

Beka

AHMET MURAT AYTAÇ

ÜMIT KIVANÇ

ÖNDER ALGEDİK

ÜLKÜ DOĞANAY

KEMAL CAN

İSLAM ÖZKAN

HASAN DURKAL

HAKKI ÖZDAL

DİNÇER DEMİRKENT

YEKTAN TÜRKYILMAZ

ALP ALTINÖRS

NİSAN 2019 / SAYI 19

www.gazeteduvar.com.tr

duvardibi

Bu sayıda...

4

Beka koşullarında siyaset

7

'Ezani protesto' henüz icat edilmedi

11

Ocakta çarliston, şubatta

marul çok politikti

17

Saçcıların üst aklı, savcıların hayal gücü:
Gezi iddianamesi

20

Cumhur İttifakı'nın büyük

açmazı

23

Meydan mahkemeleri

26

Beka ama kimin için?

30

Tehlikede olan yalnızca Erdoğan ve
Bahçeli'nin bekası mı?

36

Varlık kuyruğu, milli beka

ve keyif çayı

Bu sayıda...

40

Beka, bela, seçim ve
siyaset

52

Beka gömleğinin
örtmeyeceği çaresizlik

59

Bütün seçimleri bitiren
seçim

66

Olasılığın gücü kime
çalışacak?

72

Beka sorunu

44

Quo vadis Türkiye - 9: Bir beka aracı olarak
Rus ruleti

55

Ozan Arif'i anma ihtiyacı nereden
kaynaklanıyor?

63

AKP'nin beka uykusu

69

Masihler cirit atıyor

75

Kitaplarda 'Beka'...

Selamlar,

Gazete Duvar yayına başladığı günden bu yana sadece enformatik içeriği değil, o içeriklerin daha iyi anlaşılabilmesi için gerekli düşünsel, uzmanlığa dayalı içeriğin üretim ve sunumuna da önem vermeye gayret etti. İnternetin sağladığı hızlı enformasyon ve bilgi akışının yararlarının yanı sıra, bir müddet sonra baş edilmesi zor bir kargaşaya, en özetle aranan şeyin bulunmasını güçleştiren bir entropiye yol açmak gibi zararlı yönleri de olduğu malum. Bu güçlüğü aşabilmek için Duvar Kitap ile başladığımız derlemelere Duvar Dibi ile devam ediyoruz. Başlangıç itibarı ile Gazete Duvar'ın Forum sayfalarında kullanılan metinlerin bir derlemesinden oluşan dergimizin on dokuzuncu sayısının başlığı 'Beka'

Ahmet Murat Aytaç, Ümit Kıvanç, Önder Algedik, Ülkü Doğanay, Kemal Can, İslam Özkan, Hasan Durkal, Hakkı Özdal, Dinçer Demirkent, Yektan Türkyılmaz, Alp Altınörs ise 'Beka' dosyamıza katkıda bulunan isimler.

Her zaman dediğimiz gibi: Gayret bizden himmet okurdan... İyi okumalar.

Yayın Tarihi: Nisan 2019

Genel Yayın Yönetmeni: Ali Duran Topuz

Yayına Hazırlayan: Cennet Sepetci

AND Gazetecilik ve Yayıncılık, San. ve Tic. A.Ş. adına Yayın Sahibi: Vedat Zencir

İcra Kurulu Başkanı ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Ömer Araz

Katkıda Bulunanlar: Ahmet Murat Aytaç, Ümit Kıvanç, Önder Algedik, Ülkü Doğanay, Kemal Can, İslam Özkan, Hasan Durkal, Hakkı Özdal, Dinçer Demirkent, Yektan Türkyılmaz, Alp Altınörs

Yönetim Yeri: Maslak Mahallesi Ahi Evran Cad. Nazmi Akbacı İş Merkezi 233-234 Sarıyer/İstanbul Santral (212) 3463601, Faks (212) 3463635

Duvar Dibi Dergi'de yayımlanan yazı, haber ve fotoğrafların her türlü telif hakkı AND Gazetecilik ve Yayıncılık Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye aittir. İzin alınmadan, kaynak gösterilmeden ve link verilmeden iktibas edilemez.

<https://gazeteduvar.com.tr>
info@gazeteduvar.com.tr

Beka koşullarında siyaset

Beka siyasetinin, Türkiye siyasetinde, monarşik ilkeye demokratik ilkeden daha çok güç kazandırdığı bana çok açık görünüyor. Bununla egemenliğin soydan aktarıldığı bir devlet biçimine geçmek üzere olduğumuzu söylemek istemiyorum. Aksine beka söyleminin asıl başarısı, cumhuriyete özgü kurumların ve organların varlığına rağmen, iktidarın monarşik bir kullanımını mümkün kılan mekanizmaları işletebilme becerisinden ileri geliyor.

AHMET MURAT AYTAÇ

Türkiye’de devletin bir beka sorunu olduğu söylenir. Beka tartışması, devletin devamlılığıyla ilgili tehlikenin büyüdüğü durumlarda karşımıza çıkar. Tartışmada tehlikenin bir ucunun, devleti idare eden kurumlara yönelik olduğu ileri sürülür. Fakat kurumların çökmesi, ortak hayatın sürdürülememesi ihtimalini beraberinde getirecektir. Bu yüzden tehlikenin insanların hayatına yönelen diğer ucunu da dikkate alma gerekliliği doğar.

Elbette, tehlikenin herkese yöneldiği böylesi durumlarda, makul olan herkesin ortak bir zeminde birleşmesidir. Başka bir söyleyişle, menfaat gruplarının kısmi görüş açılarıncı kısıtlanmış olan siyaset, devletin sırtındaki bir yük halini alır. Beka meselesini, “siyaset üstü” olan milli menfaatlerle tanımlama gayreti bu yükten kurtulma arzusunun bir ifadesi olarak görülebilir. Halbuki meşru siyasi faaliyetin sınırları, devletin bekası konusunda alın-

mış taahhütler tarafından zaten önceden belirlenmiştir. O halde, beka meselesi her türlü siyasetin üstünde duran bir zorunluluk değil, temelinde yer alan bir koşul olarak görülmelidir.

Bu anlayış, siyasetin ne olması gerektiğini belirleyen bir siyaset, yani siyasetin siyaseti olma anlamında bir “meta-politika” gibi işlev görür. Türkiye, bir süredir meşru siyasetin sınırlarını daraltan böyle bir meta-politik anlayışın kıskacındadır. AKP ve Erdoğan’ın Arap Baharı ile Ortadoğu’da başlayan sürece verdiği tepki siyaseti bu kısıpaca hapsetmek olmuştur. İktidar, kendisi için önem arz eden her uzlaşmazlıkta, devletin bekası gerekçesini ileri sürerek siyasi tartışmayı betonlamanın konforundan yararlanmışır.

Beka siyasetine eklemlenip siyaset üstü alana taşınan konular zincirindeki son halka ise Afrine yönelik askeri harekât olmuştur. 15 Temmuz sonrası yürürlüğe giren olağanüstü hal rejimi de bu harekât ile farklı bir evreye girmiştir. Önceden olağanüstü halin millete karşı değil, devlete karşı ilan edildiği özenle vurgulanan bir meseleydi. Bir bakıma, milletin bekası için devletin elden geçirilmesi gerekliliği ileri sürülüyordu. Şimdiyse olağanüstü hal yetkileri, devletin bekası uğruna yürütölen bir milli seferberlik için kullanıma sokulmuş durumda.

Devlet-millet karşıtlığı üzerine kurulu muhafazakâr söylemin çelişkileri, yeni çözüm zeminini artık AKP’nin sahiplendiği beka siyasetinde bulacak. Burada devlet ile millet arasında bağlantı kuran üçüncü bir terim olarak reis kavramı, beka siyaseti tarafından devreye sokuluyor. Sözüm ona mevcut kurumlar arasında paylaştırılmış olan iktidar yetkilerinin tamamı, uygulamada devlet başkanının kişiliğinde merkezileştiriliyor. Bu merkezileşme eğilimi, sırası geldiğinde her biri devlet başkanını işaret eden reis, millet ve devlet kavramlarına dayanan bir siyasi söylem aracılığıyla hayata geçiriliyor. Reis, yeri geliyor insanların karşısına başkomutan yetkilerini kullanan bir devlet başkanı olarak çıkıyor, yeri geliyor devletin karşısına milletin sözcüsü olan bir halk kahramanı olarak dikiliyor. Tıpkı, başbakanlık konutu olarak inşa edilen Ak Saray’ın, Erdoğan’ın cumhurbaşkanı olmasıyla cumhurbaşkanlığı konutuna dönüşmesi örneğinde olduğu gibi, beka siyasetinin ağırlık merkezi Erdoğan’ın konumuna göre sürekli yer değiştiriyor.

Beka siyasetinin, Türkiye siyasetinde, monarşik ilkeye demokratik ilkedenden daha çok güç kazandırdığı bana çok açık görünüyor. Bununla egemenliğin soydan aktarıldığı bir devlet biçimine geçmek üzere olduğumuzu söylemek istemiyorum. Aksine beka söyleminin asıl başarısı, cumhuriyete özgü kurumların ve organların varlığına rağmen, iktidarın monarşik bir kullanımını mümkün kılan mekanizmaları işletebilme becerisinden ileri geliyor.

Öyle ki, bu mekanizmalar sayesinde, devlet başkanının bedeni hem iktidar yetkilerinin dağıtıldığı bir merkez hem devletin maddi varlığının cisimleştiği bir odak olarak görülebiliyor. Çünkü devlet

//
Reis, yeri geliyor insanların karşısına başkomutan yetkilerini kullanan bir devlet başkanı olarak çıkıyor, yeri geliyor devletin karşısına milletin sözcüsü olan bir halk kahramanı olarak dikiliyor. Tıpkı, başbakanlık konutu olarak inşa edilen Ak Saray’ın, Erdoğan’ın cumhurbaşkanı olmasıyla cumhurbaşkanlığı konutuna dönüşmesi örneğinde olduğu gibi, beka siyasetinin ağırlık merkezi Erdoğan’ın konumuna göre sürekli yer değiştiriyor.

//
 Demokrasi süre ister, aceleye gelmez. Oysa beka mantığına dayalı siyaset bir tür acil eylem ilkesini gözetmeyi talep eder. Buradan insanların siyasete katılımını zorlaştıran, demokratik denetim ve hesap sorma mekanizmalarını işlevsizleştiren sonuçlar türer. Diğer yandan, monarşik eğilimin güç kazanarak reisin vazgeçilmez hale gelmesinin, toplumun meta-politik düzeneklerin kısılcasına girmiş olmasından başka bir nedeni bulunmamaktadır. //

başkanının kişisel müdahalesi olmadan artık hiçbir bürokratik mekanizma etkin olarak işletilemiyor, hiçbir vatandaş tepkisi tam olarak karşılığını bulamıyor. Reis, o müdahale ettiği için artık işlemez hale gelmiş kurumların yarattığı sorunlar için vazgeçilmez bir çözüm merciine dönüşüyor.

Sonuç olarak, cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi adıyla yürürlükte olan rejim, ne tam olarak cumhuriyete ne tam olarak monarşiye benzeyen, başkanın kişisel takdiri ve aktivizmi olmadan işleyemeyecek organlara dayalı bir karma rejime dönüşmüş durumda.

Mevcut demokratik prosedürlerin işlemesinin önündeki engeli, dolayısıyla reisin pratik bir çözüm merci olarak devlet ile millet arasındaki köprü olarak kazandığı değeri, beka siyasetini anlamadan tam olarak kavrayamayız. Beka, yani kalıcılık veya ölümsüzlük sorunu, siyasetin sürekli olarak ölüm kalım sınırında icra edilmesini gerektirir.

Meta-politik düzeye taşındığında siyasetin aldığı bu yeni biçim, hastanenin acilinde müdahale bekleyen hastaların doktor ile olan ilişkisine benzer. Hayatta kalmanın mutlak önceliği doktor ve hastanın önüne iki temel zorunluluk koyar: Eyleme geçme zorunluluğu ve eylemin derhal icra edilmesi zorunluluğu. Davranış veya eylemin sözle, eylem anının tartışmanın gerçekleştiği süreyle olan karşılığı bu zorunlulukları demokratik usullerle bağdaştırmayı imkânsızlaştırmaktadır. Sadece muhalefet etme hakkı, eleştiri özgürlüğü veya idarenin yargısal denetimi ilkelerini dikkate almakla yetinsek bile durum kolaylıkla anlaşılabilir.

Demokrasi süre ister, aceleye gelmez. Oysa beka mantığına dayalı siyaset bir tür acil eylem ilkesini gözetmeyi talep eder. Buradan insanların siyasete katılımını zorlaştıran, demokratik denetim ve hesap sorma mekanizmalarını işlevsizleştiren sonuçlar türer. Diğer yandan, monarşik eğilimin güç kazanarak reisin vazgeçilmez hale gelmesinin, toplumun meta-politik düzeneklerin kısılcasına girmiş olmasından başka bir nedeni bulunmamaktadır.

Bu süreç, kurumları ve bazı araçları politik açıdan etkisizleştirirken, millet ve reis arasında kurulan doğrudan bağ üzerinden, toplumu en ufak gözeneklerine kadar politikleştirmektedir. İnsanlar arasındaki ekonomik uzlaşmazlıklar veya kişisel çatışmalar, devlet gücünü arkasına almak isteyen taraflarca hızla bu meta-politik düzeyin diline uyarlanmaktadır.

Örneğin bir mafya mensubu haraç almak istediği kişiyi “vatan haini” olduğu için vurduğunu, boşanmak isteyen biri eşinin bölücü olduğunu iddia edebilmektedir. Devlet yetkileri, insanlar arasındaki sorunların ifade edildiği dili bozan bu etki yararına hoyratça kullanılmaktadır. Sanırım devletin kalıcılığı için toplumsal hayatı yozlaştıran bu “kronik beka yetersizliği” anlatısına meydan okumanın zamanı geldi de geçiyor bile.

'Ezanı protesto' henüz icat edilmedi

"Vatandaş hassasiyet gösteriyor"muş! Sizin propaganda aygıtınızdan vazifeli bir şahıs yalanı ortaya atana kadar vatandaşın haberi mi vardı ıslıktan bilmemneden? Ne incelemesi? Neyin analizi? Anlaşıyor ki, Kurtulmuş ve Çelik'in 8 Mart yürüyüşünde ezanı protesto ettiklerini ileri sürdükleri tipler, şu Kabataş'taki mâhut üstü çıplak, deri pantolonlu sapıklar.

ÜMİT KIVANÇ

8 Mart Kadınlar Yürüyüşü'nde yatsı ezanının ıslıklar ve düdüklele protesto edildiği, ezana hakaret ve saygısızlık edildiği vs. yalanı, iktidarın çok tehlikeli yeni silahı veya kozu olarak ortaya sürüldü. Belediye seçimlerini "bekâ meselesi" ambalajıyla pazarlayan iktidar, hareket imkânının son sınırına geldi dayandı. Beklenenden de hızlı.

Kimi iktidar tetikçilerini bile "yahu bu kadar da değil" noktasına getiren "ezana hakaret" yalanının nasıl imal edildiği, ortaya sürüldüğü, yayıldığı, allanıp pullandığı, siyaset ve devlet yönetiminin en üst düzeyinde nasıl ateş topuna dönüştürülüp üzerimize savrulduğu, ben bu satırları yazarken, artık herkesin bildiği bir gerilim-macera öyküsü. Okan Başal'ın Evrensel'deki toparlamasında, 11 Mart öğle saatlerine kadar olan bitene dair bütün bilgiler var; bu yüzden, iktidar propaganda aygıtının bir örnek manşetlerle katliam teşvikçiliği

yaptığı hadisenin ayrıntılarına burada girmeyeceğim.

11 Mart öğleninden itibaren, siyaset ve devlet yönetiminin en üst düzeyi, Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan'ın izinden giderek, "ezana hakaret ettiler" iddiasını sahiplendi. Önce AKP Genel Başkan Vekili Numan Kurtulmuş, bilahare AKP Sözcüsü Ömer Çelik, yeni "Kabataş Yalanı"na yakıt takviyesi yaptılar.

Kurtulmuş, meseleyi hafifçe yumuşatmasına rağmen, mesnetsiz iddiayı pekâlâ doğruladı. "Belki bunu yapanların çok az bir kısmı hakaret etmek istedi," dedi. Yani az maz, birileri yapmıştı ona göre.

Numan Bey, bunun hemen arkasına, az maz, olayın yine de hafifsenmemesi gerektiğini bildiren şu sözü ekledi: "Caminin gölgesinde ısıklar, protestolar; bu kabul edilebilir bir şey değil. Milletimizi yaralamıştır." Ne demek? Polis zor kullanarak yürüyüşü engelliyor diye çalınan ısıkların, düdüklelerin camiyle ne ilgisi var? İçkili lokal ruhsatı mı bu?

Kurtulmuş'un ifadesinden apaçık anlaşılan, aslında ezanı protesto diye bir hadisenin vukûbulmadığını kendisinin de bildiği, yine de yalanın getirisinden yararlanmaya engel olmamak maksadıyla -zira lider dünden yolu gösterdi, oradan sapamaz- "kötü bir şey oldu"yu bu defa "cami gölgesi" motifiyle ortaya sürmeye çabaladığı. Doğrusu, minare gölgesi ile davul tozu olacaktı halbuki. Bu yetmezse diye, "gayrimüslim yurttaşlarımızın bile ezana saygı gösterdiğini" hatırlattı AKP genel başkan vekili. "Bile" de o yurttaşlarımızın ikinci sınıfının tescili.

AKP Sözcüsü Ömer Çelik'se, kesin konuştu: "O yürüyüşte ezan protestosu yapılmıştır. Belli bir grubun bu protestoyu gerçekleştirdiği de ortadadır." Nasıl ortadaymış? İlkin şöyle: "Bu şahıslar tarafından da bu yapılanlar sahiplenilmektedir." 8 Mart yürüyüşüne katılıp da özel olarak "haydi ezanı protesto edelim" kararı alan, arbedenin ortasında ezan başladığında "hah!" deyip protestoya koyulan, sonra da buna sahip çıkan birilerine rastlayan oldu mu? Ömer Çelik'in "bu şahısları" kimler? Var mı böyle birileri? Hattâ ezanın başladığını duya-bilen var mıydı orada?

Beyhûde bunlar; esas soruya geçelim hemen: Şart midur? Biliyoruz ki hayır. Türkiye'nin bu devrinde, iktidar sahiplerinin "şunlar şöyle yaptı" demesi için, "şöyle" bir şeyin yapılmış olması da, "şunlar"ın sahiden varolması da gerekmez.

Çelik gerisini şöyle getirdi: "Ezanın Türkiye'de ideolojik olarak kullanıldığına ilişkin açıklamalar, bu yürüyüşe katılanların çoğu tarafından da dile getiriliyor. Ezanla hesaplaşma

//

Beyhûde bunlar; esas soruya geçelim hemen: Şart midur? Biliyoruz ki hayır. Türkiye'nin bu devrinde, iktidar sahiplerinin "şunlar şöyle yaptı" demesi için, "şöyle" bir şeyin yapılmış olması da, "şunlar"ın sahiden varolması da gerekmez.

//

//

Bu incelemeler nerede yapılıyor? İncelenen nedir? Bunları sormuyoruz bile; kendimizi daha fazla aciz ve fuzulî hissetmemek için. "Vatandaş hassasiyet gösteriyor"muş! Sizin propaganda aygıtınızdan vazifeli bir şahıs yalanı ortaya atana kadar vatandaşın haberi mi vardı ıslıktan bilmemneden? Ne incelemesi? Neyin analizi? Anlaşıyor ki, Kurtulmuş ve Çelik'in 8 Mart yürüyüşünde ezanı protesto ettiklerini ileri sürdükleri tipler, şu Kabataş'taki mâhut üstü çıplak, deri pantolonlu sapıklar.

içerisinde olduklarına dahil hâlâ bu açıklamalara devam ediyorlar. Analiz ederseniz karşınıza böyle geliyor."

Bu yürüyüş katılanların "çoğu" hayatında ezanla ilgili herhangi bir beyanda bulunmuş mudur? Hani nerede? Fakat bu soru da geçersiz. AKP sözcüsünün böyle demesi için bu şart yok. "Ezanla hesaplaşma" ne demek? Dinle meselesi olan herhangi bir kimse- nin ağzından "ezanla hesaplaşma" diye bir laf mı çıkmış? Nerede? Ne zaman? Hepsine birden cevap: şart midur?

Ömer Çelik'e kulak verelim: "Tabii ki vatandaşımız bu konuda hassasiyet gösteriyor. İslâmî bir hassasiyettir. Bu tepkiler normal. Dükkanların basılması, bir takım insanlara şiddet tavsiyesine tabii ki de olumlu bakmayız. İnsanların tehdit edilmesi gibi bir şey yok. Tam tersine, incelemeleri yaparsanız 'İslâm'ı da, ezanı da protesto ediyorum' diyenler vardır."

Bu incelemeler nerede yapılıyor? İncelenen nedir? Bunları sormuyoruz bile; kendimizi daha fazla aciz ve fuzulî hissetmemek için. "Vatandaş hassasiyet gösteriyor"muş! Sizin propaganda aygıtınızdan vazifeli bir şahıs yalanı ortaya atana kadar vatandaşın haberi mi vardı ıslıktan bilmemneden? Ne incelemesi? Neyin analizi? Anlaşıyor ki, Kurtulmuş ve Çelik'in 8 Mart yürüyüşünde ezanı protesto ettiklerini ileri sürdükleri tipler, şu Kabataş'taki mâhut üstü çıplak, deri pantolonlu sapıklar.

Yalancılar dahil herkes pek iyi bilir ki, Türkiye'nin hiçbir döneminde, en sıkı din düşmanlarının topladığı bir yerde bile kim- senin aklından "ezanı protesto etmek" diye bir şey geçmemiştir. 1970'lerde bu ülkede sayıları yüz binleri bulan komünistler vardı. Hemen her gün büyükşehirlerde yürüyüşler, gösteriler olurdu. Benim yaşımdaykilerin ömrünün kaç yılı bunların içerisinde geçti. Hayatımda böyle saçma bir laf duymadım. İnsanların dinle mese- lesi elbette olabilir, ama "ezanı protesto" nedir ya?

Ha, ezanla ilgili ciddî sorun var tabii bu ülkede. Ezan, çok uzun yıllardır, müminleri ibadete çağırmaq için okunmuyor, güç-kuv- vet gösterisi olarak kullanılıyor. Hele bir vakit, hem çoğu yerde rezalet derecesinde kötü okunuyordu hem cami hoparlörlerinin kalitesi berbat, bir de farklı yerlerden gelen sesler birbirine karışınca ortaya namaza niyetleneni dağ başına kaçirtacak bir keş- mekeş çıkıyordu. Ve ben de dahil, hiç de dindar olmayan birçok insan bunu dert ediniyorduk. (Ezan başladığında babaannemin yüzünde beliren ifadeyi hatırlamak benim bununla uğraşmam için yeterliydi; lâkin bugünün kıçtan ısıtmalı makam arabaları devrinde bu hal olsa olsa zavallıca naif fantezi muamelesi görür.) Şimdi neyse, ezan çok yerde eskisine göre daha güzel okunu- yor, ampliler-hoparlörler de kaliteli hale getirildi, durum daha bir düzeldi. Bu defa da camiler arasında kim volümü daha çok açacak yarışı başladı. Oysa ezana yakışan bir derinlik var, sesin nereden geldiğinden emin olamadığınızda yarattığı bir güçlü etki

var. Kudret gösterisi uğruna bunların feda edilmesi şüphesiz müminliğe değil çok başka şeylere işarettir. Ama bunları ezan üzerinden tartışmaya girişemeyiz, maazallah, sokak ortasında linç edilirim.

İşte aslında yaratılmak istenen, böyle bir ihtimaldir. Fakat sonuna kadar gidilmeden, bunun herkesin zihninde kanlı canlı, ama özellikle kanlı, sûrette şekillenmesi sağlanarak. Evet, pat diye söyledim.

Son yalan tezgâhının iki hedefi var. Bu ikincisi. Ezcümle muhaliflere yönelik mesaj: Şakamız yok, bundan böyle sokak ortalarında katledilirsiniz, ona göre. İlkiyse, mâlûm, seçim için yaratılan kamplaşmada, kararsızlığa düşmüş iktidar bloku seçmenine öbür kamptaki “dinsizlerin” fenalıklarını göstererek, “onlar gibi olursun, cehenneme gidersin” motifinden yararlanmak.

Fakat “ezana hakaret ettiler” operasyonunun ortaya koyduğu bir de istenmeyen gerçek var: İktidarın sırtı duvara yaslandı. “Bunlar dinimize küfrediyor”, bu topraklarda varılacak son sınırdır. Bu da tutmazsa sıçranacak yer kalmıyor. Belki savaş olabilirdi. Lâkin Türk ordusu İran’a dalamaz, Yunan Adalarını almaya kalkamaz. Tabii akla hemen Suriye geliyor, ama ordunun oraya dalıp kendine Yedi Düvel 2.0 yaratması imkânsız. Şu andan bile, mevcut iktidarın kendi bekâsı uğruna girişebileceği büyük ve kanlı maceralara bizzat kendi içinden ciddî itirazların yükseleceği görülüyor. Kolay iş değil, memleketin yarısını “sizi her an katledebiliriz” tehdidi altında tutarak iktidar sürdürmek. Doları var, kıçtan sıtımali makam arabası ihtiyacı var...

Evet, sırt duvara dayandı. Gözünü iktidar bürümüş, sırtı duvara dayanmış muhterisler büyük felaketslere yol açabilirler, doğru. Ama zaten, siyasî fasıllardan geçtim, haysiyetini korumak diye bir derdi olan herkes artık her an her şeyi göze alarak yaşıyor. Ve toplumdaki yaratıcı muhalif enerjisi emerek gizli bölmeden atık sularına karıştırıp heder eden CHP gibi bir mekanizmaya rağmen iktidarın uzağında hayırlı bir cesaret enerjisi birikiyor. Üstelik, bir tarafta AKP’nin “inşaat ya resulallah”ıyla simgeleyen, “güzel ahlâk”ı inkâr düzeni, öbür tarafta DAİŞ’in tecavüzcü katilleriyle sahneye çıkıp o korkunç oyununu sergileyen İslâm-cılık, oradan bir daha hiçbir yerde sahne alamayacak şekilde indi. Çoktan indi, haberi yok.

Velhâsıl, bunca badireden sonra, yine yalanla ve zulümle âbad olmayı vaaz eden, uğraş edinen ve içine sindirenlerdir “vatan-daş”ın hassasiyet göstermesi gerekenler. İktidar uğruna insanların arasına nifak sokanlar, seksen milyon insanın bugününü berbat eden, geleceğini tehlikeye atanlardır. Yalancıldılar, hilebazdırlar. Dine ve ezana hakaret edenler de, esas olarak, kendileridir.

//

Bu da tutmazsa sıçranacak yer kalmıyor. Belki savaş olabilirdi. Lâkin Türk ordusu İran’a dalamaz, Yunan Adalarını almaya kalkamaz. Tabii akla hemen Suriye geliyor, ama ordunun oraya dalıp kendine Yedi Düvel 2.0 yaratması imkânsız. Şu andan bile, mevcut iktidarın kendi bekâsı uğruna girişebileceği büyük ve kanlı maceralara bizzat kendi içinden ciddî itirazların yükseleceği görülüyor. Kolay iş değil, memleketin yarısını “sizi her an katledebiliriz” tehdidi altında tutarak iktidar sürdürmek. Doları var, kıçtan sıtımali makam arabası ihtiyacı var...

//

Ocakta çarliston, şubatta marul çok politikti

TÜİK'in aylık en fazla artanlar listesinin üst basamaklarında taze meyve ve sebze var. Ocak ayında üst sıralarda biber, patlıcan, salatalık görünce neden bu gıdaların satıldığını anlıyorsunuz. Şubat ayında ise marul, maydanoz gibi yeşillikler çok artmış.

ÖNDER ALGEDİK

Tanzim satışlar kurulalı bir ay olmadı. Ama tanzim satışların kurulmasında belirleyici olan tüketici fiyat endeksi açıklanalı bir ay oldu. 4 Şubat'ta TÜİK, TÜFE rakamların açıklamış, Erdoğan 5 Şubat'taki grup konuşmasında “Biberiydi, çarlistonuydu, patlıcanıydı, domatesiydi; her şeyde bu fiyatlara gerekirse ayar çekme kararını aldık, adımlarımızı atacağız.” (1) diyerek tanzim satışları duyurmuştu. Aynı gün Esenyurt'taki konuşmasında “Ya yola gelecekle, ya yola gelecekle. Bunun başka izahı yok” (2) diyerek aracıları uyardı.

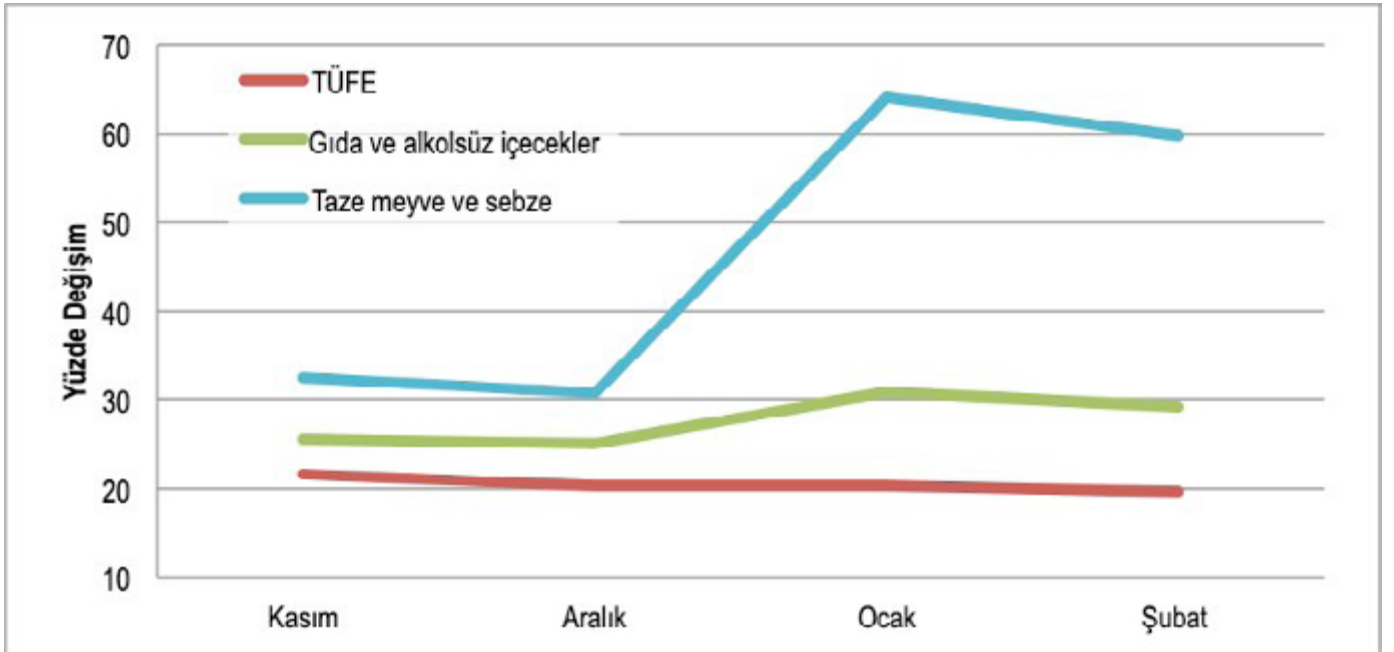
4 Mart'ta açıklanan TÜFE verileri iktidarın tanzim satışlar ile istediğini aldığını gösteriyor. Muhalefetin ise hâlâ eski ezberi devam ettirmesi iktidarın kazanımını güçlendiriyor. Sadece birkaç

adayın halk gıda kooperatifleri veya kooperatife ek olarak kendi gidasını karşılayan bir belediyeçilik ve kent bostanları önermesi yeterli değil. Burada muhalefetin aşırı neoliberal düşündüğünü ya da iktidarı almamak için çırpındığını düşünmemek elde değil. Binalı Yıldırım bile Şile’de organik tarım sözü veriyorsa iktidarın toplumsal muhalefeti diğer partilerden çok daha fazla dinlediğini söyleyebiliriz.

Tartışmalarının ilk dalgasında solun işi olan tanzim satışların iktidarın varlığı için gerekli olduğunu, çiftçinin sırtından kazanan devletin ve zincir marketlerin rolünü ortaya koymuştuk.(3) Şimdi yaptığımızı tespite son gelişmeleri ekleyerek geleceğe dair politik öngörülerini de somutlayalım.

1- İktidar taze meyve ve sebzedeki artış hızını düşürdü: Aralıkta yüzde 4,45 olan aylık artış, ocakta yüzde 29,71’e çıkmıştı. Tanzim satışların rolünü tanımlamak zor ama yine de aylık artış şubat ayında yüzde 1,78 olarak gerçekleşti.

2- Şubatta TÜFE yüzde 19,67, taze meyve sebze artış yüzde 59,75: Şubat ayında TÜFE aylık yüzde 0,16 artarken gıda ve alkolsüz içecekler 0,9 artarak yine yoksulların fakirleşmesine katkıda bulundu. Taze meyve ve sebzedeki artış yüzde 1,78’e düştü. Yani gıda TÜFE’ye 0,74 puan, pazar ise 1,62 puan fark attı. Ama yıllık artışa baktığımızda makas hâlâ çok açık. Şubattaki gelişme bile ocakta yıllık taze meyve ve sebzedeki artışı yüzde 64,11’den yüzde 59,75’e çekti.

Grafik 1- Bir önceki yılın aynı ayına göre TÜFE, gıda ve taze meyve-sebze yüzde olarak değişim. (kaynak: TÜİK)

3- Yıllık meyve sebze artışı el yakıyor: Ocak 2018'de 100 TL'lik file Ocak 2019'da 164 TL'ye doldu. Şubat 2018'de ise 100 TL'lik bir alış-verişi yapmak isteseniz geçen ay 159,75 TL ödediniz. Yani bir yıl gibi kısa bir sürede file hâlâ pahalı.

4- Ocakta çarliston, şubatta marul çok politik idi: TÜİK'in aylık en fazla artanlar listesinin üst basamaklarında taze meyve ve sebze var. Ocak ayında üst sıralarda biber, patlıcan, salatalık görünce neden bu gıdaların satıldığını anlıyorsunuz. Şubat ayında ise marul, maydanoz gibi yeşillikler çok artmış.

Aralık'ta	Aylık artış%	Ocak'ta	Aylık artış%	Şubat'ta	Aylık artış%
Patlıcan	36,8	Çarliston biber	87,9	Marul	35,19
Salatalık	33,0	Patlıcan	80,9	Maydanoz	23,97
Kabak	29,4	Ispanak	67,6	Kır. Lahana	18,66
Sivri biber	26,7	Sivri biber	63,8	Dereotu	13,62
Yeşil soğan	20,9	Taze fasulye	53,3	Salatalık	13,02
Kuru soğan	16,4	Salatalık	44,3	Sarımsak	11,24

Tablo 1- En çok artan 6 ürün, Veri: TÜİK

5- İktidar tanzim satışı kazandı: Çok açık ki 70'lerin o devrimci yaklaşımını sol kullanmayınca devlet bu süreçte sadece iki kentte başlayan tanzim satışlara Adana, Trabzon, Samsun gibi kentler de eklemeye başladı.

6- Yangın devam ederken çiftçiye 3,7 milyar TL: AKP Başkanı mart TÜFE verilerinin açıklanmasının ardından da boş durmadı. Hemen çiftçiye 3,7 milyar TL'lik destek verileceğini açıkladı. Yani tanzim satışlar fikri ile yarattığı anlık rahatlama kesmediği için sorunun kökenine yönelik işler yaptı.

7- Kendi araçları düşmanları değil: Ankara Sebze Meyve Komisyoncuları Derneği Başkanı bir TV'de alımların belli şirketlerden ve yüksek fiyattan yapıldığını Birgün gazetesine (4) açıkladıktan sonra polis tarafından dükkânı basıldı (5). Aslında söylediği çok ilginçti. Birincisi medya önünde araçlar düşman ilan edilirken arkadan kendi araçlarına ciddi sermaye transferi yapıldığı ortaya çıkıyordu. İkincisi ise yüksek fiyattan alımın Tarım Kredi Kooperatifleri tarafından finanse edildiği ortaya çıkıyordu. Üçüncüsü ise iktidarın iktidar sorunu çiftçiye yükleniyordu. Yani iktidardakiler koltuğunu korumak isterken bile sermaye transferi yaparak politikalarında hiçbir şey değiştirmiyorlar.

8- İktidarın beka sorunu var: Haziran 2018’de TÜFE makası açıldı. Yıllık TÜFE Haziran 2017 için yüzde 10,90 iken Haziran 2018’de yüzde 15,39’a çıktı. Makasın açıldığını seçimden sonra öğrendik. Ondan sonra TÜFE yüzde 20’ler mertebesine yerleşti. İktidar seçimi kazanmak için milyarlarca TL devlet kaynağımızı harcadı. Temmuzdan itibaren enflasyon düşmedi ve ağustos krizi geldi. Bu durumda 31 Mart seçimleri için harcanacak kaynakların 1 Nisandan itibaren ödenmesi gelecek. Bu bile başlı başına bir “beka” sorunu.

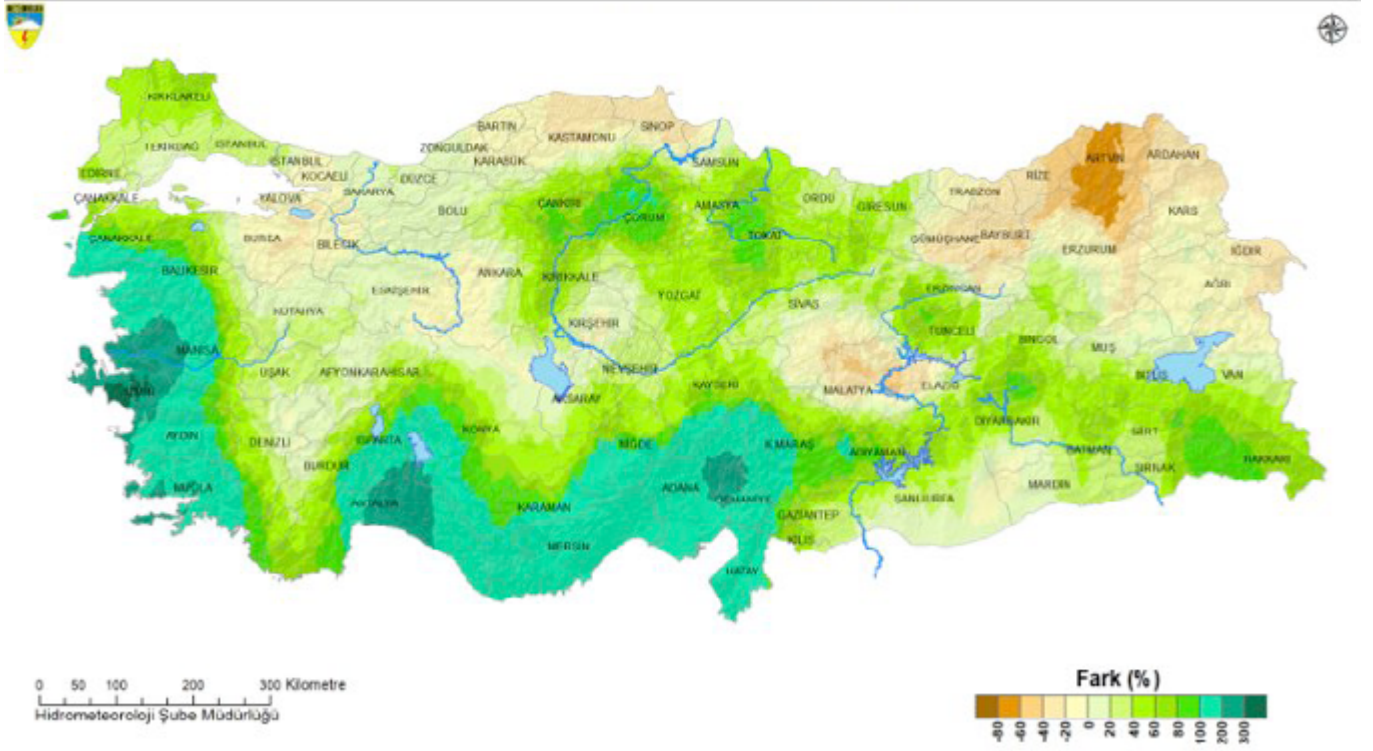
Grafik 2- TÜİK tüketici fiyat endeksi, Aralık 2018

9- İklim meselesi iktidarın meselesi olacak. Ocak ayında iklim felaketleri iktidar için bir bahane demiştik. Çünkü iklim değişikliği bir bahane değil neden olsaydı, böylesi bir dönemde bile inşaat sektörüne para aktarma derdinde olmazdı. Şehircilik Bakanı bu kadar felaketi görmemezlikten gelerek 4 milyar TL’yi müteahhitlere ayırmaya çalışıyor. Ama üç kötü haberimiz var.

a. Ocak ayında İzmir, Antalya ve Adana normalin yüzde 300 üstünde yağış aldı. Ama daha kötüsü bu yağışlar bir ayda değil, çok kısa bir sürede yağdı.

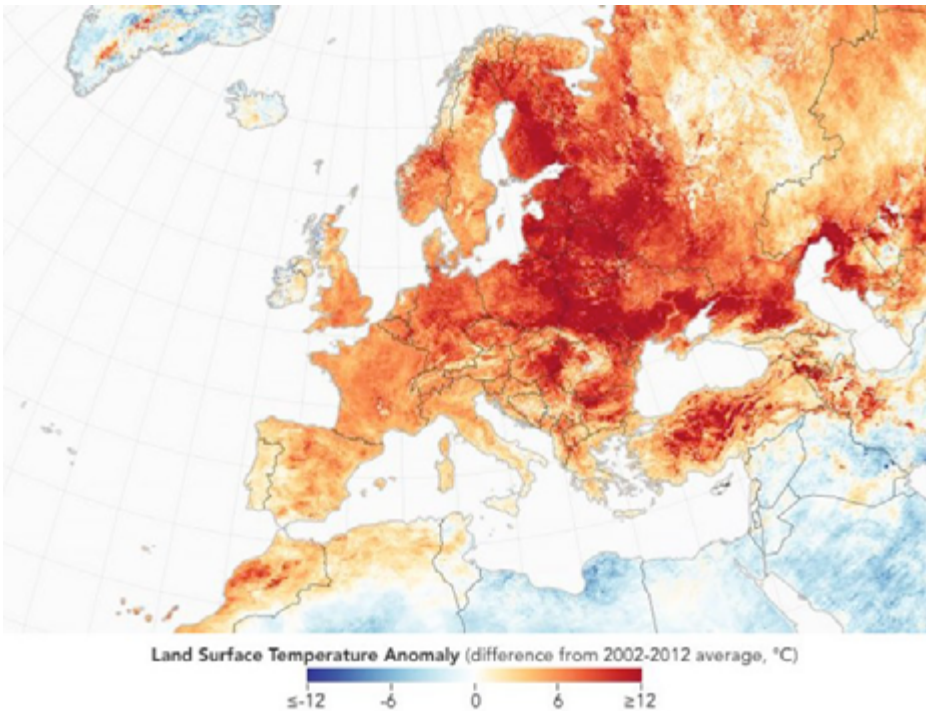
b. İkinci olarak burada üretilen yeşillikler şubat ayında enflasyonu arttıran faktör oldu.

OCAK-2019 YAĞIŞLARIN NORMALLERİYLE KARŞILAŞTIRILMASI

Şekil 1 – Ocak 2019 Yağışların normallerle karşılaştırılması, Kaynak: MGM Şubat ayı Yağış Raporu

c. Üçüncü olarak sahillerde yaşanan aşırı iklim olayları ile sınırlı değiliz. NASA 11-25 Şubat arasında sıcaklık ortalaması haritasını yayımladı. Haritaya göre İç Anadolu 2002-2012 ortalamasına göre 12 °C'ye yakın sıcak geçirdi. Bunun tarıma etkisi ayrı bir tartışma ama son yaşanan aşırı iklim olaylarının devamının olacağı çok belli. Yani ocaktaki aşırı iklim olayları sadece buzdağının görünen yüzü.

Şekil 2 – 11-25 Şubat tarihleri arasında sıcaklığın 2002-2012 ortalaması ile karşılaştırması, Kaynak: NASA

1 NİSAN'DAN SONRA BEKANIZ NASIL OLSUN?

İktidarın elinde artan döviz ve yavaşlayan ekonomi varken muhalefet bunu okuyamadı. Belki de ekonomi AKP'nin elinde patlasın diye görmezden geldi. Tanzim satışları ise hâlâ okuyamadı. Eğer bir politikacı 2 Şubat'ta pazar alışverişi yapıp gördüğü pahalılığı dillendirse ve cümle içinde "asfalta betona değil, gıdaya para veren bir tanzim satış" dese çok şey fark ederdi. Bu süreci en iyi okuyan Sıhhiye'de tanzim satış önünde "Cumhurbaşkanı çay mı dağıtmış" diyen kadınlar ve onların sesi olan Yol TV, Medyascope TV, Artı Gerçek gibi kanallar oldu.

İktidar şubatta tanzim satışlar ile dövizdeki artışı dizginledi ama dizginler çok gergin. Boşaldığı an geri dönüş yok. Partilerin sokak kadar politika yapamaması, Şehircilik Bakanı 'betona 4 milyar TL ayıracağım' derken muhalefet adaylarının da 'beton, asfalt' demesi iktidarın işine yarıyor. Ama devam eden aşırı iklim olayları, şubat ve martta karşılıksız harcadığı paralar ve bu şartlar altında bile sermaye transferinin en kötüsünü yapması, meselenin asıl 31 Mart'ta başlayacağını ortaya koyuyor.

Tanzim satışlar artık iktidar için bir beka sorunu. Ama bu beka başka beka!

(1) <https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-47206934>

(2) <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/son-dakika-cumhurbaskani-erdogandan-esenyurtta-dikkat-cken-mesajlar-41138993>

(3) <https://www.gazeteduvar.com.tr/yazarlar/2019/02/15/9-maddede-kalici-tanzim-satis-kurma-tuyolari/>

(4) <https://www.birgun.net/haber-detay/yuzde-70-zararla-satislar.html>

(5) <https://www.gazeteduvar.com.tr/gundem/2019/03/01/birgune-konustu-is-yeri-basildi/>

Sağcıların üst aklı, savcılarının hayal gücü: Gezi iddianamesi

Herkes bir gün adının asla yan yana konmasını istemediği bir örgütle yan yana gelebilir. Bir kişi sağdan soldan iki elin parmağı kadar örgütün aynı anda üyesi olmak gibi bir yargısal fantezinin kurbanı olabilir örneğin. Bunun için bindiği uçakta ya da kaldığı otelde bu örgütlerle ilişkilendirilen birkaç kişi varsa, hele ki uçak yurt dışında bir yerlere gidiyorsa illiyet kurmaya yetecek her şey oluşmuş demektir.

7 MART 2019

DİNÇER DEMİRKENT

Spinoza Teolojik-Politik İnceleme'nin mucizeler ile ilgili bölümünde hayal gücünden söz eder. Peygamberlerin neden sonuç ilişkilerine dayalı rasyonel akıldan ziyade asıl olarak erişilmez bir hayal gücü olduğundan bahseder. Hayal gücünün hele ki peygamberce bir hayal gücünün insanları inandırıcı ve sürükleyici etkisinin önemini vurgular. Rasyonel bilginin kuruluşundan sıyrılan hayal gücü bir bilme biçimi olarak duyguları harekete geçirir. Spinoza burada bir hiyerarşi kurmaz, aksine peygamberane bilginin çok güçlü bir hayal gücüne dayanması gereklidir. Örneğin ay tutulmasının astronomi açısından bilgisi kitleleri duygulandırmaz ama onun mucize anlatısına dayanan bilgisiyle koca bir inanç yaratmak mümkündür.

Bu bilgi, büyük siyasi davalar, çok sayfalı iddianameler döneminde yeniden kritik hale geldi ülkemiz için. Türkiye'de peygamberane olmayan hayal gücüne dayalı bilgi, toplumsal yaygınlığı ve siyasal kullanışlılığı ile inanılmaz bir yargılama aracına dönüşmüş durumda, hem de sadece mahkemelerde değil. Muhakeme prosedürlerinin yerini alan, delil ihtiyacını, illiyet kurma gereğini ortadan kaldıran bir inanç yaratma faaliyeti olarak yürütülen dava süreçlerinden geçiyoruz. Süreç önceki dönemlerdeki benzerlerinden temel bir fark içeriyor. Eskiden olan, siyasi olarak cezalandırmaya, muhakemeyi siyasi baskı altında yürütmeye ek olarak artık her dava hem de illiyet kurmadan bir inanç yaratmayı amaçlıyor. Toplumsal ve siyasal davalarda bunun hep olduğunu söyleyebilirsiniz, ama şu farkı göz ardı edemezsiniz. Sistemik işkencenin en yaygın dönemlerinden biri olan 12 Eylül diktası, bunu reddetmekte yalan da olsa prosedürlere uyduğuna insanları inandırmaya çalışmaktaydı. Fakat artık buna gerek duyulmuyor, çünkü yargılama yayılmış durumda. Yaratılan inanç düşmanlaştırmaya dayanıyor. Siyasal söylem ve yargısal mekanizma arasındaki bu ilişkinin özgün olduğunu vurgulamak gerekiyor.

YARGISAL VE SİYASAL SÖYLEMİN KESİŞMESİ

Fethullahçı yargı çetesinin giriştiği bir süreçti bu, ama onlar yerleştirme ve uydurma da olsa delile hâlâ ihtiyaç duyuyordu. Şimdi ise Gezi iddianamesi bağlamında, Turgut Kazan'ın vurguladığı gibi "delil"e de ihtiyaç duyulmuyor. Dolayısıyla herkes bir gün adının asla yan yana konmasını istemediği bir örgütle yan yana gelebilir. Bir kişi sağdan soldan iki elin parmağı kadar örgütün aynı anda üyesi olmak gibi bir yargısal fantezinin kurbanı olabilir örneğin. Bunun için bindiği uçakta ya da kaldığı otelde bu örgütlerle ilişkilendirilen birkaç kişi varsa, hele ki uçak yurt dışında bir yerlere gidiyorsa illiyet kurmaya yetecek her şey oluşmuş demektir. Nasıl ki siyasal iktidarın beka stratejisi çerçevesinde CHP, HDP ya da İYİ Parti bütün illegal örgütlerle işbirliği yapıyormuş gibi gösterilebiliyorsa.

//

Fethullahçı yargı çetesinin giriştiği bir süreçti bu, ama onlar yerleştirme ve uydurma da olsa delile hâlâ ihtiyaç duyuyordu. Şimdi ise Gezi iddianamesi bağlamında, Turgut Kazan'ın vurguladığı gibi "delil"e de ihtiyaç duyulmuyor. Dolayısıyla herkes bir gün adının asla yan yana konmasını istemediği bir örgütle yan yana gelebilir. Bir kişi sağdan soldan iki elin parmağı kadar örgütün aynı anda üyesi olmak gibi bir yargısal fantezinin kurbanı olabilir

//

//

Gezi iddianamesini okursanız, ölümler, kene ve Yahudiler arasında kurulan bağa benzer bir bağ kurulduğunu rahatça görebilirsiniz. Barış İçin Akademisyenler iddianamesine baktığınızda, yargılamaları izlediğinizde kurulan bağların aynı nitelikte olduğunu görürsünüz. Asıl olan bunların yarattığı, aşağıdan yukarı ve yukarıdan aşağı her yeri ülkenin en azından yarısının yargılandığı bir mekana dönüştürme sürecinin, topyekun düşmanlaştırma ve yurttaşlık statüsünden çıkarmaya nasıl dönebileceğini fark etme gereğidir.

Mahkemeler aracılığıyla bu yolla inanç yaratmanın Türkiye sağına dünyaya ve birey olarak kendine bakışı bağlamında da bir kolaylık sağladığı söylenebilir. Örneğin şöyle bir bilgiyi herkes duymuştur ya da bu topraklarla ilişkisi varsa bir gün bir takside ya da dolmuşta; otobüs durağında ya da pazarda duyacaktır: Türkiye’de Kırım Kongo Kanamalı Ateşi nedeniyle onlarca insanımızın ölmesine neden olan kenelerin İsrail tarafından Yozgat semalarından kutularla bırakıldığı bilgisi. Türkiye’yi bölmek isteyen güçler keneleri kutuya koyup Yozgat’ın üzerinden bırakıverirler. Bu bilgiye karşı Türk Tabipleri Birliği’nin 2010’da yayımladığı rapora dayanan bir bilgiyle karşı çıksanız, büyük resmi görmediğiniz için bir çiğ gülümseme görürsünüz karşınızda. Bu bilgi hiçbir duygu yaratmaz çünkü, biyolojik nedenler, insan göçü, keçi sayısındaki azalış, yaban domuzu popülasyonunun artması falan değildir kitleleri etkileyen. İşin içine üst akıl, Yahudilik, İsrail filan katmanız gerekir, bir düşmanlık, bir nefret bir inancın temeli olur. Hadi buradan yakalayamadım diye İsrail ile AKP arasındaki anlaşmalara değinirseniz bir de “van minut” yanıtını alır ve artık susarsınız. Türkiye sağına dünyaya bakışı “üst akıl”, bireye bakışı ise “bunu kendi düşünmüş olamaz”dır. Çünkü bireyi tanımlayan özerklikten yoksun bir ideolojiyle donanmıştır.

YARGILAMANIN TOPLUMSALLAŞMASI VE DÜŞMANLAŞTIRMALAR

Sağın her kesiminin, özellikle AKP Genel Başkanı ve Cumhurbaşkanı Erdoğan ile MHP Genel Başkanı’nın bekalarına dayanan beka-terör ikilemi bağlamında üst akıl ve terör çemberini mümkün bütün yurttaşları kapsayacak şekilde genişletip kendi milletlerini konsolide etme bağlamında kullandığı terminolojiye yatkınlığı buradan. Gezi iddianamesini okursanız, ölümler, kene ve Yahudiler arasında kurulan bağa benzer bir bağ kurulduğunu rahatça görebilirsiniz. Barış İçin Akademisyenler iddianamesine baktığınızda, yargılamaları izlediğinizde kurulan bağların aynı nitelikte olduğunu görürsünüz. Asıl olan bunların yarattığı, aşağıdan yukarı ve yukarıdan aşağı her yeri ülkenin en azından yarısının yargılandığı bir mekana dönüştürme sürecinin, topyekun düşmanlaştırma ve yurttaşlık statüsünden çıkarmaya nasıl dönebileceğini fark etme gereğidir.

Tam da bu nedenle Gezi davası da Barış İçin Akademisyenler yargılamaları da hepimizin davalarıdır. Türkiye’de hukuk ve demokrasinin bekası ile siyasal iktidarın bekası arasındaki mücadeledede yeni eşiklerden birindeyiz. Hayal gücüne değil muhakkeme usullerine göre işleyen, yurttaşların kendilerini güvende hissedecekleri yargı kurumlarının, idari mekanizmaların inşasında, demokratik hukuk devletinin yaratılmasında bu toplumsal ve siyasal davalara karşı göstereceğimiz refleksler referans olacaktır.

Cumhur İttifakı'nın büyük açmazı

“Bugün Türkiye’de iki ittifak karşı karşıyadır” başlıklı grafik, sayfayı (aslında ülkeyi) bayrağın rengi olan kırmızı ve onun karşısındaki her türlü tehdidin bir araya geldiği bir tür karanlığı, yok oluşu, ölümü simgeleyen siyah arasında ikiye bölüyor. Üstelik bu ikili simgeselliğin altında bizzat cumhurun, yani halkın, kamunun temsilcisi olma sıfatını taşıyan cumhurbaşkanının imzasına yer veriyor.

ÜLKÜ DOĞANAY

AKP ve MHP ittifakının yerel seçimler için benimsediği stratejinin bir kez daha siyaseti dost-düşman arasındaki ezeli rekabete indirgeyen Schmidtçi bir çizgide kurulacağı netlik kazandı. Seçmene vaat edecek yeni bir şeyi olmayan ittifak kendisi dışındaki bütün toplum kesimlerini, bütün muhalefeti bir blok olarak gayr-meşru, terörist, militan görmeyi vaat ediyor. Üstelik bu sefer, yalnızca seçim kampanyasında başvurulan bir tema, seçmene sunulan felaket senaryoları eşliğinde seçimlerden bir kez daha iktidar partisi galip çıkmazsa istikrarın nasıl bozulacağına, dış politikanın nasıl sarsılacağına, bizi kışkırtanların, yıkmak, bölmek isteyenlerin ekmeğine nasıl yağ sürüleceğine, üstüne ekonominin de nasıl dara gireceğine, yani genel olarak ülkenin başına nelerin gelebileceğine dair bir simülasyon olmaktan çok daha öte, topyekün seçim stratejisi olarak karşımıza çıkıyor kutuplaşma. Korku siyaseti ve beka

söylemine dayalı tehdit algısı üzerine kurulu kampanya mesajları, 7 Haziran'da da, 1 Kasım'da da, 16 Nisan'da da ve nihayet 24 Haziran'da işe yaramıştı. Bu seferkini farklı kılan, düşmanlaştırmanın yalnızca HDP'yi ya da CHP'yi değil, bir strateji olarak bütün muhalefeti hedef alması. Bunu Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Twitter hesabında paylaşılan grafikte açıkça görüyoruz.

“Bugün Türkiye’de iki ittifak karşı karşıyadır” başlıklı grafik, sayfayı (aslında ülkeyi) bayrağın rengi olan kırmızı ve onun karşısındaki her türlü tehdidin bir araya geldiği bir tür karanlığı, yok oluşu, ölümü simgeleyen siyah arasında ikiye bölüyor. Üstelik bu ikili simgeselliğin altında bizzat cumhurun, yani halkın, kamunun temsilcisi olma sıfatını taşıyan cumhurbaşkanının imzasına yer veriyor. Grafiği ayrıntılı inceleyelim:

Kırmızı tarafta ay yıldızlı Cumhuriyet İttifakı var. AKP ve MHP'nin 24 Haziran öncesinde kurduğu seçim ittifakının geçmişi, bu sefer 15 Temmuz gecesine kadar götürülerek 15 Temmuz'da darbeye karşı direnen halkın iradesini AKP ve MHP ortaklığıyla özdeşleştiriyor. “Milletin emrinde”, “hak ve hakikatin savunucusu”, “zalimlerin karşısında”, “mazlumların yanında” ve “sadece milletin hizmetine talip” olan bu ortaklığın “pazara kadar değil mezara kadar” süreci iddia ediliyor. Bunun karşısında, sayfanın sağ tarafında ise “Zillet ittifakı” başlığı var. Cumhuriyet İttifakı'nın ay yıldızına karşın, bu ittifakın bir simgesi yok. Muğlak. Kimlerden oluştuğunun açık ifadesi de yok; ancak Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın siyasi rakiplerini aşağılamak için sıkça başvurduğunu bildiğimiz harf oyunu ile yine 24 Haziran seçimleri öncesinde CHP ve İYİ Parti ortaklığıyla oluşan Millet İttifakı'ndan türetildiğini anlıyoruz. Siyah zemin üzerine beyaz harflerle, Cumhuriyet İttifakı'nın karşısında olduğu iddia edilen bu ittifakın aslında gizli pazarlıkların, kirli ilişkilerin, siyaset mühendisliklerinin bir ürünü olduğu iddia ediliyor. Yani kendiliğinden, halkın darbeye direnmesiyle ortaya çıkan ittifakın karşısında gizli pazarlıkların oluşturduğu bir ittifak var. Bu da yetmiyor, söz konusu ittifak bir ayağı dışarıda olan terör örgütlerinin, hem Kandil'in hem de Pensilvanya'nın güdümünde hareket ediyor. Cumhuriyet İttifakı'nın aksine, mazlumdan değil, zalimden yana; hak ve hakikati değil, yalan, iftira ve hakareti dillerinden düşürmüyor. Üstelik amacı millete hizmet değil, terör örgütlerinin uzantılarını belediye meclislerine taşımak.

Aynı simgesellik, AKP'li adayların dilinde de karşılık buluyor: AKP'nin Ankara belediye başkan adayı Özhasseki, seçmene oylarını kendisine değil de anamuhalefet partisinin adayına vermeleri durumunda başlarına gelecekleri şu ifadelerle anlatıyor: “Yarın bir gün o militanların, PKK'luların veyahut kafasına göre, değişik örgütlere mensup olanların, ya da bunlardan daha tehlikeli olan DHKPC'lerin, ülkeyi yıkmak isteyenlerin, bölmek isteyenlerin bunları boş bırakacağını mı sanıyorsunuz, o listelere hiç dokunmayacaklarını mı zannediyorsunuz, sana destek verdik, sen de bizi gör diyecekler. Bu oyun çok oynandı Türkiye’de hepimiz biliyoruz zaten bu oyunu; ve arkasından insanların parklarında artık bu

//

Siyah zemin üzerine beyaz harflerle, Cumhuriyet İttifakı'nın karşısında olduğu iddia edilen bu ittifakın aslında gizli pazarlıkların, kirli ilişkilerin, siyaset mühendisliklerinin bir ürünü olduğu iddia ediliyor. Yani kendiliğinden, halkın darbeye direnmesiyle ortaya çıkan ittifakın karşısında gizli pazarlıkların oluşturduğu bir ittifak var. Bu da yetmiyor, söz konusu ittifak bir ayağı dışarıda olan terör örgütlerinin, hem Kandil'in hem de Pensilvanya'nın güdümünde hareket ediyor.

//

//

Yıllardır meşruluğunu ve her türlü baskıcı politikasının dayanağını sadece ve sadece seçim sonuçlarına, sandıkta elde ettiği görelî çoğunluğa dayandıran, demokrasinin elbette sandıktan ibaret olduğunu yüksek sesle, göğsünü gere gere ilan eden bu siyaset anlayışı, bugün geldiği noktada “dost” “düşman” siyasetini öyle bir aşamaya taşıdı ki, seçime karşısında rakipleri olmaksızın girmek istiyor.

//

militanlar olacak, evine su parasını getiren tahsildarın militan olduğunu bir düşünün, başımıza gelecek felaketleri bir düşünün, Allah korusun.”

Özhaseki'nin çizdiği tabloyu kaç seçmen gözünün önünde canlandırabilmiştir, bilmiyorum. Ben deniyorum, bir türlü olmuyor. Yani ellerinde silahlarıyla parklarda oturan militanlar, ya da yüzünü siyah bir mendille gizlemiş (sanırım öyle yapıyorlardır), mutlaka yine arkada silahlı destek gücüyle, su faturası tahsilatına giden bir grup militan... Belediyeden iş istemişler, biz size destek verdik, siz de bize iş vereceksiniz demişler... Birkaçı bir araya gelmiş kiraya çıkmış... İşte belediye de bunlara park temizliği olsun, su tahsilatı olsun, yol, kaldırım düzenleme çalışmaları olsun, anlaşma gereği iş vermiş, çalışıyor, faturalarını ödüyorlar. Tabii arkalarındaki dış mihraklar da boş durmuyor, onlar da sebze hali ihalesini almışlar, fitneliklerini oradan sürdürüyorlar... Yürüttükleri belediyecilik faaliyetleriyle ülkeyi ha böldü ha bölecekler... Maazallah, tablo korkunç. Gözünde canlandırabile-ne tabii.

Şimdi, esas soru şu: Eğer bu seçimler gerçekten bu denli korkunç bir tehdit altında yapılıyorsa; yani bir tür ölüm kalım meselesi, bir beka sorunuysa, üstelik seçmenin yarısının ya da belki de yarıdan fazlasının grafiğin siyah tarafına denk gelen muhalefet adaylarına oy vermesi ihtimali varsa, anketler bu ihtimalin gün geçtikçe daha da arttığını gösteriyorsa, bu seçim yapılır mı? AKP'nin karşı karşıya olduğu büyük açmaz bu soruyla ortaya çıkıyor. Yıllardır meşruluğunu ve her türlü baskıcı politikasının dayanağını sadece ve sadece seçim sonuçlarına, sandıkta elde ettiği görelî çoğunluğa dayandıran, demokrasinin elbette sandıktan ibaret olduğunu yüksek sesle, göğsünü gere gere ilan eden bu siyaset anlayışı, bugün geldiği noktada “dost” “düşman” siyasetini öyle bir aşamaya taşıdı ki, seçime karşısında rakipleri olmaksızın girmek istiyor. Bunu, bugüne kadar kendisinin dışında kalan herkesi, her siyasal görüşü, her türlü hak talebini gayr-ı meşru göstererek yapıyordu; şimdi ise açıkça terörist, terör örgütlerinin üyesi, terör destekçisi, karanlık güçlerin işbirlikçisi, militan ilan ediyor. Terör örgütlerinin ve işbirlikçilerinin seçim yoluyla kentlerin yönetimini ele geçireceklerini iddia ediyor. Terör örgütleriyle seçime girilemeyeceğine veya kentlerin yönetimi açıkça bunlara bırakılamayacağına göre, o zaman Cumhur İttifakı bu seçimlerde kiminle, neyle yarışıyor?

Peki ya muhalefet? İktidar tarafından kendilerine biçilen rolü öyle güzel benimsiyorlar ki, sadece belli bir partiyi ya da onun seçmenlerini kriminalize etmekle kalmayan, seçimin kendisini, dolayısıyla istediği gibi çıkmaması durumunda seçim sonuçlarını da bir beka meselesi olarak açıklayacak olan bu anlayışın bizzat siyaseti, siyaset imkânını ortadan kaldırması karşısında, “PKK'lılar bu belediyenin yakınından geçemez” demekten başka hiçbir şey yapamıyorlar. Ne diyelim, militanları işe almayacaklarına söz de verebilirlerdi!

Meydan mahkemeleri

Seçim stratejisini beka davası, kampanyasını da önüne gelen herkesi suçlama üzerine kuran iktidar sayesinde, yeni bir durumla daha karşı karşıyayız: Meydanların dev mahkeme salonlarına dönüşmesi. Ama sadece iddia ve hükmün olduğu, savunmanın bulunmadığı mahkemeler.

Yargının siyasal bir araç olarak kullanılması, kararlarının hukuki gerekliliklerden çok siyasi ihtiyaçlara göre biçimlenmesi yeni bir şey değil. Türkiye'nin siyasi tarihinde pek çok siyasi hesaplaşma, davalar yoluyla ve yargı eliyle görülmeye çalışıldı. Sembol davalar, ibretlik kararlar yaşandı, tartışıldı. Bu davalarda bazen mağdur, bazen zalim olarak rol alanlar, kendi hikayeleri kadar ülkenin yolculuğunu da belirledi. On yıllarca devam eden, defalarca tam tersine dönen, etkileri senelerce bitmeyen, hiç tamamlanmayan davalar oldu. Mahkemeleri başları dik "medeni ölü" olarak terk edenler de oldu, hapishanelerden palavra "kahraman" olarak çıkanlar da. Bir ay önce, 9 Şubat'ta Gazete Duvar'da "[Siyasetin yeni sahnesi, mahkeme salonu](#)" başlıklı yazıda, siyasi alanın tıkanmasının/kapanmasının, mahkeme salonlarını nasıl siyaset meydanlarına çevirdiğinden bahsetmiştim:

"Gazeteciler, akademisyenler, sivil toplum aktivistleri, sanatçılar, siyasetçiler en yoğun mesailerini adliye binalarında geçiriyor. Her kesimden insanın yolu, bazen haklarında açılan davalar için, bazen başkalarına açılmış davalarda destek olmak için mahkeme kapılarına çıkıyor. Sosyal medya hareketliliğinin önemli bir yüzdesi davalar etrafında dönüyor. Toplumsal-siyasal duyarlılıklar, eğilimler, hesaplar, beklentiler, her türlü nabız savcılarının açtığı soruşturma dosyalarından, duruşma salonlarından taşan bilgilerden takip ediliyor. Aynaların aynı, ayrıların ayrı yerde duruşu, davalardaki performanslara göre ölçülüyor. Siyasi sicil kayıtları davalara verilen (veya verilmeyen) reaksiyonlara göre tasnif ediliyor. (...) Mahkeme salonları, sadece güç sahibi olanların değil, hak arayan, itiraz eden, mücadeleyi sürdürenlerin de en önemli siyasi sahnesi. Duruşmalarda yapılan savunmalar, çoğu zaman mecliste yapılan konuşmalardan daha politik, daha derinlikli ve bazen de daha etkili."

Seçim stratejisini beka davası, kampanyasını da önüne gelen herkesi suçlama üzerine kuran iktidar sayesinde, yeni bir durumla daha karşı karşıyayız: Meydanların dev mahkeme salonlarına dönüşmesi. Ama sadece iddia ve hükmün olduğu, savunmanın bulunmadığı mahkemeler. Davacısı, savcısı, hakimi, jürisinin aynı kişi olduğu mahkemelerin kurulduğu kolektif linç meydanları. Bunlar öyle mahkemeler ki, kanıt denilen şey "ben dedim" veya "bende saklı" lafından fazlası değil. Bunlar öyle mahkemeler ki, söylenenlerin doğru olmadığını, tam tersinin geçerli olduğunu herkesin bilmesinin bir önemi yok. Savunmaya, gerçeğe, adalete yer yok. Aslında, gerçek mahkeme salonlarının son haline de epey benziyor. Mikrofonu eline alan başlıyor anlatmaya: "Onlar hain, bunlar ajan, şunlar terörist, ötekiler işbirlikçi." Karşısında da, zaman zaman kendisi, kendisi olmasa bir yakını mutlaka o suçlu torbasına dahil edilmiş olsa da pek de dinlemeden alkışlayan bir kalabalık. Peki kanıt ne? "Açıkласam şaşırırsınız", "zamanı gelince", "kasetler haftaya", "bunlaar..." Hüküm peşin, yalan taksit taksit. Fazla soru soran olursa, o da terörist ya da hain.

//

Aslında, gerçek mahkeme salonlarının son haline de epey benziyor. Mikrofonu eline alan başlıyor anlatmaya: "Onlar hain, bunlar ajan, şunlar terörist, ötekiler işbirlikçi." Karşısında da, zaman zaman kendisi, kendisi olmasa bir yakını mutlaka o suçlu torbasına dahil edilmiş olsa da pek de dinlemeden alkışlayan bir kalabalık. Peki kanıt ne? "Açıkласam şaşırırsınız", "zamanı gelince", "kasetler haftaya", "bunlaar..." Hüküm peşin, yalan taksit taksit. Fazla soru soran olursa, o da terörist ya da hain.

//

Kanıtlanması
gerekmeyen iddialar ve hükümden ibaret meydan mahkemesi, alkışlayan ve seyreden kalabalıkların dilinde her yere taşınıyor. Zaten ülkenin yöneticileri ve özellikle de Erdoğan yargıya talimatlarını meydanlardan vermeyi seviyor. Hükümleri açıklayıp gereğinin yapılmasını istiyor. Dolayısıyla, meydan mahkemelerine bu açıdan bir ihtiyaç yok, oradaki -ve izleyen- kalabalık da jüri rolünde değil. Hükme ve infaza tanıklık etmek, onay vermek; verilen hükmü, kanıtları önemsiz hale getirecek biçimde yaymak, taşımak ve tekrar etmekle görevli.

İddianamelerde “adeta” diyerek suç tarif edildiği, herhangi bir yerde yazmayan ve muhtemelen asla yazmayacak olan suçlar icat edilen, savunma yaptığı için tutuklanan avukatların olduğu bir ülkenin, meydan mahkemelerinden de fazla şey beklememek lazım. En tepeden verilen hükümlerin infaz memurlarına dönüşen hakimlerin olduğu yerde, mahkeme salonuna dönüşen meydan nasıl kurulur: Ülkenin Cumhurbaşkanı, sosyal medya hesabına ittifaklar tablosu koyup, kendi istediği seçimi yapmayanların tamamını hakaret sıfatlarıyla tanımlamayı geçip açıkça suçlu ilan ediyor. İçişleri Bakanı bazı suçların kendi korumasında olduğunu, bazı insanların ise yasal haklarının keyfine göre kaldırıldığını ilan edebiliyor. Bir gazete, seçime giren bir partinin lehine propaganda yapıldığı için insanların gözaltına alındığını yazmakta sakınca görmüyor. AKP’li bir belediye başkan adayı, Türkan Saylan’dan Bahriye Üçok’tan, Uğur Mumcu’dan devlet, bayrak, din düşmanı diye bahsediyor. İmam-cemaat diyalektiği meydan mahkemelerinde de işliyor.

İktidara yakın gazete ve televizyonlarda yapılan haberler, sokak röportajları, sosyal medyadaki paylaşımlar, meydan mahkemelerinin aslında ne işe yaradığını gösteriyor. Meydan mahkemelerinde atılmış suçlar ve gerçekliği -hatta olup olmadığı bile tartışmalı- kanıtlara dair sözler, sokağa propaganda malzemesi olarak taşınıyor. Yüzlerce hafta bir türlü gelmeyen “görüntülerin yayınlanacağı cuma”, “elimizdeki kanıtları bir bilerseniz” veya “bütün belgeler elimizde” gibi, daha söylenirken inandırma derdi olmadığı açık olan boş deliller tekrarlanan ezberlerin ham maddesi oluyor. Kanıtlanması gerekmeyen iddialar ve hükümden ibaret meydan mahkemesi, alkışlayan ve seyreden kalabalıkların dilinde her yere taşınıyor. Zaten ülkenin yöneticileri ve özellikle de Erdoğan yargıya talimatlarını meydanlardan vermeyi seviyor. Hükümleri açıklayıp gereğinin yapılmasını istiyor. Dolayısıyla, meydan mahkemelerine bu açıdan bir ihtiyaç yok, oradaki -ve izleyen- kalabalık da jüri rolünde değil. Hükme ve infaza tanıklık etmek, onay vermek; verilen hükmü, kanıtları önemsiz hale getirecek biçimde yaymak, taşımak ve tekrar etmekle görevli.

Meydan mahkemeleri kurmak, hukuk dışı davaları sokakta görmek, aslında adaletsizliği kolektif hale getiriyor. Yalan veya olmayan kanıtlara, yalancı şahitler, açık-gizli tanıklar tutmanın kitlesel gösterileri düzenleniyor. Yüzyıllarca cezaların herkesin gözü önünde infaz edilmesi, otoritenin kabul ve güç imkanını genişlettiği için uygulandı. Hâlâ uygulanıyor. Meydan mahkemeleri, infazla birlikte hükmün verilmesini de seyirlik hale getiriyor. Fakat bu “açıklık”, ne kadar adil davranıldığını göstermek için değil, adaletsizliği, haksızlığı bir gösteri içinde normalleştirmek için. Mesnetsiz, haksız suçlamalar için, olmayan, açıklanmayan, zayıf kanıtları kalabalığın “zımnı” onayından geçirmek ve iddialarla birlikte vebali de onlara taşımak azımsanmayacak bir fayda sağlıyor. Çünkü, zayıf kanıtların veya “zamanı gelince” diye saklanan şantaj malzemesinin sürekli masaya sürülmesinin iddiaları güçlendirmeyeceğinin elbette herkes farkında ama bunların aksi kanıtlanırsa, yalan olduğu doğrulansa bile dolaşımda kalmasında kitlesel duruşmalar çok imkan sunuyor.

Beka ama kimin için?

Kökenlerine inildiğinde beka anlayışının o kadar da masum olmadığını, dini temellerle uzaktan yakından alakası olmayan, daha çok devleti tanrılaştıran bir teoriden beslendiğini görmek mümkün. Halbuki devletin ya da milletin bekası yerine toplumların bekası ve insanlığın bekası üzerinde durulsa bu çok daha anlamlı olmaz mı?

Beka, Arapça'da 'kalmak, kalıcı olmak, ilelebet payidar olmak' gibi anlamlara geliyor. Teolojik açıdan bakıldığında Beka'nın, kendi zatıyla kaim olan ve hiçbir şeye muhtaç olmayan Allah'ın sıfatlarından biri olduğu görülür. Nitekim aynı kökten gelen el-Baki adı da Esmâ'ül Hüsnâ içerisinde yer alan Allah'ın önemli isimlerden birisidir. Öte yandan Vücut, Kıdem, Beka, Vahdaniyet, Muhalefetün lil Havadis, kıyam Binefsihi Allah'ın zati sıfatları arasında yer alır. Beka, buradaki anlamıyla Allah'ın varlığının sonu olmaması, varlığının ilanihaye sürmesi anlamına gelir. Milliyetçi ve devletçi anlayışların devlet kavramına atfettikleri niteliklerle İslam'ın Allah'a atfettikleri sıfatlar arasındaki benzerlik bu yönüyle çarpıcıdır.

Ancak elbette siyasi literatürde, hele hele günümüzde, tamamen bu anlamda kullanıldığı söylenemese de işin bu yönünü bütünüyle göz ardı edilemez. Zira milliyetçi perspektifte, bir

İSLAM ÖZKAN

07 MART 2019

//

Ancak mecazi olarak bakıldığında, milliyetçiliğin hemen hemen her türünde devlet ebed müddet anlayışı, yani Hegel'deki formuyla insan aklının ulaşabildiği en üst entite şeklinde bir takım tecelli ve tezahürler vardır. Dolayısıyla milliyetçiliğin devlet anlayışının, beka kavramında olduğu gibi devlete atfedilen tanrısal niteliklerden yola çıkılarak, dinî ve metafizik bir mahiyete sahip olduğu söylenebilir. Zira teolojik düzlemde, ilanihaye varlığını sürdürecektir. // yegâne varlık Allah'tır.

açıdan devlet-ebed müddet anlayışının tanrısal özellikler çağrıştırdığını, zira tıpkı tanrı gibi ebedi bir zamansal düzleme karşılık gelen bir 'omnipotent' (kadiri mutlak) ve 'eternal' (ebedi) bir özelliğin söz konusu olduğu aşikâr. Bunu milliyetçi düşüncenin müntesipleri açıkça dile getirmekte bir sakınca görmüyor. Öte yandan sadece milliyetçilerde değil, kendisini dindar olarak niteleyen ama aslında milliyetçiliği politik muhafazakârlığın bir türevi olarak dinle bütünleşik gören kesimlerde de benzeri eğilimlerin varlığından bahsetmek mümkün.

KUTSALLAŞTIRILMIŞ DEVLET

Elbette bütün milliyetçiler devleti klasik anlamıyla doğrudan Tanrı olarak görmüyor, (kelimenin etimolojik boyutuyla) ona ibadet ve kulluk etmiyorlar. Ancak mecazi olarak bakıldığında, milliyetçiliğin (sömürgeciliğe karşı tepki olarak ortaya çıkmış ve ulusal bağımsızlığı savunma anlamında bazı Latin Amerika ve Afrika ülkelerinde ortaya çıkan milliyetçilikler hariç) hemen hemen her türünde devlet ebed müddet anlayışı, yani Hegel'deki formuyla insan aklının ulaşabildiği en üst entite şeklinde bir takım tecelli ve tezahürler vardır. Dolayısıyla milliyetçiliğin devlet anlayışının, beka kavramında olduğu gibi devlete atfedilen tanrısal niteliklerden yola çıkılarak, dinî ve metafizik bir mahiyete sahip olduğu söylenebilir. Zira teolojik düzlemde, ilanihaye varlığını sürdürecektir. // yegâne varlık Allah'tır.

Hegel'in devlet felsefesini anlattığı makalesinde şöyle diyor felsefe tarihçisi Macit Gökberk:

“Hegel'e göre tinin üç türü vardır: Subjektif tin, objektif tin ve mutlak tin(...) En sonunda mutlak tinde (absoluter Geist), tin tam birliğe ulaşır ve mutlak gerçekliğinin bilincini yakalar. İdenin kendine bu kesin dönüşünde, subjektif ve objektif tinin birleşmesi tamamlanmış ve böylece tinin sonluluğu kaldırılmış olur.[1]

Öte yandan Hegel'e göre birey gerçekliğini, özgürlüğünü ve nesnellliğini yalnız devlet ile gerçekleştirebilir. Devlet tek iradelerin bir yığını olmayıp tanrısal bir irade, makul, canlı bir bütünlüktür. Birey Hegel felsefesinde gereksinimlerinin bağımlısı olmuştur; bu, bireyin öznel yanına tekabül eder. Bununla birlikte, bir de bireyin içinde yaşamakta olduğu nesnel bir boyutu vardır ve bu boyut onun varlığının amacını oluşturur. Bu yönüyle bakıldığında Hegel devleti mutlaklaştırır, insanoğlunun aklının ulaşabileceği en yüksek aşama olarak görür.

Bu noktada her şey, hatta modern dönemde devletten özerk

olarak alınan sivil toplum kavramı bile Hegel'de bireyi devlete ulaştıran bir araçtan başka bir şey değildir. Bir başka ifadeyle, devlet karşısında her şey sübjektiftir, görelidir. Birey, aile ve sivil toplum, evrimleşerek devlete götürdüğü ölçüde kıymet-i harbiyeye sahiptir.

IRKÇILIĞI BESLEYEN ANLAYIŞIN KÖKENLERİ

Buradan da anlaşılacağı gibi, tin yani akıl, devlet aşamasına yani gerçek amacına ulaştığında sonluluğuna da bir nihayet vermiş olur. Yani beka gerçekleşir. Aslında Hegel'e de burada haksızlık etmemek gerekir; zira, birilerinin iddia ettiği gibi Hegel'in 'insanın varlık amacı' olarak tanımladığı devlet, somut ve özel bir devleti temsil etmemektedir. Yani muradı, içinde yaşamakta olduğu Prusya Devleti değildir. Onun mutlaklaştırdığı, devlet kavramının kendisidir. Dolayısıyla Türk milliyetçilerinin Hegel'den esinlenerek devleti tanrılaştırmaları ve ona beka sıfatını atfetmelerinin, Hegel'in devlet felsefesi açısından bile geçerliliği tartışılır.

Hegel'in birçok görüşlerinin ırkçılığa giden yolda basamak taşlarını özenle döşediğini düşündüren kimi ibarelere rastlamak mümkün. Tıpkı devlet kavramına yaklaşımlarında ortaya çıktığı gibi millet kavramını metafizik bir şekilde yorumlayan Hegel, her ulusun kendine has bir tininin olduğunu savunmuş ve bir ulusu diğerlerinden ayıran özelliğın tinin farklı yönleri olduğunu ileri sürmüştür. Ona göre her dönemde üstün bir ulus olmuştur. Mutlak tinin o ulusta tecelli etmesiyle bir ulus diğer uluslardan üstün hale gelir.[2]

Bu açıdan bakıldığında devletin bekası kaygısının bu kadar vulgarize edilirken, toplumun barış ve hoşgörü içinde birbiriyle huzur içinde yaşamasına ilişkin en küçük bir endişe taşımayanların nasıl bir teorik kökten beslendiğini anlamak için Hegel'in devlete yüklediği misyonu elbet kavramak gerekiyor, ancak tek başına yeterli değil bu. Bu misyondan etkilenerek ırkçı antropolojik yaklaşımların bütün boyutlarıyla kavranması gerekiyor.

Daha sonra ortaya çıkan antropolojik yaklaşımların ırkçı özellikler sergilediğini ve bazı ulusların ve ırkların diğer ırklara üstünlüğünü kanıtlamaya çalışan teorilerin etrafa saçıldığını görüyoruz. Bu dönemde kan mirası teorisi ile Nazi ideolojisi somutlaşmış oldu. Türkiye'de de tek parti döneminde ırkçı uygulama örneklerinin Batıdaki emsallerinden ve ırkçı antropolojik teorilerden etkilendiği aşikâr.

Georg Wilhelm Friedrich Hegel

“ Bölgesel barış, bölgesel ve uluslararası ölçekte çatışmayı değil, sulh üzerine odaklanmayı gerektirir. Tek önemseydiği şey kendi devletinin bekası olan bir yaklaşım ise, gerektiğinde her türlü çatışmayı göze alan, bunun da ötesinde çatışmayı bekanın temeli olarak gören bir anlayıştır. Halbuki evrensel inanışlar ve ideolojilerin dünyaya bakışı böyle değildir. ”

DEVLETİN Mİ TOPLUMUN MU BEKASI ÖNEMLİ?
Kısacası, kökenlerine inildiğinde beka anlayışının o kadar da masum olmadığını, dini temellerle uzaktan yakından alakası olmayan, daha çok devleti tanrılaştıran bir teoriden beslendiğini görmek mümkün. Halbuki devletin ya da milletin bekası yerine toplumların bekası ve insanlığın bekası üzerinde durulsa bu çok daha anlamlı olmaz mı? Zira tek bir ulusun ve devletin çıkarları üzerine inşa edilmiş bölgecilik ve milliyetçilik, başka uluslar ve devletlerle barış içerisinde yaşamak açısından ciddi bir engeldir. Sadece kendi ulusunun üstünlüğünü ve kutsallığını savunan bu yaklaşım, sadece çevresi ve komşularını değil, kendi toplumunun hayatiyetini de tehlikelere ve tehditlere maruz bırakır. Zira bölgesel barış, bölgesel ve uluslararası ölçekte çatışmayı değil, sulh üzerine odaklanmayı gerektirir. Tek önemseydiği şey kendi devletinin bekası olan bir yaklaşım ise, gerektiğinde her türlü çatışmayı göze alan, bunun da ötesinde çatışmayı bekanın temeli olarak gören bir anlayıştır. Halbuki evrensel inanışlar ve ideolojilerin dünyaya bakışı böyle değildir. İktidarın benimseydiği ve temsil ettiğini düşündüğü dünya görüşü olan İslam, tek bir millet ya da bölgenin huzur ve mutluluğunu değil, evrensel ölçekte bütün insanlığın mutluluğunu gerçekleştirmeyi hedefler. Aynı şey diğer evrensel ideolojiler için de geçerlidir.

[1] Macit Gökberk, Felsefe Tarihi içinde Hegel'in Devlet Felsefesi (s.100).

[2] Platon'un modern dönemdeki en büyük takipçisi Hegel'dir. Hegel, Platon'un ırk kuramını daha modern bir şekle kavuşturmuştur. Hegel "Zeitgeist" (zamanın ruhu) söylemi çerçevesinde, Germen ırkının diğer ırklardan daha üstün olduğunu iddia etmiştir. Ona göre zamanın ruhu öncelikle Germen ırkının güçlü bir devletinin olmasını gerektirmektedir. Bu devlet zaman içerisinde dünya hâkimiyetini elde etmelidir. Hegel'in görüşleri Alman Nasyonal Sosyalizmi'nin teorik altyapısını oluşturmuştur. Nitekim Joseph Arthur de Gobineau, insan karakterinin belirlenmesinde kan ve ırk özelliklerinin belirleyici faktör olduğunu, bunun doğal sonucu olarak farklı toplulukların kültürel seviyelerinde de farklılık meydana geldiğini iddia etmiştir. Bu çerçevede 'Alman ırkı dünyanın en üstün ve dolayısıyla kültürel olarak en gelişmiş ırkıdır' düşüncesini savunmuştur. (Haldun çancı, Değişmeyen Boyutları Bağlamında Milliyetçiliğe Teorik ve Kavramsal Bir Bakış", Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF Dergisi, C: 13, Sayı: 2, S.105-116).

Tehlikede olan yalnızca Erdoğan ve Bahçeli'nin bekası mı?

Beka konusunda muhalefet tarafından üretilen söyleme bakılırsa ortada rejimin kaderi ile ilgili bir sorun yok gibi. İddialı olacak ama yanılıyor olabilirler. Belki de beka sorunu yalnızca iktidar blokundaki kişilerle ilgili değildir. Beka sorunu gerçekten devletin ve rejimin sorunu olabilir. Bu kez Bahçeli haklı olabilir.

Müjdeyi web sitesinden verdiler. Türkiye siyasi hayatına yeni bir “Merkez Sağ Parti” giriş yapmaya hazırlanıyor. Ne mutlu, ne iyi bir haber bu... Halkın önüne yeterince sağcı parti dizmemiş olacaklar ki, var olanlara bir yenisini ekleme ihtiyacı hissetmişler demek ki.

Ciddi olmamız gerekirse, bu parti sonuç itibariyle birileri tarafından, gökten yere indirilmiyor. Önemli bir ihtiyaç hissediliyor olmalı. Bu ihtiyaç, Türkiye'nin içerisinde bulunduğu toplumsal, siyasal, ekonomik açmazlardan doğuyor.

Kendisi de bir restorasyon projesi olarak yola çıkan AKP ilk dönemlerinde tahribata uğramış kimi yapıları onararak, küresel ekonomik sisteme entegrasyon politikaları bir bir yaşama geçirdi. Neoliberalizmin dünyadaki en başarılı (!) örneklerinden birisi oldu.

HASAN DURKAL

//
 Yeni rejime devletin hangi kanadının ideoloji üreteceği konusundaki kriz, rejimin aşınmış ve meşruiyetlerini yitirmiş kurumlarının yarattığı meşruiyet krizi, ekonomik kriz gibi krizler üst üste binerek, kurulu düzenin tıkanmasına yol açtı. Bu tıkanma için devreye yeni güçler sokulması gerekiyordu. Anlaşılan kuruluşu müjdelenen yeni düzen partisi (hatta birden çok parti olabileceği söyleniyor), herhalde bu tıkanmalara çare üretme niyetiyle kuruluyor.

Ancak hepimizin gözü önünde cereyan eden olaylar dizisi ki burada özetlenemeyecek kadar çoklar, AKP'nin 16 yıllık macerasında bir dizi dönüşümlere yol açtı. Erdoğan'ın kendine has bir iktidar alanı inşa etme çabası, bunu yaparken işleri yüzüne gözüne bulaştırması ama sonuçta küçümsenmeyecek bir sert rejim inşa etmesi, bu politikalar sonucunda toplumsal statükonun dağılması, cinin şişeden çıkması, devlet ve rejim krizlerinin belirmesi, Erdoğan'ın meşruiyet krizine girmesi, son olarak da ekonomik kriz her bir şeyi alt üst etti. Artık "pürüzleri" rıza yoluyla içererek değil, çıplak şiddete dayalı, kendi yasalarına sığmayan bir şekilde gitmek zorunda.

Yasaların çiğnenmesi konusunda birikmiş yüzlerce örnek sayılabilir ama bize tek bir çarpıcı örnek yeter. 16 Nisan'daki referandumla yaşama geçirdikleri yeni anayasal düzeni çiğnemeleri için yalnızca altı ayın geçmesi yetti. Binali Yıldırım'ın istifa etmemesi olayından bahsediyoruz evet.

Gayrimeşruluk ve illegallik, baskı ve şiddet batağına saplanarak yol almayı zorunlu hale getirdi. Bir kere yapıldı mı, devamı gelmek zorunda kaldı. Zaten kriz dinamikleri yaratarak kurulan ve bu krizlere sürekli çözümsüzlük dayatarak yol alan AKP öncesi rejim ile şimdi inşa edilmekte olan yeni rejim aynı krizler konusunda aynı politikaları sürdürdü ve artık tıkanma noktasına geldi. İster önceki dönem olsun, ister yaşadığımız dönem olsun, rejimlerin ideolojik motivasyonları farklı olsa da nitelikleri çok da değişmedi. Samir Amin'in aydınlanmış despotizm olarak nitelendirdiği Kemalizm gücünü kurduğu bürokratik askeri baskı aygıtından almakta, demokratik ya da yasallık bir yana tıkanıp her seferde kontrolü baskı ve şiddet yolu ile sağlıyordu. Şu anda melez bir durumda olan (Kemalizm ile İslamcılık yeni rejime ideolojik motivasyon vermek için yarışıyorlar) yeni rejim de sonuç itibarıyla gücünü meşruluğundan ya da yasallığından değil, baskıdan almakta.

Yeni rejime devletin hangi kanadının ideoloji üreteceği konusundaki kriz, rejimin aşınmış ve meşruiyetlerini yitirmiş kurumlarının yarattığı meşruiyet krizi, ekonomik kriz gibi krizler üst üste binerek, kurulu düzenin tıkanmasına yol açtı. Bu tıkanma için devreye yeni güçler sokulması gerekiyordu.

Anlaşılan kuruluşu müjdelenen yeni düzen partisi (hatta birden çok parti olabileceği söyleniyor), herhalde bu tıkanmalara çare üretme niyetiyle kuruluyor.

KİMİN BEKASI TEHLİKEDE?

Çok katmanlı kriz dinamikleri yerel seçimlerin hiç de yerel olmayan bir havada gerçekleşmesine yol açıyor. Seçim söylemleri çoğu zaman "devletin ve milletin bekası" etrafında ve buna karşı üretilen argümanlarla şekilleniyor. Özellikle Bahçeli, her fırsatta

bekaya vurgu yapmayı ihmal etmiyor.

Öte yandan, beka konusunda muhalefet tarafından üretilen söyleme bakılırsa ortada rejimin kaderi ile ilgili bir sorun yok gibi. Muharrem İnce bunu “Beka değil zekâ sorunu” ile ifade ederken, Meral Akşener ise beka sorununun yalnızca Bahçeli'nin kendisiyle ilgili olduğunu belirtti. Akşener'e göre tehlike de olan tek şey Bahçeli'nin koltuğu.

İddialı olacak ama yanılıyor olabilirler. Belki de beka sorunu yalnızca iktidar blokundaki kişilerle ilgili değildir. Beka sorunu gerçekten devletin ve rejimin sorunu olabilir. Bu kez Bahçeli haklı olabilir.

Özellikle Gezi sonrası rejim ciddi hasarlar aldı. Hatta sebep olduğu etki devlet içindeki güçlerin de çatallaşmasına yol açtı. Gezi isyanı, içeriği itibariyle büyük oranda rejimin üzerine yükseldiği kriz dinamiklerinden besleniyordu. Bu büyük halkçı demokratik hareketten, siyasal bir program ve özne çıkmamış olsa da, hareket yok olup gitmedi ve halen akacak bir mecra bulmak için bekliyor.

Rejim kriz dinamiklerine (Kürtlere, kadınlara, Alevilere, demokratik muhalefete, Gezi güçlerine vs.) yaklaşım konusunda yaşanan ayrılık ve ardından küresel düzendeki konumlanma biçimi konusunda yaşanan ayrılık ve ardından devletin hangi kritik noktalarını hangi gücün eline geçireceğine yönelik anlaşmazlık 15 Temmuz'a giden süreci yarattı. Rejim kriz dinamikleri ile devlet krizi iç içe geçmiş bir şekilde masada duruyordu.

Çok da gizlenemeyen kriz, devleti oluşturan çeşitli fraksiyonların birlerine karşı sürdürdükleri ve şimdilik kısa vadede hiçbirinin kazanması çok da mümkün olmayan bir iktidar mücadelesine yol açıyor.

İtiş kakış, kimi zaman İslam, andımız ve laiklik; kimi zaman türban ve ordu; kimi zaman cemaatler ve ordu gibi karşı karşıya gelişler şeklinde tezahür ediyor. Bu da kurumların hırpalanmalarına yol açıyor.

Düzeni oluşturan yapıların, teker teker hırpalanmaları, düzenin bütünsel yapısında niteliksel değişikliklere yol açtı. Düzenin bütününe çehresi değişti. Artık yasallık yok, herkesin her kesimin yasallık yerine keyfilikle davrandığı, rıza üreten kurumlara karşı güvenin oldukça azaldığı bir durum açığa çıktı. Mahkemelere ülkede kaç kişi güveniyor, meclisin kitleler açısından herhangi bir işlevi var mı ve yasaların adaleti sağladığına kaç kişi inanıyor?

Sorular çoğaltılabilir. Ama sonuç itibariyle milyonların sahip oldukları psikoloji son derece yıkıcı bir potansiyel taşıyor. 250

”

Çok da gizlenemeyen kriz, devleti oluşturan çeşitli fraksiyonların birlerine karşı sürdürdükleri ve şimdilik kısa vadede hiçbirinin kazanması çok da mümkün olmayan bir iktidar mücadelesine yol açıyor.

İtiş kakış, kimi zaman İslam, andımız ve laiklik; kimi zaman türban ve ordu; kimi zaman cemaatler ve ordu gibi karşı karşıya gelişler şeklinde tezahür ediyor. Bu da kurumların hırpalanmalarına yol açıyor.

”

//

Erdoğan
restorasyona ya da
herhangi bir halk
hareketine neden izin
versin ki?

İçine girdiği geri
dönülmez yoldan nasıl
dönsün ki? Bu kadar
basit mi olacak?

İşlenmiş bunca suç
toplumsal güçler
tarafından sineye //
çekilebilecek mi?

yıllık değişme, gelişme, Batılılaşma sancısı köklü bir devrimle buluşmıyor. Egemen güçler halkın inisiyatifini arttıracak bir demokratik devrimin önünü sürekli kesiyorlar. Karşı devrim modern ülke tarihi içerisinde çeşitli biçimlerde ortaya çıktı ve bu siyasal müdahaleler sonucunda dondurulmuş bir tarihsel kesit içerisinde hapsedilmiş bir şekilde yaşadığımızı hissediyoruz.

Kimi zaman askeri darbeleri, kimi zaman sivil darbeleri, kimi zaman faşizan yapılanmaları, kimi zaman başka yolları denediler. Bir şekilde düzeni ayakta tutmayı başardılar.

Bugün karşı karşıya olduğumuz karşı devrimci durum iki yoldan aynı anda (ve birbirleriyle çelişerek) ilerliyor. Birincisi daha büyük yıkımlar yaratılabilecek kapasitede inşa edilmeye çalışılan Türkiye tipi faşizm. İkincisi ise yazının giriş kısmında değinilen restorasyon olasılığı.

Bu iki olasılığı dışlayan, ama hareketinin içinden henüz siyasal bir program ve özne çıkaramayan, tam da bu yüzden faşizme ya da restorasyona dolgu malzemesi olarak savrulma tehlikesi yaşayan halk güçleri ise, nesnel olarak bu iki gidişin en azından çıkar olarak zıddında yer alıyorlar. Bu çıkarların siyasal bir özne tarafından bir programla buluşturulması devrimci bir olasılığı ortaya çıkaracaktır.

Evet, siyasal alanda birbirlerine zıt olarak giden farklı olasılıklar mevcut. Güçlü olan iktidar bloku olsa da, dengelerin çok kırılğan zeminlerde ilerlediklerini unutmamalı.

RESTORASYON GÜNÜ KURTARIR MI?

Bunun bir garantisi yok. Rejim bizim sandığımızdan daha hasarlı olabilir. Restorasyon kritik virajı dönmek için yeterli bir etki yaratmayabilir. Ama daha önemli bir şey var. Erdoğan restorasyona ya da herhangi bir halk hareketine neden izin versin ki?

İçine girdiği geri dönülmez yoldan nasıl dönsün ki? Bu kadar basit mi olacak?

İşlenmiş bunca suç toplumsal güçler tarafından sineye çekilebilecek mi? Bu arada sermaye sınıfının değişen devlet içi dengelere göre pozisyon değiştirme kapasitesi de artmıştır.

Devlet içerisindeki güçlerin dengelerine göre hızlı pozisyon değiştirebilen, rüzgâr nereden eserse yelkenlerini oraya göre ayarlayan, omurgasız, karakersiz burjuva sınıfının, devleti yöneten blokla kurduğu ilişki pazarlıklı ilerliyor. Sermaye ile siyasetin iki ayrı kategori gibi görülmesi elbette tartışmalıdır. Ancak siyasal iktidarın bu noktada daha önceki iktidar biçimlerine görece daha özerk hareket ettiği su götürmez bir gerçek.

Kamuoyu önünde demokrasi ve istikrar vurgusu yapan büyük burjuvazi, böylece olası bir iktidar değişikliğine göz kırparak “normal-

leşme” yanlısı görünürken, arka planda faşistleşme eğilimlerini destekliyor ve oluşan rejimin özellikle emek ve sermaye birikimi politikaları karşısında deyim yerindeyse ağzının suyu akıyor.

Ancak hava restorasyoncu güç odaklarından (Bu kategori içerisinde yeni kurulacak parti, CHP içi bir fraksiyon, İYİ Parti gibi odaklardan bahsedebiliriz) yana eserse –ki 31 Mart seçimleri bu açıdan belirleyici olacaktır- sermaye güçleri bu kez “normalleşmeyi” ön plana çıkaracaktır. Elbette bir restorasyon hareketi her zaman iktidarı devralmak için yola çıkmaz. Belki de bu hareket Erdoğan’ı zayıflatmak, “ehlileştirmek” ya da hizaya getirmek için yapıyordur.

Eski dönemlerde olsaydık-örneğin 1980’lerde- bir restorasyon hareketi yerli ve yabancı sermaye güçleri tarafından öne atıldığında başarılı olma olasılığı daha yüksekti. Çünkü içeride ve dışarıdaki yerleşik güç dengeleri beklenmedik bir direnişi daha kolay bertaraf edebilirlerdi. Ancak dünya değişiyor ve değişen dünya, siyasetteki güçlerin, sermayeden ya da onları denetleyen uluslararası güçlerden özerkleşebilme olanakları sunuyor. Uluslararası güçler arasındaki çelişki de git gide derinleşiyor ve bu alt emperyalist ülkelerdeki iktidarların manevra kapasitelerini arttırıyor. Erdoğan’ın direniş kapasitesi biraz da bu çelişkiden beslenmedi mi?

Evet direndi ve direnmeye devam ediyor. Ama bu bizim algılarımızın çarpıtılmasına yol açmamalı. Bir bütün olarak iktidar bloku ne çok güçlü, ne de sanıldığı gibi bir basit hamleyle gidecek kadar zayıf. Kırılganlıkları çatlakları var. Birçok kriz dinamiği var. Ama o kadar. Sonuçta gözümüzün önünde rejim kendisini inşa etmeye çalışıyor.

Sonuç itibariyle biçim olarak tek yönlü hareket ettiği sanılan, şiddet ve mutlak iktidara dayalı olan; ama aslında özü kırılğan olan ve birçok olasılığı beraberinde taşıyan rejim ille de restorasyonla ilerlemek durumunda değil. Öyle bir dönüşüm yaşandı ki, birbirlerine güç dayatan zıt yönlü güçlerin bir hesaplaşma döneminde soluk alıp veriyoruz. Çelişkiler derinleşiyor ve halk güçleri henüz hiçbir şey kaybetmiş değil.

Rejimin saldırganlığı, çıplak güç, tehdit ve şok politikaları bir bakıma kendi kırılğanlığını gizlemek için iyi bir maske. Çünkü yalnızca faşizm değil olasılık halinde olan. Aynı zamanda rejimin sert bir kırılma yaşaması da olasılık dâhilinde. Süleyman Soylu, Recep Tayyip Erdoğan ya da Devlet Bahçeli’nin sürekli saldırgan ve tehditkâr bir şekilde konuşmaları boşuna değil. Bu salt çıplak bir güç gösterisi değil. Bu bir açmazın gizlenme çabası, gerçekliği örtbas etme niyeti.

Demokratik cumhuriyetin maddi temelleri

O kırılma, demokratik bir halk hareketinin devrimci bir yürüyüş

”

Sonuç itibariyle biçim olarak tek yönlü hareket ettiği sanılan, şiddet ve mutlak iktidara dayalı olan; ama aslında özü kırılğan olan ve birçok olasılığı beraberinde taşıyan rejim ille de restorasyonla ilerlemek durumunda değil. Öyle bir dönüşüm yaşandı ki, birbirlerine güç dayatan zıt yönlü güçlerin bir hesaplaşma döneminde soluk alıp veriyoruz. Çelişkiler derinleşiyor ve halk güçleri henüz hiçbir şey kaybetmiş değil..”

//

Egemenler, kaynaklar sermaye sınıfının hizmetinde olsun, kamusal kaynaklar üst sınıfların ihtiyaçları için kullanılсын diyor; bizler kaynakların halkın temel geçim maddeleri için öncelikli olarak kullanılсын diyoruz. Bunlar ve daha fazlası demokratik cumhuriyete gidecek yolda ihtiyaç duyduğumuz bir siyasal programın son derece somut içeriğini // oluşturmaktadır.

başlatmasının önünü açabilir mi? Sosyalist sol, içerisinde gezindiği halk güçlerinin yıkıcı öfkesine kurucu bir içerik kazandırabilir mi? Devrimin somut güncelliği düsturuyla bakacaksak, neden olmasın ki?

Marx ve Engels, Alman İdeolojisi adlı eserlerinde, komünizm fikrinin maddi temellerini kanıtlamak için şu ünlü cümleyi kurmuşlardı:

Komünizm, bizce, oluşturulması gereken bir durum, gerçekliğin kendisini uydurmak zorunda olduğu bir ideal değildir. Günümüzdeki durumu ortadan kaldıran gerçek hareketi komünizm olarak adlandırıyoruz. Bu hareketin koşulları, bugün mevcut olan öncüllerden doğmaktadır.[Karl Marx, Friedrich Engels, Alman İdeolojisi, Kor Yayınları]

Bizce bu maddi temellendirme bugünkü Türkiye'nin rejimi ile doğması olası demokratik rejiminin ilişkisi için bir benzetme niteliğinde kullanılabilir:

Demokratik Cumhuriyet oluşturulması gereken bir durum ya da gerçekliğin kendisini uydurmak zorunda kaldığı bir ideal değildir. Günümüzdeki durumu ortadan kaldıracak olan siyasal düzenin adına Demokratik Cumhuriyet diyoruz.

Egemenler tekçi bir oligarşik yapıda ısrar ediyorlar. Bizler çoğulcu halk demokrasisinde. Egemenler toplumu merkezîyetçi yapının yerel temsilcileri olan valilikler yönetsinler diyorlar. Bizler iktidar halk meclislerinde olsun diyoruz. Egemenler tek bir dinsel inanç olsun diyorlar. Bizler tüm inançların devletten bağımsız bir şekilde kendilerini ifade etsinler diyoruz.

Egemenler, kaynaklar sermaye sınıfının hizmetinde olsun, kamusal kaynaklar üst sınıfların ihtiyaçları için kullanılсын diyor; bizler kaynakların halkın temel geçim maddeleri için öncelikli olarak kullanılсын diyoruz. Bunlar ve daha fazlası demokratik cumhuriyete gidecek yolda ihtiyaç duyduğumuz bir siyasal programın son derece somut içeriğini oluşturmaktadır. Demokratik cumhuriyet herhangi ütöpik bir yönelimden ziyade, halkın güncel ihtiyaçlarını karşılayan seçeneğin bir ifadesi olarak düşünölmelidir.

Demokratik cumhuriyet şimdi ve burada, bir öznenin, bir programın onu keşfetmesini bekliyor. Faşizm tam anlamıyla kurumsallaşır ya da restorasyon başarılı olursa, ahlar vahlar içerisinde kaçıp giden fırsat için dövünüyor olacağız.

Halk güçlerinin kısa ve orta vadeli ihtiyaçlarına çözüm olabilecek yapıya demokratik cumhuriyet diyoruz. Evet, sıkışmış tarihsel anın bilinçlerimizi köreltmesine izin vermemeliyiz. İçerisinde dolandığımız toplumsal koşullar bizlere yalnızca faşizm ya da liberal bir dönüşüm dayatmıyor. Aynı zamanda tarihsel akışı değiştirebilecek olanakları da sunuyor. Bütün mümkünlerin kıyısında geziniyoruz.

Varlık kuyruğu, milli beka ve keyif çayı

Bir kısmı ancak sabah erken saatlerde bulunabilen ucuz zerzevat için saatlerce bekleyenlerin, oluşturdukları sıralar için “varlık kuyruğu” denmesine ne zaman ve nasıl tepki göstereceğini bugünden kestirmek zor. Ancak beka ve patlıcanın, mermi ve 200 gramlık keyif çayının, harmanlandığı o tuhaf retorik, toplumun çok farklı katmanları tarafından teste tabi tutulacak gibi görünüyor.

22 Şubat Cuma günü öğle saatleri. Üsküdar'daki tanzim satış noktası tenhalaşmış. Meydandaki tanzim çadırının önüne genellikle sabah erken saatlerde giderek uzun kuyruklar oluşturanlar satıştaki ürünlerin çoğunu bitirmiş. Çadırın girişinde, bütün sevimliliğini takınmış bir genç kadın, üzgün olduğunu da gösteren buruk bir tonlamayla “sadece patates ve ıspanak kaldı efendim” diyor. Bu nazik ‘efendim’ sözcüğü, ucuzlatılmış patates ve ıspanak kadar dahil görünüyor ürün paletine. Nitekim o yüksek ve belli ki yapılandırılmış nezaket, organizasyonu bir ucuz sebze satış evreninden siyasal jest, ‘karşılık (oy) isteyen bir hizmete’ dönüştürüyor. İçeriden çıkanları ya da geri dönenleri, temiz giyimli, parlak yüzlü gençler karşılıyor bu kez. Üzerinde büyük bir Erdoğan resmi ve “Gönül İş” sloganı olan broşürlerden veriyorlar; çok da zorlamadan. Dikkat çekici olan

HAKKI ÖZDAL

23 ŞUBAT 2019

//

Bu sorunlara nüfuz eden bir siyaset mecrası ortaya çıkmadığı, çıkma potansiyelinin de başta vesayet altındaki güvenlik ve yargı kurumları olmak üzere her türlü zor aracıyla baskılandığı koşullarda; kuyruklarda beklemenin, 25 kuruşları hesaplayarak ayakta kalma gayretinin kendisi, şimdilik durgun bir yığın görünümündeki siyasal enerjiye dönüşüyor. Sadece seçmen davranışı olarak değil, yönetimle bütün bir rıza ilişkisi açısından da 'ne yöne' akacağı henüz kestirilemeyen bir potansiyel enerji bu.

//

bir nokta var: Tanzim satış çadırının 'yetkilisi' gibi görünen ve nazik tebessümüyle "ıspanak kaldı efendim" diyen ekiple, bu broşürleri dağıtan ekip aynı renk boyun kimliği, aynı renk gocuk gibi ortak aksesuar ve giysiler taşıyor. Hâkim renk, bir tür resmiyet de çağrıştıran lacivert. Ucuz patates satışını sevk ve idare edenlerle "Gönül İşi" sloganı etrafında propaganda malzemesi dağıtanlar, ortak/benzer bir görünüm temasında çerçevelenmiş. Bunun anlamı açık.

Seçime sadece 5 hafta kalmış olmasına rağmen, kalabalık Üs-küdar meydanı ve arterlerinde gözle görülür başka bir siyasi çalışma yok. Birkaç on metre uzaklıktaki Halk Ekmek büfesinin önünde ise siyasal markaja alınmamış bir kuyruk var. Genellikle orta yaşın üstündeki kadınlar var sırada. Bazıları, dürülüp küçültülmüş naylon poşetlerle dolu çantalarını açıp, poşeti olmayan kuyrukdaşlarına bu naylon dürümlerden ikram ediyor. Gıda fiyatlarındaki şahlanış sırasında "Ekmeğe zam yok, yapanı yakarız" yollu kabadayılıklar yapılırsa da ekmek hemen her yerde 1,50 TL'ye satılıyor ve yarı fiyatına, 0,75 kuruşa ekmek almaya gelip sıraya girenlerin, 25 kuruşa poşet uygulamasına karşı da teçhizatlandığı görülüyor. Siyasetin ve ona bağlı olarak titreşen diğer alanların direkt etkisinden uzak görünen ve ancak üst üste konmuş 25 kuruşlarla sürdürülebilir bir yaşam mücadelesinin insanları, hafta sonu havanın soğuyacağı haberlerine daha ilgili. Birkaç aydır ödedikleri fahiş doğalgaz faturaları ya da hızla boşalan odun-kömür depolarının yarattığı endişeyle bundan konuşuyorlar. Bu sorunlara nüfuz eden bir siyaset mecrası ortaya çıkmadığı, çıkma potansiyelinin de başta vesayet altındaki güvenlik ve yargı kurumları olmak üzere her türlü zor aracıyla baskılandığı koşullarda; kuyruklarda beklemenin, 25 kuruşları hesaplayarak ayakta kalma gayretinin kendisi, şimdilik durgun bir yığın görünümündeki siyasal enerjiye dönüşüyor. Sadece seçmen davranışı olarak değil, yönetimle bütün bir rıza ilişkisi açısından da 'ne yöne' akacağı henüz kestirilemeyen bir potansiyel enerji bu. Vaktiyle kısmi iyileşmeler sağladığına inandıkları rejimin, gürültüyle ve büyük sorunlara yol açarak tıkanmasına karşı nasıl bir tepki verecekler? Bunun bir 'son', en fazla bir süre daha ertelenebilecek bir 'sonun başlangıcı' anlamına geldiğini görerek mi davranacaklar; yoksa mağduriyetlerinin, bizzat ona sebep olanlarca ve yer yer zorba illüzyonlarla tersine çevrilip siyasi araca dönüştürülmesini 'görmezden gelmeye' devam mı edecekler?

Bu, eşine az rastlanır boyutlarda öngörülemez bir ikilem şu anda. Siyaset alanının büyük oranda yasaklandığı koşullarda, toplumun siyasal eğilimlerini ölçmeye yarayacak enstrümanlardan biri olarak seçim, bir süredir öngörülemiyor zaten. 'Bu sefer kaybedecekler' ümidi de 'ne yapar ne eder kazanırlar' karamsarlığı da, mevcut durumu ve olasılıkları açıklamaya yetmeyen klişelere dönüştüler çoktan. Seçimler

mi anketleri sınıyor/doğruluyor, yoksa anketler mi seçimleri güdülüyor haklı sorusu da her zamankinden daha fazla geçerli; neler olabileceğine ilişkin olası ipuçları, başlıca siyasi aktörün, aslında birbirinin kopyasına dönüşmüş, basit şemalı konuşmalarının arasına sıkışan ‘misafir cümlecikler’de, jestlerinde falan aranıyor haklı olarak. Böyle olunca, hem bütün bir kampanya diline hâkim olan yüksek gerilim, hem her zamankinden yoğun bir solo performansla sürdürülen gayret, hem de ara sıra “istediğimiz konsolidasyonu sağlayamadık” gibi cümlelerle ifade edilen endişe hali; bu kez egemen siyasi klik açısından da bir ‘belirsizlik’ durumu olduğunu gösteriyor. Devlet fraksiyonlarına ve hâkim sınıflar başta olmak üzere çeşitli toplumsal kesimlere vaat edilen seçim ikramiyelerinin, hiç olmadığı kadar düzensiz ve bir merkezden yoksun bulunması da cabası. Devleti yönetenlerin, HDP düşmanlığı ve Kürt toplumsal taleplerini ‘terör’ ile ilişkilendirmek dışında, geniş mutabakat oluşturabildikleri bir konu kalmamış gibi görünüyor.

Gıda fiyatlarındaki tırmanışa karşı girişilen gölge savaşı, bu savaşın –tanzim gibi– metotlarından utangaçça yararlanmak zorunda kalan en alttakilere ilişkin, kaygan ve güvenilmez bir yedekleme fırsatı yaratıyormuş gibi görünse de, esnafı, çiftçiyi, bizzat birçoğu organik uzantısı durumundaki market/perakende zincirlerini elinde tutanları tedirgin ediyor. Bu tedirginliği gizlemek için, ‘satın aldırılmış’ TV kanallarınca kurgulanan, montajlı “çok destekliyoruz” haberlerinin foyası kısa sürede ortaya çıkıyor. Orta sınıfların memnuniyeti yerine bunun sahte bir temsiline mecbur kalındığı anlaşılıyor.

Benzer bir durum üst sınıflar için de geçerli. İstanbul merkezli geleneksel büyük sermayeyi, sanayi burjuvazisini, ülkenin başlıca en büyük şirketlerini temsil eden TÜSİAD’ın genel kuruluna bağlanan ekonomi kanalı Bloomberg HT, TÜSİAD Başkanı konuşmasında demokrasi, hukuk vs. demeye başlayınca bu bağlantıyı sadece 5-10 saniye sürdürebiliyor ve yayını kesiyor. Kapitalistlerin sözlerinin bile rahatsızlık yarattığı bir kapitalizme ilişik olan ‘ekonomi’ kanalıyla; seracıların sözlerinden ihtiyaca göre konuşma kırpan ‘kitle’ kanalının içler acısı durumu, toplumun farklı kesimlerine karşı eş zamanlı bir açmazı gösteriyor.

Siyasal iktidar, yapay şekilde üç ana parçaya böldüğü toplumun itiraz potansiyelini de, dozu ihtiyaç mukabilinde artırılan bir zor kullanarak ‘kontrol etmeyi’ sürdürüyor şimdilik. Ancak fiziki, siyasi ve hukuki zorun giderek artması, bir güçlenmeden çok ‘kapanmaya’ işaret ediyor. Usanmaksızın, ikna odaları ve başörtüsü mağduriyeti anlatarak oluşturulan epik anlatı; açıkça kayıt altında olan, bir göstericiye yönelik cinsel saldırının en üstü düzeyde savu-

//

Siyasal iktidar, yapay şekilde üç ana parçaya böldüğü toplumun itiraz potansiyelini de, dozu ihtiyaç mukabilinde artırılan bir zor kullanarak ‘kontrol etmeyi’ sürdürüyor şimdilik. Ancak fiziki, siyasi ve hukuki zorun giderek artması, bir güçlenmeden çok ‘kapanmaya’ işaret ediyor. Usanmaksızın, ikna odaları ve başörtüsü mağduriyeti anlatarak oluşturulan epik anlatı; açıkça kayıt altında olan, bir göstericiye yönelik cinsel saldırının en üstü düzeyde savunulması, saldırıya uğrayan kadının “zaten babası FETÖ’cü” diye damgalanıp saldırgan polisin “evlat” ilan edilmesiyle eşleşiyor.

//

//

Bir kısmı ancak sabah erken saatlerde bulunabilen ucuz zerzevat için saatlerce bekleyenlerin, oluşturdukları sıralara “varlık kuyruğu” denmesine ne zaman ve nasıl tepki göstereceğini bugünden kestirmek zor. Ancak beka ve patlıcanın, mermi ve 200 gramlık keyif çayının harmanlandığı o tuhaf retorik, toplumun çok farklı katmanları tarafından teste tabi tutulacak gibi görünüyor.

nulması, saldırıya uğrayan kadının “zaten babası FETÖ’cü” diye damgalanıp saldırgan polisin “evlat” ilan edilmesiyle eşleşiyor. Aynı hafta içinde, Cumhuriyet gazetesi çalışanlarına verilen cezaların onanma biçimindeki pervasızlık ve 27 akademisyene 58 yıla varan hapis cezası yağdırılması; yargı sopasının eskisinden daha sert ve seri kullanılacağı, ‘iklimin daha da sertleşeceği’ tahminleriyle yorumlandı doğal olarak. Fakat, usulen de olsa bu cezaları isteyen savcılardan, veren/onayan hâkimlere ve toplumun kalan tümüne herkes, söz konusu cüretkarlığın ömrünün siyasal bir tökezleme ile sınırlı olduğunu biliyor. Havayı asıl elektriklendiren de belki, herkesin üstünde asılı duran bu bilgi oluyor.

Siyasetin ortadan kaldırılmasıyla gündemden uzaklaştırılmış kesimler dışında, bizzat kendi etki alanındaki orta sınıflar tarafından da şüphe ve endişeyle karşılanan buna benzer tutumlar, toplumsal sınıflar karşısındaki iktisadi açmazların yanına, siyasal hegemonya açısından çok daha sorunlu bir başka açmaz alanını ekliyor üstelik. Pıtrak gibi çoğalan (ve yalanlanmayan) “Babacan parti kuruyor”, “Durun Davutoğlu kurdu bile” haberleri de, bu müstakbel partilerin öneminden ve denklem değiştirici gücünden öte muhafazakâr orta sınıflarda ve bir kısım ‘son dönem eliti’nde yaşanan kaynaşma açısından bir anlam taşıyor olmalı.

Günde üç öğün aynı sözlerle ve giderek artan bir itham tonuyla girilmiş miting maratonu, tüm bu zorluklar karşısında, bugüne kadar tüm kilitleri açtığına inanılan en önemli siyasal sermayenin, bizzat liderin sahaya sürülmesinin, bu krizi aşmanın da tek yolu olarak tespit edildiğini gösteriyor.

Bir kısmı ancak sabah erken saatlerde bulunabilen ucuz zerzevat için saatlerce bekleyenlerin, oluşturdukları sıralara “varlık kuyruğu” denmesine ne zaman ve nasıl tepki göstereceğini bugünden kestirmek zor. Ancak beka ve patlıcanın, mermi ve 200 gramlık keyif çayının harmanlandığı o tuhaf retorik, toplumun çok farklı katmanları tarafından teste tabi tutulacak gibi görünüyor.

Beka, bela, seçim ve siyaset

Anlaşılması gereken şu: 31 Mart seçimlerinin özgüllüğü onun bir yerel seçim olarak değerlendirilemeyeceğidir. Artık Türkiye’de yerel seçim, genel seçim, referandum ve parlamento seçimleri ayrımının ortadan kalkmasıdır. Bu seçimde de Erdoğan oylanacaktır. Dolayısıyla AKP’nin gösterdiği adayların düşük profilli ya da yüksek profilli olmasının, karşısındaki adayın sağdan-soldan oy toplayabilecek olmasının pek bir önemi yok.

Türkiye’nin istisnai bir ara rejim içinde öngörülmez bir geleceğe doğru ilerlediği günlerde seçim atmosferine giriyoruz. Olağanüstü hal resmi olarak bitti, fakat olağanüstü hal zaten 20 Temmuz’da ilan edildiği tarihten itibaren de anayasal bir statü olmadı. Seçimler de 1 Kasım 2015 seçimlerinden beri anayasal güvencelerin sağlanmış olduğu seçimler değil. Anayasal statülerinden koparılmış bu iki kurum da bugün birbirine bağlamış biçimde tek bir şeye hizmet ediyor: Erdoğan’ın siyasal iktidarının devamı.

DİNÇER DEMİRKENT

7 ŞUBAT 2019

//

Toplumsal muhalefetin yükseldiği anlarda durum biraz daha çetrefil. Gezi direnişi ile yükselen muhalefetin sönümlenmesinde alınan siyasal tutumların, ilk üç gün ve sonrasına göre belirlendiğini gördük. Fakat adındaki adaleti intikam olarak okuyabileceğimiz iktidar partisi bu konudaki tavrını dönüştürmüyor, kendinden başka herkesten günü geldiğinde intikam, kendine bağlı herkese de kalkınma sağlıyor. Bunlar yapılırken temel söylem ise istisna halini meşru kılacak bir söylemi örgütleyen beka sorunu.

//

Yalın bir biçimde ifade etmek gerekirse, olağanüstü hal ilanının Resmi Gazete’de yayımlanması ile resmîlik kazanmış istisna durumu ile zor, bu zorun baskısı içinde ve siyasal iktidarın kontrol ve yönetimindeki seçimlerle de onay kullanılarak Erdoğan rejiminin sürdürülmesi sağlanıyor. Tabii seçim ve referandum dönemlerinde Sedat Peker, Halk Özel Harekat gibi mafya ya da paramileterlerin sesi biraz daha çıkmaya başlıyor. Bu da zorun kullanılma biçimlerinin ne boyutlara varabileceğini de gösteriyor.

SIYASAL ZOR VE SEÇİM İLİŞKİSİ

Muhalefet rolü zorun arttığı dönemlerde ikiye ayrılıyor. Zorun doğrudan uygulandığı muhalefet kesimleri ile iktidarın zoruna örtük ya da açık destek sunan muhalefet kesimleri. Siyasal partiler düzleminde bakarsak konu açık. AKP, AIHM kararında da belirtildiği gibi Demirtaş’ı siyasi rehine yaparken, dokunulmazlıkların kaldırılmasında aldığı tavır nedeniyle diğer muhalefet partileri siyasal iktidara utangaç bir destek sunabiliyor.

Toplumsal muhalefetin yükseldiği anlarda durum biraz daha çetrefil. Gezi direnişi ile yükselen muhalefetin sönümlenmesinde alınan siyasal tutumların, ilk üç gün ve sonrasına göre belirlendiğini gördük. Fakat adındaki adaleti intikam olarak okuyabileceğimiz iktidar partisi bu konudaki tavrını dönüştürmüyor, kendinden başka herkesten günü geldiğinde intikam, kendine bağlı herkese de kalkınma sağlıyor. Bunlar yapılırken temel söylem ise istisna halini meşru kılacak bir söylemi örgütleyen beka sorunu. Hem insanları hayatlarından eden, özel hayatlarımıza kadar bütün dünyamızı öngörülmezlikler alanına terk eden, hem de bütün siyasal muhalefeti hareketsiz bırakacak kadar etkili biçimde örgütlenen beka sorunu her gündeme geldiğinde, arkasında büyük bir hukuksuzluğun gizlenmesine karşın muhalefet “terör” ile iltisaklanmamak için hukuksuzlara gözlerini kapatıyor.

Seçim dönemlerinde de benzer bir durum var. 1 Kasım seçimlerinde fiili olarak uygulanan yöntemler, 16 Nisan referandumunda kanuna aykırı YSK kararıyla, Referandumda değiştirilen Anayasa ve 24 Haziran seçimleri öncesinde yasa değişiklikleri ile daha güçlü biçimde uygulandı. İktidarın bekası aksine bir sonuç doğmasının engellenmesi için önlemleri içeren bu değişikliklere karşı muhalefetin tepkisi siyasal zora karşı gösterdiğine benzer oldu. Örtük biçimde kabul edildi, “terör” ile “bela” ile “illet” ile ilişkilendirilmek istemedi. Dolayısıyla her seçim dönemi de iktidar için rahatlama muhalefet için mutsuz ve yoksul halk kesimlerinin değişim umudunun kırılması dönemleri oldu.

SİYASAL TAVIR

Her seçim stratejisinin kendi bağlamında oluşturulacağı ve kendi özgül koşullarında değerlendirilmesi gerektiği söylenebilir. Dolayısıyla seçimler karşında, özellikle adil ve güvenli olmayan ya da gerçek bir sonuç doğurması beklenmeyen seçimler karşısında siyasal öznelerin tutumları da değişebilir. Bu siyasal stratejiler siyasal bir olay seçimin siyasal olarak karşılanmasının gerekleridir. Ayrıntı Dergi'nin son sayısında bunun birkaç örneğini ele almaya çalıştım. En çarpıcı olanını da burada tekrarlamak istiyorum. "1979 yılında yapılan Kısmi Senato ile Milletvekili Ara seçimlerinde 'Oy Verme Hesap Sor!' sloganı ile Boykot çağrısı yapan Devrimci Yol, mevcut Fatsa Belediye Başkanı'nın ölümü üzerine aynı gün Fatsa'da yapılan yerel seçimlerde Fikri Sönmez'in belediye başkanı seçilmesini, ördüğü siyasal strateji ile sağlamıştır."

31 Mart seçimlerini de kendi özgül koşullarında değerlendirmek gerek. Bu özgül koşulları yazının ilk iki paragrafında tarif etmeyi çalıştım. Hayatlarımızı, varlığımızı tehdit eden bir istisnai rejimin rahatlaması ve muhalefet partilerinin de özellikle seçim dönemlerinde bir normleştirme atmosferinde hareket etmeleri, elbette muhalefete tanınan çıkar ve siyaset alanlarını kaybetmeme apolitik güdüsü de bu hareketi beslemekte.

Böyle bir sürecin siyasal olarak karşılanmasına ilişkin bir stratejinin herhangi bir muhalefet partisi ya da bir siyasal özne tarafından sergilendiğini söylemek 31 Mart seçimlerinin özgül bağlamı için mümkün görünmüyor. CHP, 7 seçimdir izlediği stratejiyi sürdürüyor, seçimlerin sağladığı zeminde bir politizasyon imkanını doğuracak siyasal stratejiler sosyalist sol tarafından da benimsenmiyor. Yarının nüvelerini bugünden oluşturacak, istisnai rejimin karşısına, yaşanacak bir ülke imgesini yerleştirecek, seçimlerde takınılacak tavrı belirleyecek bir politik strateji siyasal öznelerin gündemine giremiyor. YSK, seçim kanunları, seçimin adil ve güvenli bir ortamda yapılması gibi problemler siyasal sorunlar olarak görülmüyor. Mesele temelde adaylara indirgenmiş durumda. Halbuki, iktidarın gerçek bir derdi var, o da kendi bekasını ve kendisine urganla bağlanmış olan çıkar çevrelerinin bekasını korumak. Bunun için her şeyi yapabileceklerini defalarca kanıtladılar. Ana muhalefet yurttaşların verdiği oyun bir sonuç doğurması için her şeyi yapmayacağını defalarca kanıtladı.

Anlaşılması gereken şu: 31 Mart seçimlerinin özgüllüğü onun bir yerel seçim olarak değerlendirilemeyeceğidir. Artık Türkiye'de yerel seçim, genel seçim, referandum ve parlamento seçimleri ayrımının ortadan kalkmasıdır. Bu seçimde de Erdoğan oylanacaktır. Dolayısıyla AKP'nin gösterdiği adayların düşük profilli ya da yüksek profilli olmasının, karşısındaki adayın sağdan-soldan oy toplayabilecek olmasının pek bir

//

YSK, seçim kanunları, seçimin adil ve güvenli bir ortamda yapılması gibi problemler siyasal sorunlar olarak görülmüyor. Mesele temelde adaylara indirgenmiş durumda. Halbuki, iktidarın gerçek bir derdi var, o da kendi bekasını ve kendisine urganla bağlanmış olan çıkar çevrelerinin bekasını korumak. Bunun için her şeyi yapabileceklerini defalarca kanıtladılar. Ana muhalefet yurttaşların verdiği oyun bir sonuç doğurması için her şeyi yapmayacağını defalarca kanıtladı.

önemi yok. Seçimlerin denetimi ve yönetiminde iktidarın bu düzeyde hakim olduğu bir yerde, siyasal iktidarın ve ona bağlı çıkar şebekesinin yapabileceklerinin ve karşısındaki siyasal öznelerin yapabileceklerinin önemi var. Buna ilişkin algının da seçmenin seçime katılımında büyük önemi olacağını es geçmemek gerek.

Seçimlere ve zora ilişkin son iki söz.

Birincisi, Alper Taş'ın tartışılan belediye başkanlığı adaylığı. Kendisinin 31 Mart'ın özgül koşullarında İstanbul'da bir ilçe belediye başkanlığı adaylığının ötesine geçecek siyasal hattı göstermesinin imkanını ve elbette CHP'nin genel siyaset-sizliğinden ve apolitik ittifaklar stratejisinden bağımsız bir siyaseti ortaya koyabilme kapasitesini değerlendirmek için göstereceği çabaya destek vermek gereği. Bu koşullarda aldığı siyasal riski görerek... ve geçen haftaki yazımda tekrarladığım gibi yeni örgütsel-siyasal formlar yaratmadan seçim siyasetinin iktidarın istediği dışında sonuçlar yaratmayacağını görerek.

Son sözüm bir yıldönümü için. Zora ilişkin. Bugün, bekasını siyasal iktidarın bekasına bağlamış Ankara Üniversitesi Rektörü Erkan İbiş'in üniversiteden onlarca barış imzacısının adını KHK listelerine ekletmesinin ikinci yıl dönümü. Bu dönemin bütün hukuksuzluklarının, insanların hayatlarında açılan yaraların hesabı, tek tek hesabı sorulacak. "Bir gün mutlaka!"

Quo vadis Türkiye - 9: Bir beka aracı olarak Rus ruleti

Rejim, Demirtaş'ın yaşama sınırsız bağlılığında, lekenemeyen popülaritesinde kendi ölümünü, kendi geleceksizliğini, kendi başarısızlığını görüyor. Belki de işin iktidar eliti açısından en acı veren tarafı, rejimin Kürdistan'da yeni kolonyal sistemini oturtamaması bir yana, Demirtaş şahsında sembolleşen Kürt siyasetinin kendi projesini artık en azından ülkenin metropollerinde her kesim arasında artarak taraftar bulur hale getirebilmiş olmasıdır.

*Bu hayatta ölüm yeni bir şey değil,
Ama yaşamak da hiç yeni sayılmaz*

Sergei Yesenin

27 Aralık 1925, İntiharından bir gün önce

DEMİRTAŞ VE İKTİDARIN ÖLÜM KARTI

11 Haziran'da seçim kampanyasının Kocaeli mitinginde oldukça coşkulu destekçilerine konuşan Recep Tayyip Erdoğan'ın 'eleştiri' oklarının hedefinde HDP'nin 'tutuklu' cumhurbaşkanı adayı Selahattin Demirtaş vardı. İçinde peş peşe ölüm geçen

YEKTAN TÜRKYILMAZ

20 HAZİRAN 2019

//

Türkiye’de mevcut siyasal elitin yakın dönem halet-i ruhiye değişimini hızlıca haritalandırırsak şöyle bir tablo ile karşılaşırız: Gezi protestoları ile denge kaybına uğraması; 17-25 Aralık ile devlet içi çatırdamanın uç vermesi; 7 Haziran seçimleri ile yaşanan panik ve cinnet siyasetine geçiş ve 15 Temmuz sonrasında ise devlet içi savaş ile artık topyekûn kurumsal çöküşe, iflasa evrilmesi. Bu türbülanslı süreç içerisinde her geçen gün daha belirgin akut adrenalin yorgunluğu semptomları sergileyen elitin söyleminde ölüm metaforu en merkezi yere oturmuş durumda.

cümlelerinin ardından iyice hararetlenen izleyicilerin ‘idam, idam’ tezahüratlarına Erdoğan seçim yarışındaki rakibine idam cezasının verilmesini sağlayacak düzenlemenin Meclis tarafından hazırlanması durumunda kendisinin bunu onaylayacağını ilan ederek cevap verdi. Böylelikle muhtemelen dünya seçimler tarihinde ilk kez bir aday aynı koltuk için yarışan diğer bir adayın infazını, öldürülmesini benimseydiğini ve hatta arzuladığını, bu yöndeki adımlara destek vereceğini çekincesizce hem taraftarlarına hem kamuoyuna deklare etmiş oldu. Peki, halihazırda Türkiye legal, parlamenter siyasetinde önemli ve popüler bir siyasi liderin, bir milletvekilinin ‘ölüm fermanı’ nasıl oluyor da en üst ağızdan bu kadar rahatça, bu kadar ‘övünçle’ ifade edilebiliyor?

Efsunlu 15 Temmuz kalkışmasından bu yana Türkiye’de yaşanan ‘kopuşu’ incelediğim yazı dizisinin bu sayısında ‘yeni Türkiye’de’ ölüm siyasetini (nekropolitik) tartışacağım. Özellikle vurgu yapacağım nokta ise son beş yılda iktidar elitinin uygulama ve söylemlerinin bugüne kadar siyaset-sosyolojisinden/felsefesinden aşına olduğumuz nekropolitik literatürüne ne tür orijinal ‘katkılar’ yaptığı olacaktır. Bu çerçevede yukarıdaki soruya da cevaplar arayacağım.

KUDRETSİZLİK VE ÖLÜMLE DANS

Türkiye’de mevcut siyasal elitin yakın dönem halet-i ruhiye değişimini hızlıca haritalandırırsak şöyle bir tablo ile karşılaşırız: Gezi protestoları ile denge kaybına uğraması; 17-25 Aralık ile devlet içi çatırdamanın uç vermesi; 7 Haziran seçimleri ile yaşanan panik ve cinnet siyasetine geçiş ve 15 Temmuz sonrasında ise devlet içi savaş ile artık topyekûn kurumsal çöküşe, iflasa evrilmesi. Bu türbülanslı süreç içerisinde her geçen gün daha belirgin akut adrenalin yorgunluğu semptomları sergileyen elitin söyleminde ölüm metaforu en merkezi yere oturmuş durumda. Öyle ki, ekonomiden dış siyasete, seçimlere, Kürt meselesine her sorun ve meydan okuma iktidarın tepesindeki şef ve etrafındaki-ler tarafından bir hayat mücadelesi, bir varlık savaşı olarak sunuluyor.

Belki bir metafor olarak ölüm ve de bir sembolik rekabet objesi olarak ölü bedenlerin ‘yaşama’ ait alanlarda işlev kazanması yeni bir şey değil; ancak karşımızdaki tablo artık hem aydınlanma filozoflarının yaşamı yüceltmek ve hem de modernleşme deneyimlerinin yaşam ve ölümü sembolik ve fiziki alanlar olarak ayırma çabalarının aksi bir görüntüdür. Bu tabloda yaşam ile ölüm arasındaki zıtlık belirsizleşmiştir. Yaşam artık ölümle manalı ‘olağanüstü’ bir istisnadır. Ölüm ise sıradan, umulan ve hatta kutlu bir mevki. Doğrudan ifade edersem mevcut rejim kurucu bir rejim olmak

niteliklerinden oldukça uzaktır; kalıcı, ebedi bir yeni nizam yaratma vizyonuyla değil, her an kendi ölümünü düşünerek hareket eden bir sosyal dayanışma ağına dönüşmüştür; siyasi hamleleri, daha doğrusu tepkileri, stratejik değil refleks silsilesinden oluşmaktadır. Bundan bir yıl önce tartıştığım gibi (bkz. Quo Vadis Türkiye 5) eğer Hannah Arendt'ten ödünç alıp kuvvet (force), kudret (power) ayrımı yaparsak, mevcut rejim kuvvetli ancak, Cumhuriyet ve hatta geç Osmanlı tarihi dahil olmak üzere en kudretsiz yönetimdir.

Sistem her geçen gün daha hantallaşan bir 'kafa' altında gelişigüzel kümelenmiştir; devlet fetişizmi, zenofobi ve kişi-kültüne biat dışında ideolojik, programatik ortaklığı bulunmayan bu küme, öngörülemez yönlere sert hamleler yapan bu ağır 'kafayı' taşımakta giderek daha zorlanmaktadır. Her geçen gün çelimsizleşen bu vücut, yani rejimin liyakatsiz veya özgüvensiz kadroları, atillaşmış bürokratik yapısı ve kolektif-narsisizm sarhoşluğundaki siyasal ittifakları, stratejik bir siyasal çizgi tutturmak bir yana, her bir yeni günü endişe, tevekkül ve hatta bir önceki günü atlatmış olmanın şükürüyle karşılıyor. Ardı arkası gelmeyen her yeni zorluk, her yeni aşama, her yeni girişim bir varlık-yokluk cihadı olarak algılanıyor, öyle sunuluyor. Bu söylemi ciddiye almak gerekir; taktiksel bir retorik olduğu düşünülmemelidir. Evet, siyasal elit bir yandan 'kuvvete dayalı' bir korku iklimi yaratmıştır; ancak öte yandan bu 'kudretsiz' rejim kendini ardı arkası gelmez bir yaşam mücadelesinde görmektedir. İşte bu, kudretsizliğin en doğrudan alametidir.

Kudretsizleşen rejim, sorunları yönetme, idare etme vasıflarından yoksundur. Ayrıca hatırlamalıyız ki, 15 Temmuz sonrasında kendini, işbaşına seçim-sandık marifetiyle gelmiş değil, iktidarı kan, can pahası hak etmiş gören bir yönetici elit var; bir başka deyişle kendini 'devrimci' gören, siyasal sistemi, uzamı ve bedenleri yeniden dizayn etmeye hak sahibi olduğunu varsayan bir elit. Kudretsizlik ve 'devrimci' hareket tarzının bir araya gelmesinin en doğrudan sonucu sorunları idare etmek yerine onları 'kökleme' eğiliminin ortaya çıkmasıdır. Köklemeden kastım, karşılaşılan problemleri –Kürt sorunundan, ekonomik krize, diplomatik gerilimlere vb.– onların aktörlerini veya sonuçlarını radikal ve hatta 'çılgın' müdahalelerle tümenden ortadan kaldırmaya yeltenmek ve/veya bu olamayınca bu problemleri yok saymaktır. PKK'yi adını kimsenin hatırlamayacağı mutlaklıkta 'ortadan kaldırmak' (veya 'ortadan kaldırdığını' savlamak), döviz kurlarındaki artışı 'kabul etmemek' veya uluslararası düzlemde alınmış kararları 'yok hükmünde' saymak 'devrimci' ama kudretsiz iktidarın kendine karşı meydan okumaları kökleme beyhude çabalarının emareleridir.

//

Kudretsizleşen rejim, sorunları yönetme, idare etme vasıflarından yoksundur. Ayrıca hatırlamalıyız ki, 15 Temmuz sonrasında kendini, işbaşına seçim-sandık marifetiyle gelmiş değil, iktidarı kan, can pahası hak etmiş gören bir yönetici elit var; bir başka deyişle kendini 'devrimci' gören, siyasal sistemi, uzamı ve bedenleri yeniden dizayn etmeye hak sahibi olduğunu varsayan bir elit. Kudretsizlik ve 'devrimci' hareket tarzının bir araya gelmesinin en doğrudan sonucu sorunları idare etmek yerine onları 'kökleme' eğiliminin ortaya çıkmasıdır.

//

//

Siyasi ufkunu beka hezeyanının sardığı iktidar eliti kan dondurucu bir biçimde ve mübalağasız 'kendi' ölümlerine, yani 'şehitlere' yaslanmış durumdadır; eğer 7 Haziran sonrası yeniden başlayan çatışmaların bilançosuna bakarsak, savaş stratejisi belirlerken devlet güçlerinin kayıplarının minimize edilmesinin bir öncelik görülmediği anlaşılır. Ayrıca bu ölümlerin sayıca artmasından duyulan gurur akıllara durgunluk veren bir övünçle ilan edilmekte. Kendi ölümüne olan ilginin ulaştığı en akıl almaz nokta 5-6 yaşlarındaki bir çocuğun önüne 'kefenini cebinde taşıması' ve 'şehit olma' // idealinin konulmasıdır.

BEKA REJİMİNİN ÖLÜM SİYASETİ

Kısacası, eğer Türkiye'de mevcut siyasi sistemin 'olağanüstülükle' meşrulaştırmaya çalıştığı görüntüsü 'korkunun krallığı' ise, olağan, her günkü manzarası bir 'beka rejimidir'. Ne var ki, elitin kendini 'devrimci' görmesi, onları bildiğimiz devrimci rejimlerin olanaklarına kavuşturuyor. Ne Türkiye Cumhuriyeti'nde, Kültür Devrimi, Çin Halk Cumhuriyeti veya 1930'lar Sovyetler Birliği gibi rejime meydan okuyanların kendi seslerinden bile ürktüğü türden, devrimle travmatize olmuş, kolayca felç edilebilir cılızlıkta muhalefet geleneği var ne de iktidar eliti veya onun kişi-kültü tepesi Stalin, Mao ve bu örneklerdeki Komünist Parti kadrolarına benzer bir devrimci tecrübeyi ve doktriner adanmışlığı haizdirler. 20'nci yüzyılda çokça rastladığımız devrimci rejimler, büyük imha kampanyalarına, katliamlara imza atarken bile bunu istikbaldeki ebedi mutluluk veya gelecek güzel yarınlar ütopyası, inancıyla gerçekleştirmişlerdir. Bir başka deyişle ironik bir biçimde birçok devrimci rejimin negatif biopolitik eylemlerinin referansı yaşamdır.

Türkiye'de durum bunun tersidir. Bugün Türkiye'nin sınırlarının hem içinde hem de dışında, bu tür eylemler beka mücadelesi olarak ilan edilmektedir. Beka söyleminin yeni bir yaşam kurmak iddiasının aksine; öngördüğü en büyük zafer o an ölmektir, yani referansı yaşam değil ölümdür.

Bir vakitler iktidar ağızlarında Şeyh Edebalı'ya atıfla sıkça dillendirilen 'insanı yaşat ki devlet yaşasın' artık neredeyse duyulmaz olmuştur. Bu ifade aslında Foucault'nun Cinselliğin Tarihi'nde işaret ettiği modernleşen egemenliğin (pozitif) biopolitika düsturunun özeti gibidir. Edebalı'nın vecizesi hükümsüz kalmıştır, çünkü kudretsizleşen 'devrimci' iktidarın yeni ilgisi ölümdür. Ki bu ilgi, felsefeci Achille Mbembe'nin altını çizdiği egemenliğin negatif-biopolitik, yani bilindik ölüm-siyaseti (nekropolitik) fonksiyonuyla, 'ötekisini' kimin öldürülebileceğiyle tanımlayan eylem ve söylemlerle sınırlı değildir. Dahası mevcut iktidarın ölüm övgüsü faşist İspanyol asker José Millán Astray'a atfedilen ve muhalif entelektüeller için sarf ettiği söylenen 'Yaşasın Ölüm'e' (¡Viva la Muerte!) de indirgenemez. Çünkü, iktidarın ölüm ilgisinin merkezinde ilginç bir biçimde kendi ölümü durmaktadır. Ancak bu ilgi, Çanakkale Savaşı'nda Mustafa Kemal'e atfen aktarılan 'size ölmeyi emrediyorum' türü askerlerin militarist coşkusunu körüklemeyi amaçlayan bir retorik bile değildir.

Siyasi ufkunu beka hezeyanının sardığı iktidar eliti kan dondurucu bir biçimde ve mübalağasız 'kendi' ölümlerine, yani 'şehitlere' yaslanmış durumdadır; eğer 7 Haziran sonrası yeniden başlayan çatışmaların bilançosuna bakarsak, savaş stratejisi belirlerken devlet güçlerinin kayıplarının minimize

edilmesinin bir öncelik görülmediği anlaşılır. Ayrıca bu ölümlerin sayıca artmasından duyulan gurur akıllara durgunluk veren bir övünçle ilan edilmekte. Kendi ölümüne olan ilginin ulaştığı en akıl almaz nokta 5-6 yaşlarındaki bir çocuğun önüne 'kefenini cebinde taşıması' ve 'şehit olma' idealinin konulmasıdır. Dünya tarihinde, özellikle devrimci rejimlerin çocuklara olan özel ilgisi az rastlanır değildir: Geçmişten radikal bir kopuşla yeni nizam inşa etmeye çalışan devrimci elitlerin eski rejimin nüfuzundan arı gördüğü çocukları öğretmen, savaşçı, savcı, sorgucu, infazcı ve ihbarcı olarak kullanması maalesef çok şaşırtıcı olmayan görüntülerdir. Ancak çocukların önüne bir utku olarak ölümü koymak oldukça 'özgün' ve üzerinde uzunca düşünmeyi gerektiren bir sembolik hamle: Her şeyin ötesinde, takatsiz rejimin beka için yaşama ait en kuvvetli sembolleri 'savurganca' masaya koyma cinnetinin ve tehdidinin emaresi hamlelerden biridir.

Bu ürpertici örneğin işaret ettiği mevcut rejime ait daha genel bir nekropolitik özgünlük ise kendi ölümünün gücünü ve sunduğu imkanları keşfetmesi ve beka siyasetinin merkezine bunu yerleştirmesidir. Konuyu tartışmaya geçmeden şu anekdotu paylaşmak istiyorum.

Hiç unutamayacağım bir sahneydi: 1990'lı yılların başında Kartal Meydanı'nda üstünde sadece kana bulanmış beyaz fanila, elinde büyükçe bir ekmek bıçağı sallayan otuzlu yaşlarda bir erkek. Etrafında kocaman insan halkası; kimisi şaşkınlık ve merak, kimisi dehşetle izliyor. Temaşacı halkadan birazcık içeride o zamanın donuk koyu yeşil üniforması ile bir polis hareketsiz duruyor. Hezeyan halindeki adam ağlamak ile öfke arasında bir cinnet tonunda bağırıyor. Bıçağını bazen kendisine yaklaşmasını istemediği polise ve kalabalığa savuruyor, bazen de kendine çeviriyor. Yani bir yandan etrafında toplananları yaralamak, öldürmek ile tehdit ediyor, bir yandan ise tehdidini kendi vücudu, hayatı üzerinden yapıyor.

İşte bugün Türkiye'de yönetici elitin durumu tam da bu tasvirdeki gibidir. Elindeki 'bıçağıyla' belki kimsenin kuvvetinden, ürkütücülüğünden şüphe edemeyeceği konumdadır. Ama bu elitin muhaliflerinden, diplomatik muhataplarından bile daha iyi farkında olduğu bir şey varsa, o da gittikçe derinleşen kendi kudretsizliği, takatsizliğidir. Elinde her geçen gün oyuna süreceği daha az sermayesi kalmıştır; yeni manevra imkanları, yeni siyasi kombinasyonlar kurma gücü ve potansiyelleri tükenmektedir. Bu noktada 'kudretsizin' silahı denilebilecek iki yeni beka enstrümanı keşfetmiştir: Kendi ölümü ve felaket tehdidi.

Rejimin kendi ölümünü masaya koymasının birçok düzlemi ve görüntüsü vardır. Evet, bu bir kudretsizin silahıdır belki ama etkisiz bir araç olduğu düşünülmemelidir. En azından

//

Elitin muhaliflerinden, diplomatik muhataplarından bile daha iyi farkında olduğu bir şey varsa, o da gittikçe derinleşen kendi kudretsizliği, takatsizliğidir. Elinde her geçen gün oyuna süreceği daha az sermayesi kalmıştır; yeni manevra imkanları, yeni siyasi kombinasyonlar kurma gücü ve potansiyelleri tükenmektedir. Bu noktada 'kudretsizin' silahı denilebilecek iki yeni beka enstrümanı keşfetmiştir: Kendi ölümü ve felaket tehdidi.

//

//

Sadece şu kadarını söylemek isterim ki, dünyada hiçbir büyük felaket, pogrom, soykırım öncesi 'hepinizi öldüreceğiz,' 'kanınızda banyo yapacağız,' 'hainlerin hepsini asacağız' türü açıktan imha tehditleri bu denli kolayca ve yaygınca savrulmamış, bu denli kolay dolaşıma sokulmamıştır. Bunun her şeyden önce, bir kudretsizin muhalifleri paralyze etmek, sindirmek için kullanıldığı silah olduğu açıktır. Muhalif cephenin bu tehditlere tepkilerine bakılırsa, rejim taraftarlarının kısmen amaçlarında başarılı oldukları da düşünülebilir.

diplomatik arenada oldukça işe yaradığı aşıkardır. Kobani süreciyle başlayıp, Rus uçağının düşürülmesiyle devam tırmanan ve 'Fırat Kalkanı' ve 'Zeytin Dalı' işgal hareketleriyle doruğa çıkan rizikolu manevralarla rejim açıkça kendi fiziki beka-sıyla kumar oynamaktadır. Emperyal diplomatik çevrelerin bu peş peşe 'ölümüne' hamlelere, Türkiye rejiminin iflasının kendilerini içine sokacağı felaketi de hesaba katmadan tepki vermedikleri açıktır. Kısacası mevcut rejim, varlığını masaya koymasının diplomatik 'ödüllendirilmesini' hem bu örnekte hem de mülteciler pazarlığında görmüştür. Ve bu durum, eliti, sürdürdüğü yüksek riskli 'ölümüne' dış-siyaset eğilimini daha da heveslendirmektedir.

Rejim iç siyasette de kendi ölümü silahını masaya sürmektedir. Her yeni bir seçim, referandum varlık ile yokluk arası bir tercih olarak sunulmaktadır; iktidar çevrelerinden vaaz edilen yorumlara bakılırsa, sandıktan çıkacak kararların siyasal sistemin hangi yöne gideceğinin değil, ülkenin, toplumun, ekonominin hayatta kalıp kalmayacağına tercihidir. Ve hatta artık ölüm tehlikesi altında olan sadece 'ulusal' sınırlar içerisindeki millet bile değildir, öyle ki 'ümmetin' bile yok olmasıdır. Bu durumun örnekleri ekonomik darboğazdan, Kürt sorununa birçok konuda çoğaltılabilir. Ancak tartışmayı daha uzatmamak için bu bağlamda bir başka noktaya geçmek istiyorum. Mutlak bir kudretsizlik emaresi ve etkili bir beka silahı olarak ölüm ve felaket tehdidinin birleştirilmesi. Türkiye kamuoyu son beş yılda dünyada benzerine az rastlanacak biçimde felaket, iç savaş, kıırım tehditlerini duyuyor.

Bunu detaylı bir şekilde daha sonraki yazılarımda tartışacağım. Sadece şu kadarını söylemek isterim ki, dünyada hiçbir büyük felaket, pogrom, soykırım öncesi 'hepinizi öldüreceğiz,' 'kanınızda banyo yapacağız,' 'hainlerin hepsini asacağız' türü açıktan imha tehditleri bu denli kolayca ve yaygınca savrulmamış, bu denli kolay dolaşıma sokulmamıştır. Bunun her şeyden önce, bir kudretsizin muhalifleri paralyze etmek, sindirmek için kullanıldığı silah olduğu açıktır. Muhalif cephenin bu tehditlere tepkilerine bakılırsa, rejim taraftarlarının kısmen amaçlarında başarılı oldukları da düşünülebilir. Burada çıkardığım sonuç, Türkiye'deki gerilimlerin bir kan banyosuna evrilmeyeceği değildir. Türkiye tarihinde kanlı felaketler tekrar tekrar yaşanmıştır ve bugün de potansiyel olarak mümkündür. Ancak altını çizmek istediğim nokta, Türkiye'de cılızlaşan, savrulma emareleri gösteren 'zayıf' ve hatta iflas sınırında bir devlet ağır var; zayıf devletler, Nazi Almanyası gibi, Stalinist Sovyetler gibi 'güçlü' devletlere kıyasla daha az tehlikeli değildir; ancak, daha farklı biçimlerde felaket ihtimalleri arz ederler. Ve felaketçi rejimler imhacı olduğu kadar intiharcıdır da. Toparlarsam, buradaki tartışma açısından öne çıkarmak istediğim nokta, muhalifleri paralyze etmeyi amaçlayan söylemlerin en doğrudan işaret ettiği husus, rejimin bir siyasal aktörün en son riske

edeceği iki silaha, üzerinde siyaset yürüttüğü düzlemi ve de kendi varlığını ortadan kaldırma tehdidine, ölüme sarılmasıdır. Ve bütün bu gürültülü hezeyan, arzulan ototerlik ile bir türlü stabilize edilemeyen despotik egemenlik; yıkılan 'eski Türkiye' ile 'yenisı' kurulamayan 'Türkiye' kaosunun, yıkıntısının arasındaki gerilimin ifadesidir.

KÜRT SORUNUNU KÖKLEMEK VE İDAM

Rejim genel olarak programatik, sistematik bir siyasi çizgi izle(ye)memektedir, ancak bunun bir istisnası Kürt sorunu bağlamında hem ülke içerisinde hem de bölgede yürüttüğü politikalarıdır. Son üç yıldır, yönetici elit Kürdistan'da yeni bir kolonyal sistem kurma çabası ve girişimdedir. Bu noktada, önemli bir köşe taşı neredeyse 'Kürtlerin (siyasal) birliğinin' ilanı olan Kobani protestoları ve 7 Haziran seçimleridir. Daha önce başka yerlerde tartıştığım bu 'kırılmanın' bir sonucu, 19'uncu yüzyılın ortalarından beri merkezin sürdürdüğü 'iyi Kürt - kötü Kürt' siyasetinin iflas etmiş olmasıdır; iktidar sahiplerinin bunu sürdürülemez görmeleridir. Bu noktada rejim belki kabaca İngiliz tipi dolaylı, yani 'iyi Kürt' ile iktidarı paylaşarak devam ettirdiği kolonyal sistemi, artık (bir biçimde) Kürtlük üzerinden meşruiyet iddiasındaki 'yerli' ittifaklar aramadan, yani doğrudan bir kolonyal sisteme dönüştürmeye girişmiştir. Bu yeni kolonyal siyaset kayyum atamalarından, işbaşındaki parti içerisinde 'Kürt' isimlere karşı tavra, TOKİ uygulamalarına ve bölgede KDP dahil olmak üzere her türden Kürt oluşumuna karşı izlenen tutuma, kısacası yönetici elitin Kürdistan politikasına damgasını vurmuştur.

Ne var ki, aslında bu yeni kolonyal politika da iddialı, 'devrimci' bir yapısal dönüşüm arzusuna rağmen, rejimin kudretsizliğinin ve kökleme siyasetinin derin izlerini taşımaktadır. İktidar eliti baş edemediği her sorun gibi etkili bir yeni kolonyal nizam inşa edememesinin hincını sorunu topyekûn 'kabul etmemekle,' 'yok hükmünde' saymakla ve sorunun aktörlerini 'ortadan kaldırmak' tehdidiyle ortaya koyuyor. Ne var ki, bu beyhude 'kökleme' çabası artık sürdürülebilir olmayan, kadük kalan eski-kolonyal hal ile o halin yıkıntıları arasındaki gerilime işaret ediyor; bütün sistematik çabalarına rağmen rejim, yeni kolonyal sistemin birincil şartını, yani ne Kürt sorununun baş aktörlerini ne de Kürtler arasındaki en azından eşit-statü taleplerini ortadan kaldıramamıştır. Eğer ölüm siyasetine (nekropolitika) dönersek, Kürtlük üzerinden hak talep eden her beden belki yakın tarihte hiç olmadığı kadar 'öldürülebilirler' kategorisindedirler. Ası Kürt bedenlerine caiz görülen 'aşırı şiddet' (çıplak teşhir, parçalamak, yerlerde sürüklemek, gömülmesine izin vermemek, sınırda bekletmek) bir tek öldürülebilir olmanın, hak

//

Eğer ölüm siyasetine (nekropolitika) dönersek, Kürtlük üzerinden hak talep eden her beden belki yakın tarihte hiç olmadığı kadar 'öldürülebilirler' kategorisindedirler. Ası Kürt bedenlerine caiz görülen 'aşırı şiddet' (çıplak teşhir, parçalamak, yerlerde sürüklemek, gömülmesine izin vermemek, sınırda bekletmek) bir tek öldürülebilir olmanın, hak talep eden Kürt vücutlarına duyulan tahammülsüzlüğün değil, aynı zamanda rejimin aktörlerinin kendi başarısızlıklarına, liyakatsizliklerine ve özgüvensizliklerine duydukları öfkenin de dışavurumuna dönüşüyor.

talep eden Kürt vücutlarına duyulan tahammülsüzlüğün değil, aynı zamanda rejimin aktörlerinin kendi başarısızlıklarına, liyakatsizliklerine ve özgüvensizliklerine duydukları öfkenin de dışavurumuna dönüşüyor.

Bütün bu tablo içerisinde rejime yeni kolonyal projesinin ölü doğduğunu en ıstırap vererek hatırlatan bir isim, bir sembol Selahattin Demirtaş'tır. Rejim, onun yaşama sınırsız bağlılığında, lekenemeyen popülaritesinde kendi ölümünü, kendi geleceksizliğini, kendi başarısızlığını görüyor. Belki de işin iktidar eliti açısından en acı veren tarafı, rejimin Kürdistan'da yeni kolonyal sistemini oturtamaması bir yana, Demirtaş şahsında sembolleşen Kürt siyasetinin kendi projesini artık en azından ülkenin metropollerinde her kesim arasında artarak taraftar bulur hale getirebilmiş olmasıdır. Belli ki rejim bu amansız ıstırabını dindirememenin çaresizliğini Demirtaş'ı yok saymak, onun biyolojik varlığını ortadan kaldırma tehdidiyle ifade ediyor.

Peki, rejimin kudretsizliği, kurumsal çözülmesi kısa bir zamanda sonlanacağı, tümünden çökeceği manasına mı geliyor? Bunu bir sonraki yazıda tartışacağım.

Dizinin diğer bölümleri:

[Quo vadis Türkiye – 1: 'Yazılmış öyküleri unutmali': Bir devlet kendisine savaş açarsa](#)

[Quo vadis Türkiye – 2: Şefin hesaplı hezeyanı ve ouroboroslaşan devlet](#)

[Quo vadis Türkiye – 3: 'Devrimci' hezeyanın hüsrani: 'Hiçbir yere uzanan ayak izleri](#)

[Quo vadis Türkiye – 4: Coşkun kötücüllük: Büroların, sokakların ayinsel gayretkeşliği](#)

[Quo vadis Türkiye- 5: Demokrasi müsameresinden korkunun krallığına](#)

[Quo vadis Türkiye – 6: 'Kaos'un dayanılmaz cazibesi](#)

[Quo Vadis Türkiye – 7: Kalabalıkların dinamiği, kalabalıkların statüğü](#)

[Quo Vadis Türkiye – 8: Ölümün ızdıraplı gölgesi altında](#)

Beka gömleğinin örtemeyeceği çaresizlik

Beş senedir yapılan yedi seçim -veya referandumda- (2014'de iki, 2015'de iki, 2017'de bir, 2018'de iki) hikayesi bitmiş AKP ve aşırı kişiselleştirilmiş Erdoğan iktidarının devamı için şapkadan hep aynı tavşan çıkıyor: İktidarın bekası ile memleketin selameti arasında kurulan zorlama ilişki ve pozitif-negatif argümanlar eşliğinde Erdoğan'ın güçlerinin korunması/artırılması görüntüsünün devamı.

Kantarın topu (topuzu) iyice kaçtı. Tamam olmamış, görülmemiş bir şey değil belki ama yerel seçim öncesinde oluşan siyasi atmosfer, kutuplaştırıcı tahrikler ve nefret dili, sadece saldırı altında olanları değil, saldırıya katılması istenenleri bile isyan ettirecek noktalara ulaştı. İktidarı destekleyen seçmenler, bazıları daha önce gönüllü tetikçilik faaliyetlerinde sınır tanımamış yandaş kalemler bile, liderlerini, sözcülerini sağduyuya çağırarak zorunda kalıyorlar. Resmi sözcüler, daha fütursuz olması beklenen sokak hatiplerini fersah fersah geçen performanslara imza atarken, çok büyük haksızlıklara bugüne kadar sessiz kalmayı becermiş olan iktidar yandaşları, üzerlerine yapışacak etiketten daha çok korktukları için, aforozu göze alıp açık itirazlar dile getiriyorlar.

KEMAL CAN

13 MART 2019

//

Bir tarafta akıl, izan, edep ve adap sınırı olmayan suçlamalar, diğer tarafta iler tutar tarafı olmayan akla ziyan korku hikayeleri. Bir taraftan dünyanın en etkili gücü olma, en süper ekonomisi olma iddiası, diğer taraftan yerel seçimdeki oy kaybıyla maskara olma korkusu. Bir tarafta hepsini ezdik, bitirdik, gücümüzü kabul ettiler övünmesi, diğer tarafta “maazallah bizi iki dakikada götürürler” endişesi. Bir tarafta “evet deyin sizi uçuralım” vaadi, diğer tarafta iki yıl geçtikten sonra “aman bizi kollayın” yakarması.

Haberini yapanlar, üzerine yazı yazanlar birer birer iddialarını, suçlamalarını geri alır, sosyal medya paylaşımlarını siler, daha önce pek görülmemiş biçimde özür dilerken, Erdoğan tıpkı Kabataş İskelesi ve Dolmabahçe Camii olayında olduğu gibi, “Ezan protestosu” suçlamasını -kışkırtmasını- meydanlara taşımaya devam ediyor. Meydanlarda tam olarak ne söylendiğini dinlemeden alkışlayanlar bulunabilse de, sokaktan pek bir destek gelmiyor, desteklemek resmi sözcülere kalıyor: AKP Sözcüsü Ömer Çelik, Cumhur İttifakı'nın bu seçimdeki metin yazarı Bahçeli, doğru olmadığı apaçık iddiaları tekrarlamakta bir beis görmüyor. Bir süredir her fırsatı, olan olmayan her imkanı kullanarak yürütülen suçlama, karalama kampanyaları neredeyse her kesime yaygınlaştırılarak, dizginden boşalmış halde sürdürülüyor. Rakiplere hapis tehdidinde, sokakları dar etmeye hatta sinkafa varan seçim konuşmaları gündelik hale geliyor.

İktidarın seçim kampanyasının şirazesinin iyice kayması, ölçü ve ayar tutmaz bir hale gelmesi, sadece suçlama ve saldırılarla da sınırlı değil. Oy verme ile ahirette başa gelecekler arasında kurulan ilişkiden, camilere protokol sokan imamların ettiği duaya kadar her türden istismar devrede. Fakat asıl çarpıcı olan, iktidarın kullandığı tek malzeme olan “beka davası” söylemini etkili kılmak için ileri sürülen argümanlardaki aşırılık: AKP Genel Başkan Yardımcısı Mahir Ünal, muhalefet partilerinin desteklenmesi için “PKK telsiz anonsu geçiyor” diyor. Cumhur İttifakı'nın Ankara adayı Özhasseki, seçimi kaybederlerse su faturalarını DHKP-C militanlarının getireceğini iddia ediyor. İçişleri Bakanı Soylu, “31 Mart'ta iktidar zafiyeti olursa, mülki amirlerin 6 yaşındaki çocukların maskarası” olacağını ileri sürüyor. Bırakın bu iddiaların saçmalığını, dile getirilmesinin kimin çaresizliği olacağını idrakinde bile güçlük olduğu anlaşılıyor.

Bir tarafta akıl, izan, edep ve adap sınırı olmayan suçlamalar, diğer tarafta iler tutar tarafı olmayan akla ziyan korku hikayeleri. Bir taraftan dünyanın en etkili gücü olma, en süper ekonomisi olma iddiası, diğer taraftan yerel seçimdeki oy kaybıyla maskara olma korkusu. Bir tarafta hepsini ezdik, bitirdik, gücümüzü kabul ettiler övünmesi, diğer tarafta “maazallah bizi iki dakikada götürürler” endişesi. Bir tarafta “evet deyin sizi uçuralım” vaadi, diğer tarafta iki yıl geçtikten sonra “aman bizi kollayın” yakarması. Bir tarafta türlü sıkıntıları artık dayanılmaz hale gelmiş olanları “yok bir şey” deyip “varlık kuyruğuna” sokmak, diğer tarafta “tek derdiniz benim iktidarım olsun” dayatması. “Beka davası” denilen şeyin kimin bekasından bahsettiğinin saklanamaması, hatta avaz avaz bağırılması. Bütün bu tablo, herhangi birinin ifşa etmesine gerek olmayacak açıklıkta bir çaresizlik halini gösteriyor. Böylesi zorunlu abartının ve fren tutmaz aşırılığın gösterdiği başka ne olabilir?

İktidarın çaresizlik ve sıkıntılardan bahsedilince, muhalefet cephesindeki çeşitli çevrelerden yüksek itirazlar yükseliyor. Kimi hüsnü kuruntu, kimi mesnetsiz umut tacirliği suçlaması yöneltiyor; bazıları öngörüsüzlük, bir kısmı da kötü niyetli iyimserlikten bahis açıyor. Bu, edep sorunlu iktidar seçmenin 24 Haziran'da kazanmalarını kutlama sloganının karşı cephedeki simetrisi, kabullenişe öfke kalkanı bulmak. Siyasi sürece kısa bir aralıktaki seçim sonuçlarıyla bakınca, hep "adam kazandı" oluyor. Galiba mevcut iktidarın yıkılmaz bir sağlamlıkta olduğuna inanç, bazı muhalefet çevrelerinde iktidarı destekleyenlerden bile daha fazla. "Sonuç" değişmedikçe bir şey olduğuna, tatmin olunmadıkça bir şey yaşandığına inanmamayı veya tahammülsüzlüğün getirdiği aceleciliği anlamak mümkün ama toplumsal süreçlerin çok sayıda değişkenle ilişkili başka bir ritmi olabileceğini de kabul etmek gerekir.

Türkiye'deki mevcut tablonun ürettiği, içine girdiği siyasi ve ekonomik tıkanma ve bunun üretebileceği sonuçlar konusundaki tartışmalarda pek taze olmayan ama hep güncel kalan bir yaklaşım var. Uzunca bir süre -yapısal nedenler ya da dönemsel etkilerle- ekonomik kriz uyarısı yapanlara, "hani nerede?" diye soruldu. Ekonomik kriz apaçık ortaya çıktığında ise oluşan etkiler-tepkiler tatmin edici bulunmadı. Siyasi tıkanma, mevcut iktidarın yönetememe krizi konusunda da benzer reaksiyonlar veriliyor: "Öyle diyorsunuz ama sonuç yine değişmiyor" denilerek, her şeyin aynı kalmasını sağlayan "mutlak gerekçeler" aranıyor. Oysa, ekonomik, toplumsal ve siyasal süreçler, tatmin edici bir belirginlikte ortaya çıkmadığı veya istenen hız ve ivmeye ulaşmadığında da, önemli ve kalıcı sonuçlar verebiliyor. Hatta, en güçlü görünenler onu sarsacak bir dinamik harekete geçmezken bile kendilerini tüketen sürecin ateşini harlıyor.

Beş senedir yapılan yedi seçim -veya referandumda- (2014'de iki, 2015'de iki, 2017'de bir, 2018'de iki) hikayesi bitmiş AKP ve aşırı kişiselleştirilmiş Erdoğan iktidarının devamı için şapka-dan hep aynı tavşan çıkıyor: İktidarın bekası ile memleketin selameti arasında kurulan zorlama ilişki ve pozitif-negatif argümanlar eşliğinde Erdoğan'ın güçlerinin korunması/artırılması görüntüsünün devamı. Sloganları, kampanya ağırlıkları değişse de, 2012'den itibaren belirginleşen savunmaya çekilmiş iktidar stratejisi, aynı sonucun peşini sürüyor, yavaş erimeyi durduramasa da netice alıyor. Ancak, 31 Mart seçimine doğru ortaya konulan beka davası söylemi ve eşlik eden performans, asıl ihtiyacı, çaresizliği ve korkuyu fazla çıplak, pek görünür ve çok kaba biçimde açık ediyor. Bahçeli'nin, Erdoğan'ı mecburiyet ipiyle sıkı bağlamak için Cumhur İttifakı'na giydirdiği "bekâ gömleği", "kralı" daha da üryan bırakıyor. Beka Davası ipinin, bunu sıkı bağlayanı nereye sürükleyebileceği konusunda da, medyascope'daki konuşma ve yazıyı [buraya](#) bırakayım

//

Ancak, 31 Mart seçimine doğru ortaya konulan beka davası söylemi ve eşlik eden performans, asıl ihtiyacı, çaresizliği ve korkuyu fazla çıplak, pek görünür ve çok kaba biçimde açık ediyor. Bahçeli'nin, Erdoğan'ı mecburiyet ipiyle sıkı bağlamak için Cumhur İttifakı'na giydirdiği "bekâ gömleği", "kralı" daha da üryan bırakıyor.

//

Ozan Arif'i anma ihtiyacı nereden kaynaklanıyor?

Hrant'ın katillerini öven birini rahatlıkla anmayı tercih edebilirsiniz, hem de herhangi bir siyasal bedel ödemededen, cezasız kalarak, olduğunuz yerde kalarak, ülke siyasetini, siyasal iktidarın onu götürdüğü yere motive ederek... Sizlere oy veren milyonlarca insan bu yaptığınızı anlayacaktır diye düşünerek...

Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu, son grup toplantısında Hrant Dink'in, devrimcilerin, Alevilerin katillerine övgüler, CHP'nin sosyal demokrat liderlerine sövgüler düzen Ozan Arif'i Neşet Ertaş, Erzurumlu Emrah, Aşık Veysel ve Pir Sultan Abdal ile bir tuttu, Ülkücüler adlı şiirini okudu. Onun ne kadar büyük bir değer olduğunu anlattı. Neden?

Nedenini değil ama sonucunu, bir ozanımızın, 2001 yılında kaybettiğimiz Aşık Hüdaî'nin dizeleri benim burada yazabileceğimden çok daha yalın anlatır.

*Hakikat şehrine yolcu değilsen
Ne yolcuyu eyle ne yolu incit...*

DİNÇER DEMİRKENT

21 ŞUBAT 2019

“
 AKP'nin inşa ettiği,
 konsolide ettiği ve siyasal
 çatışmayı sürekli üzerine
 kurduğu beka stratejisi
 kapsamında Cumhuriyet Halk
 Partisi başta olmak üzere
 sosyal demokrat ya da solda
 olma iddiasını taşıyan çoğu
 siyasal özne, ülkenin gerçek
 sorunlarıyla yüzleşecek
 bir siyasal hattın dışına
 sürülmektedir. Bunun en
 önemli nedeni de Türkiye'de
 siyaset kanallarının
 Erdoğan'ın iktidarının
 bekasını ülkenin ve halkın
 bekasıyla özdeşleştirilmesi
 bağlamında “gerçek
 sorunlara” ilişkin bir siyasal
 stratejiyle “terör söylemi”
 kapsamına alınan illet, zillet
 şemsiyesine ilişkin alınacak
 tavrın belirlenmesindedir.”

SAĞCILAŞMA-SAĞCILAŞTIRMA

Hrant Dink öldürüldükten sonra, İsmail Türüt'ün söylediği, Ozan Arif'in sözlerini yazdığı bir “şey” vardı hatırlarsınız, insanlığa karşıydı, ülkeye, Karadenize karşıydı... Ogünler, Yasınler, Hrant Dink'in katilleri bitmez Karadeniz'de diyor-du. Andığınız, övdüğünüz kişinin yazdıkları bunlar. Aynı kişi Cumhuriyet Halk Partisi'nin liderlerine de bolca hakaret etmişti.

Türkiye'de siyasetin, siyasal olmaktan çıkarılması sürecinin vardığı son aşamayı gösteriyor bu durum. AKP'nin yarattığı sosyolojik, siyasal ve ideolojik dönüşümün bir parçası olarak yaşanan sağcılaştırmanın CHP'nin kendi hattı açısından hangi düzeye taşındığını da. Siyasal söyleme, seçim ve aday belirleme stratejilerine yansıyan bu sağcılaştırma eğilimini belki Baykal dönemine kadar götürebiliriz. Fakat 2014 Cumhurbaşkanlığı aday belirleme döneminde yapılan tercihlerin AKP'nin inşa etmeye çalıştığı siyasal-ideolojik kurguyla taşıdığı paralelliğin, eğilimi başka bir düzeye taşıdığı çok açık.

Siyasal yelpazenin neredeyse bir bütün olarak sağa kaydırılmak istenmesi, siyasal stratejilerin sağ varsayımlar üzerine, Türkiye sağının “hassasiyetleri” üzerine inşa edilmesinin gerekçeleri olarak sunulan üç varsayımı ele alalım. Birincisi üzerinde durmayacağım, daha önce defalarca değindim. Türkiye'deki seçmen yapısının çoğunluğunun muhafazakar-sağ kanata bağlı olduğunu öne süren ilk argüman aslında soldan kaçmanın konforunu en basitçe meşrulaştıran gerekçe.

BEKA-TERÖR ÇEMBERİ

Bu yazıda olası iki gerekçeden daha bahsetmek istiyorum asıl olarak. AKP'nin inşa ettiği, konsolide ettiği ve siyasal çatışmayı sürekli üzerine kurduğu beka stratejisi kapsamında Cumhuriyet Halk Partisi başta olmak üzere sosyal demokrat ya da solda olma iddiasını taşıyan çoğu siyasal özne, ülkenin gerçek sorunlarıyla yüzleşecek bir siyasal hattın dışına sürülmektedir. Bunun en önemli nedeni de Türkiye'de siyaset kanallarının Erdoğan'ın iktidarının bekasını ülkenin ve halkın bekasıyla özdeşleştirilmesi bağlamında “gerçek sorunlara” ilişkin bir siyasal stratejiyle “terör söylemi” kapsamına alınan illet, zillet şemsiyesine ilişkin alınacak tavrın belirlenmesindedir. Cumhuriyet Halk Partisi'nin bugüne kadar tavrını belirlemesinde aldığı temel ölçüt terör-beka ekseninde kurulan söylemsel stratejinin sınırlarına yaklaşmamaktır. Örneğin yolsuzluk ya da bugün için daha doğru tabirle siyasal iktidarın iktidarda kalması gerekli finansmanın sağlanması, havuzun oluşturulması,

firmalara payların dağıtılması için kurulmuş şebekeye hukuki prosedürler aşılarak aktarılan kaynakların deşifre edilmesinde sınıra yaklaşıp hemen geri dönülebilir. Ya da anayasaya aykırı eylemler onaylanmayarak onaylanabilir, seçimlerin meşru olmadığı söylenerek girilen seçimler yoluyla iktidar meşrulaştırılabilir. Dolayısıyla Türkiye’de ekonomi, hukuk devleti ve demokrasiye ilişkin hiçbir gerçek sorun iktidarın çizdiği beka-terör hattının sınırlarına yaklaşmadan muhalefet aracılığıyla iktidara yeni meşruiyet alanları sağlayabilir.

Tabii sağ söylem ve stratejiler de hakikatten kaçmanın en kolay yoludur. Hrant’ın avukatlarının mücadelesinden bahsettiğinizde cinayette sorumluluğu iddia edilen devlet memurlarının yargı önüne çıkarılmasındaki güçlükleri de dolayısıyla Türkiye’deki cezasızlık sorununu ve işleyen düşman hukukunu da halka anlatmanız gerekir. Böylece terör-beka söylemsel stratejisini bozabilecek, çemberi yarabilecek bir hatta doğru zorlu bir yola girersiniz. Ama Hrant’ın katillerini öven birini rahatlıkla anmayı da tercih edebilirsiniz, hem de herhangi bir siyasal bedel ödemededen, cezasız kalarak, olduğunuz yerde kalarak, ülke siyasetini, siyasal iktidarın onu götürdüğü yere motive ederek... Sizlere oy veren milyonlarca insan bu yaptığınızı anlayacaktır diye düşünerek... Onları matematiğin gücüne inanmasına, 2014’te MHP’nin 2019’da İYİ Parti’nin stratejisini izlemesine ikna ederek... Ekmeleddin İhsanoğlu’ndan Bucak’a giden yol neyse Ozan Arif’i övmeye varan yol da odur.

Sağcılaşmaya ilişkin diğer gerekçe birinciyle bağlantılı olarak, siyasetin terör-beka ekseninde siyasal iktidar bloku tarafından kaba güç ilişkilerine indirgenmesidir. Bütün demokratik kanalları kapatan, rıza oluşturmayı kaba güce indirgeyen, iktidarının bekasını bu güçte gören AKP’nin karşına çıkabilecek toplumsal hareketlerin, sendikaların demokratik kitle örgütlerinin halk hareketlerinin güçsüzlüğü ve zor kullanılarak sürekli güçsüzleştirilmeye çalışılmasıdır. Siyasal çatışmanın sürekli en üst gerginlik seviyesine çıkarılabileceğinin siyasal iktidar tarafından hiç sakınmadan gösterilebildiği bu ortamda siyasal özneler de ana muhalefet partisi başta olmak üzere risk almamayı, olduğu yerde durmayı ya da biraz daha sağa kaymayı tercih etmektedir. Çünkü sağın hassasiyetleri, solun akli vardır. Sosyal demokratlar ve solcular bu ortamda siyasal risklerin neden alınmadığını daha doğrusu gerçek sorunların neden siyasallaştırılmadığını anlarlar. Örneğin milletvekillerinin tutuklanmasının önünün neden açıldığını, savaş politikalarına neden itiraz edilmediğini, seçim güvenliği ve adaletin sağlanması için siyasal adımların neden atılmadığını...

//

Sağcılaşmaya ilişkin diğer gerekçe birinciyle bağlantılı olarak, siyasetin terör-beka ekseninde siyasal iktidar bloku tarafından kaba güç ilişkilerine indirgenmesidir. Bütün demokratik kanalları kapatan, rıza oluşturmayı kaba güce indirgeyen, iktidarının bekasını bu güçte gören AKP’nin karşına çıkabilecek toplumsal hareketlerin, sendikaların demokratik kitle örgütlerinin halk hareketlerinin güçsüzlüğü ve zor kullanılarak sürekli güçsüzleştirilmeye çalışılmasıdır.

//

SORUNLARI SİYASALLAŞTIRMA CESARETİ

Bu gerekçeler, Türkiye siyasetinin Erdoğan ve onu destekleyen ulusal, uluslararası güçlerce nasıl şekillendirildiğinin de kanıtlarıdır aslında. Türkiye’de gerçek sorunların politikleştirilmesi için siyasete cesaret etmek gerekir. Beka-terör ekseninde çizilen siyasal hattın ve söylemsel stratejinin, halkın gerçek sorunlarını çözecek siyasal strateji ve söylemlerle parçalanması, özgür ve eşit, insanca yaşam koşullarını yaratacak öngörülebilir bir somut düzenin siyasal imgelemin yaratılabilmesi, toplumsal muhalefet güçleriyle bağlar kurulabilmesi ve demokratik siyaset kanallarının bu yolla açılabilmesi... Bunun için cesaret gerekir, yol gerekir, yordam gerekir... Hüdaî'nin söylediklerini tekrarlayalım...

*Hakikat şehrine yolcu değilsen
Ne yolcuyu eyle ne yolu incit...*

Bütün seçimleri bitiren seçim

Mevcut rejimi en korkunç kılan özellik, yaptıkları, uygulamaları, uğrattığı yıkımdan belki de daha fazla ülkeyi açık bıraktığı müstakbel ve muhtemel seçeneklerdir. Yani ardından bırakacağı ihtimallerdir. Türkiye'nin yaşadığı kurumsal yıkım (sanırım artık ölüm bile diyebiliriz) sonrasında bugün hayal bile edilemeyecek aşırı ve marjinal senaryolara korunaksız haldedir.

24 Haziran arifesinde [yazdığım yazıdaki](#) bir çıkarımım, o dönem yaygın iyimser havanın aksine, korku çimentosuyla inşa olmuş 'beka rejiminin' sandıkta yıkılabileceği coşkusuna ihtiyatla yaklaşmak gerektiği idi. Ancak bugünkü tartışma açısından daha önemli bir nokta ise Türkiye'nin 'reformasyon ile 'devrim' arasında bir yol ayrımında' olduğu idi. Aradan dokuz ay gibi bir zaman geçtikten sonra öngörümde haklı çıkmanın üzüntüsünü yaşıyorum. Sanırım 24 Haziran 2018 Türkiye'de mevcut rejim altında gerçekleşen son seçimin tarihi olarak hatırlanacaktır. 31 Mart'ta ise seçim fikrini kökünden ilga eden sandıklar kurulacak. Neden mi?

YEKTAN TÜRKYILMAZ

30 MART 2019

“ İlk kez görülmedik, bilinmedik, akla gelmez bir durum ile karşı karşıyayız. Rejim blokunun sözcüsü durumundaki üç isim seçim sonuçlarını gördükten sonra kimin seçilmiş olmaktan gelen yetkiyi kullanabilme, yani yönetebilme salahiyetine sahip olduğuna karar vereceklerini açıkladılar, defalarca, altını çizerek ve yüksek seste. Dahası bu yeni yöntemi eski uygulamalardan ayıran iki temel özellik bir tek ‘istisna’ savına dayanmaması; yani, bir tek Kürtlere yönelik olmaması; ikincisi ise seçilmişlerin seçildikten sonra ne yaptıkları iddiası üzerinden değil, rejimin tahayyülünde kim oldukları üzerinden kurulması. ”

En başından beri memleketin seçimleri belki pek de demokratik temsilin medarı iftiharî örnekler olmadı: Sopalıları gerçekleşti; manipülasyona oldukça açık iki aşamalı seçim sistemi uygulandı; tek parti döneminde sonucu belli formalite sandıklar kuruldu; CHP veya Demokrat Parti sultaları altında gücü-gücü yetene seçimler yaşandı; 12 Eylül cuntası şeffaf zarfta oy attırdı; Kürt siyasal partilerinin seçim meydanlarına çıktığı ‘90’lı yıllardan beri birçok bölgede seçmenler ancak can pahasına oy atabildi, adaylar, parti üyeleri devlet ve taraftarı güçlerce katledildi, partiler kapatıldı, milletvekilleri içeri atıldı. Ama bugüne kadar hiçbir kudret sahibi sandıktan hasbelkader çıkan sonucu tanımayacağını daha sandıklar kurulmadan ilan cüretinde bulunmadı. İlk kez görülmedik, bilinmedik, akla gelmez bir durum ile karşı karşıyayız. Rejim blokunun sözcüsü durumundaki üç isim seçim sonuçlarını gördükten sonra kimin seçilmiş olmaktan gelen yetkiyi kullanabilme, yani yönetebilme salahiyetine sahip olduğuna karar vereceklerini açıkladılar, defalarca, altını çizerek ve yüksek seste. Dahası bu yeni yöntemi eski uygulamalardan ayıran iki temel özellik bir tek ‘istisna’ savına dayanmaması; yani, bir tek Kürtlere yönelik olmaması; ikincisi ise seçilmişlerin seçildikten sonra ne yaptıkları iddiası üzerinden değil, rejimin tahayyülünde kim oldukları üzerinden kurulması. Bir başka bir deyişle, iktidar seçmenin ‘yanlış’ seçtiği adayları ‘düzeltme’ hakkına sahip olduğunu en ufak bir çekince duymadan ilan etti. Bu hakkı nereden mi buluyor? Çünkü ‘15 Temmuz sonrasında kendini, işbaşına seçim-sandık marifetiyle gelmiş değil, iktidarı kan, can pahası hak etmiş gören bir yönetici elit var; bir başka deyişle kendini ‘devrimci’ gören, siyasal sistemi, uzamı ve bedenleri yeniden dizayn etmeye hak sahibi olduğunu varsayan bir elit’.

Burada bir parantez açıp niçin rejime esastan tehdit olmayacak yerel seçimlerin bir varlık yokluk, beka meselesi haline getirildiğini düşünmek gerekiyor; özellikle de kişi kültü lider etrafında bu denli bir kuvvet konsolidasyonu ve temerküzü başarılmışken? Gözden kaçırılmaması gereken çok önemli bir nokta rejimin esas ekseninin oluşturan iktidar grubunun sürekli kendi tabanı dışından müttefiklere ihtiyaç duyması. İktidar çevresi geniş yığınların desteğini almakta pek zorlanmasa da, kendi kadrolarını yetiştirmek konusunda oldukça kudretsiz olduğu aşikar. Bırakınız saflarına yeni kadrolar eklemeyi, 2002-2015 arası AKP içerisinde yetişen kimisi kurucu isimler ya kızağa alınmış, ya da tasfiye olmuş durumda. Ayrıca ‘eski devlet’ kurumlarını işgal eden cemaatçilerle de yollar ayrıldıktan sonra iktidarın asgari liyakata haiz, deneyimli kadro ihtiyacı için yeni ittifaklara yönelmesi zaruri hale geldi. Bu ihtiyacın büyük bir kısmının MHP tarafından sağlandığı sır değil. Diğer yeni müttefikler konusunda ise ancak emareler ve

şaiyalar var, 'ergenekoncular', 'avrasyacılar', 'x, y, z... cemaati'. Rejimin kadro açlığından hangi kesimlerin ne derecede yararlandığını, hele de devlet kazanının fokur-fokur kaynadığı bir korku, endişe ve entrika ortamında ben gibilerin bilmesine imkân yok. Ancak bilebildiğimiz bir nokta var ise o da bugün iktidar bloğunun illaki birbirinden bağımsız, ayrı olmayan dört kesimden oluştuğu. Birincisi kişi kültürünün (kendi içerisinde ikinci isim çıkmayan) yakın çevresi; ikincisi biatçılar, yani kişi kültürü ile karşılıklı narsistik bağ ile 'kader birliği' yapmış kesimler; üçüncüsü fırsatçı merkez siyaset çevreleri; dördüncüsü ise kendileri başka bir kurumsal, siyasal ağın sadık ve hatta aktif unsurları olmakla beraber ittifak dolayısıyla rejime ilintilenmiş kesimler.

Rejimin tepesinin bir yandan en çok ihtiyaç duyduğu bir yandan da sadakatları huşunda en kaygılandığı kesimi bu dördüncü grup oluşturuyor. Bu grubu diğerlerinden ayıran en önemli özellik kişi kültürü popülarlığını ve kuvvetini korusa da kaybetse de kazançlı çıkacak bir kesim olması: mevcut rejim sürdürdüğü ölçüde onun takatsizliğinin nimetlerinden faydalanacak, tökezlediği anda ise ortaya çıkan boşluğu muhtemelen oldukça kökten ve şiddetli bir kopuş ve dönüşümle dolduracak dinamik kesimler. İşte bu tablonun en ilginç sonuçlarından biri kişi kültürünün gücünü ve popülarlığını sürekli ispat mecburiyetinde hissettiği en önemli tabakanın, CHP, İYİ Parti, SP gibi sandık rakipleri değil bu dördüncü gruptan oluşması. Eğer sistemin özellikle 7 Haziran sonrası varoluşsal tehdit olarak gördüğü Kürt hareketini bir yana bırakırsak, en temel tehdit algısının halen devlet içi olduğunun altını çizmek gerekir. Dolayısıyla bu matriks içerisinde derinleşen kudretsizliği rejimi can havliyle ekonomiden, siyasi diline, diplomasiye her alanda daha akıl almaz, keskin ve aşırı hamlelere mecbur bırakıyor. Beka söylemini ve endişesini araçsal bir manevra değil / hedef şaşırtma değil sistemin tepesinin oldukça yakıcı hissettiği bir kaygı olarak ele almamız bu yüzden elzemdir.

Mevcut rejimi en korkunç kılan özellik, yaptıkları, uygulamaları, uğrattığı yıkımdan belki de daha fazla ülkeyi açık bıraktığı müstakbel ve muhtemel seçeneklerdir. Yani ardından bırakacağı ihtimallerdir. Türkiye'nin yaşadığı kurumsal yıkım (sanırım artık ölüm bile diyebiliriz) sonrasında bugün hayal bile edilemeyecek aşırı ve marjinal senaryolara korunaksız haldedir.

Tam bu noktada başa dönersem 24 Haziran itibarıyla Türkiye 'reformasyon ile 'devrim' arasında bir yol ayrımında' istikametini net biçimde 'devrim' yönüne çevirdi. Burada açmam gereken bir nokta 'devrim' terimini özellikle sol çevrelerde yaygınca atfedilen olumlu bir manada kullanmıyorum. Kasım siyasal rejimi, öngörülen anayasal usuller ötesinde radikal şekilde değiştirmek. Geline aşama itibarıyla bu meziyete, niyete, kaynaklara en yakın duran kesimler muhalifler arasın-

//

Mevcut rejimi en korkunç kılan özellik, yaptıkları, uygulamaları, uğrattığı yıkımdan belki de daha fazla ülkeyi açık bıraktığı müstakbel ve muhtemel seçeneklerdir. Yani ardından bırakacağı ihtimallerdir. Türkiye'nin yaşadığı kurumsal yıkım (sanırım artık ölüm bile diyebiliriz) sonrasında bugün hayal bile edilemeyecek aşırı ve marjinal senaryolara korunaksız haldedir.

//

Ve 31 Mart seçimlerinde HDP iktidarı yenmek değil tökezletmek, zafer kazanmak değil ayakta kalmak, rejimin kendisini tek yalnızlaştırmasına müsaade etmemek ve Kürt bölgelerinde, belki bir miktar oy kaybına uğrasa da Kürtlerin kolektif taleplerinin temsilcisi olduğunu göstermek üzerine kurmuş görünüyor. Gayet akılcı. Ülkenin akıl tahayyül sınırlarını zorlayan savrulmaları ve artık neredeyse kaçınılmaz fırtınalı günlerini beklerken var kalabilmek yeterince bir zafer.

//

da değil gariptir ki yukarıda bahsettiğim rejim ittifakının içindeki kesimlerden oluşuyor. Maalesef, ki umarım yanılıyorumdur, ülkenin önünde artık 'normalleşmeye' yumuşak geçiş ihtimali görünmemektedir. Sandık ise iktidarın 'seçim sonucu neticelerine göre adımlarımızı atacağız' ifadeleriyle artık siyasal kaynaklara ulaşmanın bir aracı olmak vasfından tümenden iskat etmiştir.

Bu tablo içerisinde çoğulcu ve özgürlükçü Türkiye muhalefeti için sandık ne manaya gelecektir? Sanırım seçimin kestirmeden ve doğrudan rejimi değiştirmenin bir aracı olmadığı artan sayıda çevre ve kişi tarafından görülüyor. Ne var ki bu sandığı siyaseten atıllaştırmıyor. Seçim rejimin tökezlemesinin ve kendi içinden çatırdamasının önemli bir tetikleyicisi olarak kalacak hala önemli bir mücadele aracı olmaya devam ediyor.

Yazıyı uzatmamak için kısaca HDP ve Kürt hareketine dair bir değinmede bulunursam. Yukarıda tanımladığım rejim müttefiki dördüncü grup haricinde sisteme (sistem dışından) en temel, en dinamik meydan okuma şüphesiz HDP ve Kürt siyasal hareketinden geliyor. Ve 31 Mart seçimlerinde HDP iktidarı yenmek değil tökezletmek, zafer kazanmak değil ayakta kalmak, rejimin kendisini tek yalnızlaştırmasına müsaade etmemek ve Kürt bölgelerinde, belki bir miktar oy kaybına uğrasa da Kürtlerin kolektif taleplerinin temsilcisi olduğunu göstermek üzerine kurmuş görünüyor. Gayet akılcı. Ülkenin akıl tahayyül sınırlarını zorlayan savrulmaları ve artık neredeyse kaçınılmaz fırtınalı günlerini beklerken var kalabilmek yeterince bir zafer.

Son olarak oya inanmayın, oysuz kalmayın derim...

Daha çok barış, daha çok özgürlük, daha çok dayanışma dileklerimle..

AKP'nin beka uykusu

AKP'nin artık yerel siyaset üretme kanalları, bizzat lider kültüne dayalı, tek merkezci bir siyaset modeli tarafından kapatılmış durumda. Parti, bunun karşısında adeta bir güzellik, pardon beka uykusuna yatmış durumda; yereli tümenden yok sayan, merkezde ve liderin kimliğinde eriten bir siyaset vaadini pazarlamaya çalışıyor.

ÜLKÜ DOĞANAY

18 MART 2019

AKP'nin 31 Mart için benimsediği seçim stratejisi, 7 Haziran'daki oy kaybının ardından 1 Kasım 2015 seçimlerinden bu yana olduğu gibi, bir kez daha seçmene Erdoğan'ı oylatmak. Seçmenden şu ya da bu belediye başkanı adayına, şu ya da bu yerel seçim vaadine, politika önerisine değil, yeniden Erdoğan'a oy vermesini istiyor. Bu seçimlerin hem AKP, hem de Erdoğan açısından bu denli kritik olmasının nedeni de aslında burada yatıyor. Partinin 31 Mart seçimleri için İstanbul belediye başkan adayı Binali Yıldırım dâhil adayları öne çıkararak, adayların sözünü kampanya mesajlarına taşıyan hiçbir içerik üretmemesi de bu tercihin bir sonucu olarak görülebilir. Bilmeyen biri, İstanbul için yürütülen kampanyaya baktığında kentin geçmişinin Erdoğan öncesi ve sonrası olarak ikiye ayrıldığını ve 1994'ten itibaren Erdoğan tarafından yönetildiğini düşünebilir. Partinin youtube kanalında Ankara, Bitlis, Sakarya gibi illerdeki icraatlarının anlatıldığı videolarda ne AKP'li belediye başkanlarının ne de yeni başkan adaylarının isimlerinin dahi yer almaması, buna karşılık bu filmlerin Erdoğan'ın görüntüsü ve imzasıyla mühürlenmesi, yeni Türk tipi başkanlık sisteminin tüm kararların tek merkezden alındığı, lider kültürüne dayalı merkezîyetçiliği karşısında yerel siyasetin ne denli imkânsız olduğunun bir göstergesi olarak da okunabilir.

Nitekim partinin, yerel seçim için kullandığı "gönül belediyeçiliği" sloganının nasıl okunması gerektiğine dair ilk mesaj, Binali Yıldırım'ın İstanbul'dan belediye başkan adayı olacağı henüz belli olmuşken, Ocak ayında verilmişti. AKP'nin bu tarihte yayınladığı "gönül adamı" başlıklı video "Bir gönüldür memleket, ama bu gönül öksüz kalmıştı" sözleriyle başlıyordu. Çöp dağlarının görüntüleri eşliğinde milletin "üzgün, mahzun, sahipsiz ve karanlıkta" kaldığından bahsediyordu. Video, milletin karanlığın ardından 1994'te aydınlık bir sabaha uyandığını söylüyor, "gönül o aydınlıkta adamını buldu" diyordu. Reklama göre, "Gönül, milli irade olmuş", her seçim milli iradenin yeni zaferine dönüşmüştü. AKP'nin bir rap parça eşliğinde yayınladığı son reklam filminde ise seçmenden bir kez daha "gönülden gönüle bir yol" açmasına, "gönül adamı"na oy vermesini istediği görülüyor. Şarkının birlikten, kardeşlikten, ülkenin bir kilim gibi her motiften bir renk taşıdığından dem vuran, sen yoksan bir eksiz, sen varsan tamamız gibi klişeleri ardı ardına yineleyen sözlerinin doruk noktası, "aç kendini birliğe, yükseleceksin zirveye" sözlerinde karşımıza çıkıyor. Böylece, 2011 seçimlerinden bu yana istikrarlı olarak "milli irade" ile özdeşleştirilen AKP'ye oy veren seçmen çoğunluğunun yeniden artık zirvede tek başına duran Erdoğan'la gönül birliği kurması isteniyor. Nitekim, reklam filminin sonunda dış ses "el ele gönül gönüle yükselen Türkiye" sloganını okurken "yükselen Türkiye" yazısının yanında sağ elini göğsünün üzerine koymuş Erdoğan'ın fotoğrafını ve partinin bu seçimde kullandığı, Erdo-

”

Nitekim partinin, yerel seçim için kullandığı "gönül belediyeçiliği" sloganının nasıl okunması gerektiğine dair ilk mesaj, Binali Yıldırım'ın İstanbul'dan belediye başkan adayı olacağı henüz belli olmuşken, Ocak ayında verilmişti. AKP'nin bu tarihte yayınladığı "gönül adamı" başlıklı video "Bir gönüldür memleket, ama bu gönül öksüz kalmıştı" sözleriyle başlıyordu. Çöp dağlarının görüntüleri eşliğinde milletin "üzgün, mahzun, sahipsiz ve karanlıkta" kaldığından bahsediyordu.

”

//

Erdoğan'ın kişiliği üzerinden yürütülen bir kampanyaya indirgeyen bu seçim stratejisi bize partinin karşı karşıya bulunduğu "beka krizi" hakkında da bir şey söylüyor: AKP'nin artık yerel siyaset üretme kanalları, bizzat lider kültürüne dayalı, tek merkezci bir siyaset modeli tarafından kapatılmış durumda.

//

ğan imzalı gönül belediyeciliği logosunu görüyoruz.

Siyasetteki başarısını uzun süre yerel aktörleri mobilize etme kabiliyeti üzerine inşa eden AKP'nin yerel siyaseti yerellikten tümüyle çıkararak ve adeta başkanlık sisteminin oylandığı anayasa değişikliğinde olduğu gibi Erdoğan'ın kişiliği üzerinden yürütülen bir kampanyaya indirgeyen bu seçim stratejisi bize partinin karşı karşıya bulunduğu "beka krizi" hakkında da bir şey söylüyor: AKP'nin artık yerel siyaset üretme kanalları, bizzat lider kültürüne dayalı, tek merkezci bir siyaset modeli tarafından kapatılmış durumda. Parti, bunun karşısında adeta bir güzellik, pardon beka uykusuna yatmış durumda; yereli tümünden yok sayan, merkezde ve liderin kimliğinde eriten bir siyaset vaadini pazarlamaya çalışıyor. Ankara için hazırlanan "Ankara icraatları" videosunu partinin youtube kanalından izleyin derseniz. Erdoğan'ın fotoğrafı ve "memleket işi gönül işi" sloganıyla sonlanan videoda bol bol asfalt, çamur, inşaat çukuru ve beton yığınlarının görüntüsü var. Yerel siyasete dair hiçbir şey vaat etmeyen, icraat olarak asfalt, köprü, kavşak ve çamur içindeki parklardan başka bir şey sunamayan bir seçim kampanyasıyla karşı karşıyayız. Hal böyle olunca, partinin elindeki tek seçim vaadi, Erdoğan'ın bir kez daha sandıkta kazanması oluyor. 18 yıllık parti beka uykusunda anlayacağınız. Şşşşt. Aman uyandırmayın.

Olasılığın gücü kime çalışacak?

Bugüne kadar “olasılığın” gücünü iktidar, referandum sırasında pozitif, 24 Haziran’da negatif anlamda kullanmayı başardı. Olsa ne iyi veya olursa fena olur seçeneklerinden politik bir çıktı yarattı. Şimdi, yine “beka davası” üzerinden “fena olur” olasılığını siyaset masasına sürüyor.

Son yıllarda her seçimde olduğu gibi, yine “bir şey olmaz” ile “bu sefer sürpriz” arasındaki uzun parkur açılmış durumda. Araştırmalar, analizler, hissiyatlar çok geniş bir yelpazeye yayılıyor, hatta bir kısmı parkur boyunca fazla geziniyor, farklı farklı noktalarda beliriveriyor. Seçimden sonuç bekleyenleri en sert şekilde azarlayanların bile araştırma rakamlarına ilgilerini saklayamadıkları görülüyor. Buna karşılık, 20 yıldır her adımını anketlerle ölçtüren Tayyip Erdoğan, araştırmalara ilgisini ve güvenini kaybettiğini söylüyor. Galiba, hayal kırıklıklarından veya kazalardan korunmak için “totem yapan” sayısı da hiç az değil. Önemli ve şaşırtıcı sonuçlar için sevinç de, endişe de, “yok canım olur mu öyle şey” denilerek yatıştırılmaya çalışılıyor. Ayrıca, daha önceki seçimlerden biraz daha farklı olarak, iktidar tarafından

KEMAL CAN

//

Çeşitli nedenlerle daha önce oy verdiği partilere kızmış, küsmüş, heyecan göstermeyi istemeyen veya bundan korkan muhalefet seçmeninde de, iktidarın son birkaç seçimdir pek hareketlendiremediği, yüksek vaatlerle de, endişelerle de pek motive olmayan destekçilerinde de, merak uyandırıcı bir sessizlik hakim. Hangisinin sessiz hareketliliğinin seçim sonucunu belirleyecek olduğu sorusu // da ortada duruyor.

belirlenen atmosfer bu sefer daha az etkili, son aya girilirken bile çoklu ruh hali hâlâ devam ediyor. Sanki herkes başka bir seçime ilerliyor, başka bir seçimi takip ediyor gibi.

Bilindiği üzere iktidarın -Bahçeli tarafından çerçevesi çizilen- seçim stratejisi, bugün yürürlükteki “beka davası” söylemine dayanıyor. Çok erken ve yüksek dozda kullanıma giren kutuplaştırma dilinin şimdiden vardığı nokta, 31 Mart’a kadar nereye tırmanabileceğini belirlemeyi zorlaştırıyor. Erdoğan’ın “konsolidasyonu sürdürmemiz lazım” tespiti de, önemli bir iktidar bekası endişesine işaret ediyor. Dolayısıyla, iktidar genel seçimin bile üzerinde bir referandum tekrarı ruh haline çok daha yakın. Muhalefet partileri ayrı, adayları ise daha da ayrı bir seçim havasında. CHP’nin kendi seçmenini de çok kızdıran, ortaklaştırılması zor taktik yığını bir tarafta. Metro-pol adaylarının her birinin başka bir dille, başka önceliklerle ama neredeyse bağımsız kampanya yürütüyor olması diğer tarafta. İYİ Parti ve Saadet Partisi’nin 24 Haziran’da sözünü ettikleri iktidarın oy konsolidasyonunu çatlatma, yükselen dip dalga iddiaları yine yürürlükte. HDP’nin “kazanırken, kaybettirme” politikası devrede.

Seçim ne işe yarar? Neyi ölçer? Ölçü nasıl sonuç doğurur? Tartıya güven olur mu? Bütün bu sorular da yine gündemde. Erdoğan’ın bölgede ters etki yarattığı görülen kayyım tehdidini “halk geri verse de alırız” seviyesine çıkartması, seçim kurullarının kararları tartışmaları iyice tırmandırıyor. Bütün bu soruların çok haklı gerekçeleri olduğu gibi, neredeyse tamamının cevaplarının belirsiz olduğu ortada. Ancak, on yılda on kere sandık kuran iktidarın, seçimlere yoğun ilgisi, hatta bağımlılığı da açık. Zaferlerini, gücünü ve meşruiyetini de, korkularını, zayıflıklarını ve kaybetme riskini de -her neyi ölçüyorsa- bu tartıdan devşiriyor. İktidar seçime aşırı bağımlılığını, herkesi de bu ölçüyle hizaya sokarak yaygınlaştırmak istiyor. Bir taraftan tek siyaset alanı, tek ölçü haline getirilen seçimin önemini korumak; bir taraftan da değişmezliği gösteren bir kalkana çevirmek ikilemini hem besliyor, hem iyice içine gömülüyor. Fakat, öncekilerden farklı olarak iktidarın muhalefete göre bu seçime çok daha fazla önem atfettiğini veya böyle bir hava vermek istediğini izliyoruz.

Çeşitli nedenlerle daha önce oy verdiği partilere kızmış, küsmüş, heyecan göstermeyi istemeyen veya bundan korkan muhalefet seçmeninde de, iktidarın son birkaç seçimdir pek hareketlendiremediği, yüksek vaatlerle de, endişelerle de pek motive olmayan destekçilerinde de, merak uyandırıcı bir sessizlik hakim. Hangisinin sessiz hareketliliğinin seçim sonucunu belirleyecek olduğu sorusu da ortada duruyor. İlk araştırma sonuçları, iktidar partilerinin korumaya çalıştıkları konsolidasyonun epey gevşediğine, ekonomik kriz tablosunun beklenenden fazla etki göstermeye başladığına dair

işaretler veriyor. “Uçup gideceğiz” diye çıkılan yolda, engelleri aşmak için öne sürülen “beka davası” bahanesi seçmeni yakalayamıyor. Her şeyi çözecek güçte olduğu iddiası, hep ciddi sorunlar açmaya muktedir odakların varlığı teziyle zayıflıyor. Düşmanlar çuvalı genişletildikçe, inandırıcılık sorunu da büyüyor. Daha önceki seçimlerde de potansiyel olarak var olan tavandaki ve tabandaki iç gerilimler daha zor dengelenebiliyor. İktidara yakın diye bilinen bazı araştırmacılar da, bu tezleri destekleyen gözlemler paylaşıyor.

Mesela, Türkiye'nin en kalabalık altı şehri; İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa, Antalya ve Adana'da -ki toplam nüfusun yüzde 40'ı- iktidarın belediye başkanlıklarını kazanamaması ihtimali ciddi ciddi dile getiriliyor. Böyle bir olasılığın gerçekleşmesi, hem ciddi bir oy yüzdesi değişimi, hem de beş metropolün iktardan muhalefete geçmesi demek. Muhalefet seçmeni açısından, hayal kırıklığının yıkıcılığından sakınmanın veya tutarlı-ahlaki gelmeyen siyasi taktiklerin ortağı olmaktan kaçınmanın anlaşılmaz bir tarafı yok. Elbette, olanın içe sinmemesi, olamayacaklardan endişe etmek ve bunu dillendirmek de herkes için hak. Fakat, anti-demokratik yöntemlerle el konulmuş bütün kayyım belediyelerini -yanına yenileri de eklenerek- kaybeden, 32 milyon insanın yaşadığı en büyük altı metropolün tamamını muhalefete kaptıran, bir süredir devam eden oy kaybında ciddi hızlanmayla yüz yüze kalan bir iktidar resmi, en radikal “bir şey olmaz” ekibinin bile sırtını dönebileceği bir tablo değil.

Her şeyin son derece kötü, gidişatın olandan bile beter, eldeki imkanların ve seçeneklerin çok geniş sayılamayacağı bir tabloda, bazen elde sadece “başkası da mümkün” ya da “neden olmasın?” cümlesi kalabilir. Şartlar ve önceki deneyimler tam tersini söylese de, olasılığın şaşırtıcı gücü de burada saklı. Olasılığın kendisi, onu yaratabilecek aktörlere inanılmasa da, sonucu yaratacak yol-yöntemlere büyük güven duyulmasa da örtülü bir enerji üretebiliyor. Bazen birincil sonucu önemsizleştiren stratejik bir amaç, bazen sadece ihtimalin kendisine hayat verecek bir hissiyat taşıyıcı oluyor. Bugüne kadar “olasılığın” gücünü iktidar, referandum sırasında pozitif, 24 Haziran'da negatif anlamda kullanmayı başardı. Olsa ne iyi veya olursa fena olur seçeneklerinden politik bir çıktı yarattı. Şimdi, yine “beka davası” üzerinden “fena olur” olasılığını siyaset masasına sürüyor. Muhalefetin birlikte ve güçlü bir oyuncu olarak masaya oturmakta zorlandığı, ortak bir seçenek koyamadığı söylenebilir ama “başka olasılığın” hayaleti hâlâ havada, sokaklarda dolaşiyor.

//

Fakat, anti-demokratik yöntemlerle el konulmuş bütün kayyım belediyelerini -yanına yenileri de eklenerek- kaybeden, 32 milyon insanın yaşadığı en büyük altı metropolün tamamını muhalefete kaptıran, bir süredir devam eden oy kaybında ciddi hızlanmayla yüz yüze kalan bir iktidar resmi, en radikal “bir şey olmaz” ekibinin bile sırtını dönebileceği bir tablo değil.

//

Mesihler cirit atıyor

Daha önce Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan'ın üzerinde "Allah'ın bütün vasıflarını" görenler, şimdi Allah'ın AKP'ye oy istediğini, karşılığında kulunu ödüllendireceğini ileri süren Kasım Gülpınar gibileri belki de sahiden bir tür mesihtirler ve gerçek bir mesaj taşıyorlardır: "sonuna geldik, bitti!" gibisinden bir mesaj. Bunda insanlık açısından hayır bulunabilirdi, şüphesiz. Ahlâk kavramının bir dayanağını daha yıkmış, kalıntısını beraber götürüyor olmasalardı.

ÜMİT KIVANÇ

AKP Urfa Milletvekili Mehmet Kasım Gülpınar, bir yerel seçim bürosu açılışı için toplanan partililere uhrevî âlem ile ilişkisini ifşa etti. Dediklerine bakılırsa, Gülpınar Allah'ın kimden nasıl hesap soracağı-nı-sormayacağını bilen bir kimse.

Bu kadarına fetvaların sultanı Hayrettin Karaman bile cüret etmemişti. Tahminimce Karaman'ın -Gülpınar gibi- köyleri, tebaası, dönüm dönüm arazileri yok, o yüzden kendisi, eksikliğini gidermeye öncelik veren her canlı gibi, bu dünyanın toprakları üzerinde egemenlik ve kendinden saymadıklarını köleleştirme projelerine kafa yoruyor, kendinden saydıklarını cenge teşvik için kutsal metinden dayanak arıyordu. Kasım Gülpınar'sa, bu dünyadan alacağını çoktan almış ailesinin kendisine sağladığı imkânı değerlendiriyor, yeni toprak ve köle için uğraşmıyor, gözlerini yukarılara, ötelere, ötelere dikeyiyor.

“Allah,” dedi Gülpınar, ilçe meclisi üyeliği için seçime katılacak AKP’li aday Celal Akın’ın seçim bürosu açılışı vesilesiyle toplanan kalabalığa, “emaneti ehline vermenizi emrediyor. Bu emir hepimiz için geçerli, sadece yöneticiler için değil. Herkes için, halk için de geçerlidir. Halk emaneti nasıl verir? Sandığın başına gider, oyunu atar ve emanetini verir.” Buraya kadar anlattığı prosedüre hakim belli ki bu yerel egemen. Gerisine de hakim; Allah’ın hal ve hareketi hakkında da geniş bilgi sahibi. Şöyle getirdi gerisini, uzun yıllara yayılmış yerel egemenlik ilişkileri bilgisine dayanarak ve şimdiki siyasî liderinin başarı garantisi taşıyan tehditkâr üslûbunu ödünç alarak: “Allah size bir emanet veriyorsa, bunun hesabını soracak demektir.” Böylece kalabalıkta meydana gelmesi muhtemel ufak tefek kıpırtıların da önünü kesin şekilde aldı. Zira, köyleri, arazileri, dokunulmaz-ilişilmez kimliği-konumu bulunan bir iktidar partisi milletvekili de olsanız, Allah’ın adına laf etmeye başladığınızda huzursuz olacaklar çıkabilir. Ya da çıkabilir-di; bugünün zulüm ve para-pul dininde durum nedir, emin değiliz.

Kıpırtıların da önü alındıktan ve her türlü itirazın ucunun sadece ağaya, şeyhe, yerel egemene, hattâ parti ve devlet liderine, Tek Adam’a, “Reis”e değil, mazallah, âlemlerin rabbine kadar uzanabileceği ihtimaliyle o bildik sindirici rüzgârın birörnek çirkin apartmanları yalayarak toplama alanını şöyle bir ürpertmesi sağlandıktan sonra, sıra geldi âlemlerin rabbinin 31 Mart yerel seçimlerine ilişkin tutumunun aktarılmasına. Bu noktada Kasım Gülpınar bir mesihdir. Su üstünde yürümez, körlerin görmesini sağlamaz, mağaraya saklansa örümcek onu saklamak için ağ örmez belki, fakat Allah en azından onu ulu bir dağın haşin rüzgârlı tepesine çağırıp konuşmuş olmalıdır. Yoksa ağzından dökülen şu sözler kendi sözleri midir: “Vicdan rahatlığıyla size diyorum ki, yarın inşallah mahşerde Allah’ın karşısına çıktığınız zaman, o emaneti bize verdiğinizden dolayı, size inşallah hiçbir hesap sormayacak.”

DAİŞ, beğenmediği insanların kafalarını kestiği kılıçlarla, siyasî İslâm’ın bedeninde ölümcül yaralar açtı. İslâmcılar, nasıl yıllarca şişirilmiş memeleriyle yarı çıplak kadınları ortaya sürüp, yanına yanaşacaklara bir nevi seks âlemi fantezisine dönüştürülmüş cennetten fragman sunan Adnan Oktar gibilerinin varlığından ve gerçekte hiçbir dinin meşru göremeyeceği faaliyetlerinden razı oldularsa, aynı sebeple, “bize kazandırır, hasmı zayıflatır” hesabıyla, DAİŞ’in dünyaya sunduğu İslâm resmine de itiraz etmediler. Kınansa da, lanetlense de, kudret geliyordu DAİŞ’in faaliyetinden. Kudretten önemlisini tanımaz hale gelmişlerdi ve kendilerini içeriden kemirecek canavarlardan ancak ahlâktan (moral, etik) mâmûl zırhla korunabileceklerini ya unutmuşlar ya da hiçbir zaman akıl edememişlerdi. Şu son noktada AKP’nin Türkiye’deki pratığının katkısı büyüktür. Türk İslâmcısı, derme çatma da olsa kuralları, kurumları belli olan, çok partili, tartışmalı, meclisli, seçimli, az buçuk demokratik, az

//

Kıpırtıların da önü alındıktan ve her türlü itirazın ucunun sadece ağaya, şeyhe, yerel egemene, hattâ parti ve devlet liderine, Tek Adam’a, “Reis”e değil, mazallah, âlemlerin rabbine kadar uzanabileceği ihtimaliyle o bildik sindirici rüzgârın birörnek çirkin apartmanları yalayarak toplama alanını şöyle bir ürpertmesi sağlandıktan sonra, sıra geldi âlemlerin rabbinin 31 Mart yerel seçimlerine ilişkin tutumunun aktarılmasına. Bu noktada Kasım Gülpınar bir mesihdir.

//

//

Her gün birkaç işçisini inşaat tepelerinden atarak öldüren, üniversitesi “piyasa”ya rakip manav kurdu diye övünen, aslında kıymeti harbiyesi olan pek bir şey üretmeyip anca almayı-satmayı bilen, zaten berbat bir öğütme-harcama çarkı durumundaki eğitim sistemini daha da perişan etmeyi becermiş, ırkçı takıntılar ve tahakküm hülyaları yüzünden birkaç neslini şimdiden heder etmiş bir ülkenin, çok ama çok yakın geleceğin her şeyi burada bulunmayan teknolojilerin belirleyeceği dünyasında nasıl bir halde bulunacağını kestirmek zor değil. Bekâ sorunu aranıyorsa buralara bakmak lazım.

buçuk çoğulcu bir ortamda, bu ortamı daha demokratik ve daha çoğulcu kılma vaadiyle iktidara gelip, hile ve zulümle ortamı berhava etmiş, çıkarı uğruna boyuna yalan söyleyen bir düzenbaz zalim konumundadır. Eline güç geçirir geçirmez, kendinden farklı herkese boyunduruk takma hırsıyla etrafı kırıp dökmüştür.

Başkalarına karşı büyük suçlar işlediği, durmadan giderek büyüyen yalanlar söylediği yetmiyormuş gibi, ve bunlar belli ki yetmediği için, nihayet gelip kendini var eden dayanakları kemirmeye başladı. Başlamıştı zaten, artık her gün yeni örneğiyle karşılaşıyoruz. Bu, dinî içerikli bir siyasî hareketin, önlenemez şekilde kendi mahvına yol açacak duvara toslamasıdır.

Ve öyle seçimde yüzde şu kadar fazla oy almakla veya bunu da alamayıp türlü dümenle almış gibi yapmakla falan önlenbilir bir çarpışma değildir. AKP göçerken, demokratik-çoğulcu zeminde var olmaya kalkışacak her türlü müstakbel İslâmcı hareketi de kendisiyle birlikte uçuruma sürüklüyor.

İşin kötüsü, kader birliği ettiği öbür ana akım, konjonktürel olarak “kararınca” İslâm’la güçlendirilmiş Türk milliyetçiliği de başka yönden kendi sonuna yaklaşıyor ve her ikisinin mevcut halleri sahiden bir “bekâ” sorununa işaret ediyor. Her gün birkaç işçisini inşaat tepelerinden atarak öldüren, üniversitesi “piyasa”ya rakip manav kurdu diye övünen, aslında kıymeti harbiyesi olan pek bir şey üretmeyip anca almayı-satmayı bilen, zaten berbat bir öğütme-harcama çarkı durumundaki eğitim sistemini daha da perişan etmeyi becermiş, ırkçı takıntılar ve tahakküm hülyaları yüzünden birkaç neslini şimdiden heder etmiş bir ülkenin, çok ama çok yakın geleceğin her şeyi burada bulunmayan teknolojilerin belirleyeceği dünyasında nasıl bir halde bulunacağını kestirmek zor değil. Bekâ sorunu aranıyorsa buralara bakmak lazım.

Memleketin, mevcut kudret sahiplerinin her türlü iktidar makamından uzaklaştırılmasına bağlı olan bekâsı bir yana, yeni dünyanın fırtınalarına bir süre daha dayanacak görünen ırkçılık ve milliyetçiliğin bekâsı öbür yana, siyasî İslâmcılığın bekâ sorunu sona ermek üzere. Daha önce Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan’ın üzerinde “Allah’ın bütün vasıflarını” görenler, şimdi Allah’ın AKP’ye oy istediğini, karşılığında kulunu ödüllendireceğini ileri süren Kasım Gülpınar gibileri belki de sahiden bir tür mesihçiler ve gerçek bir mesaj taşıyorlardır: “sonuna geldik, bitti!” gibisinden bir mesaj.

Bunda insanlık açısından hayır bulunabilirdi, şüphesiz. Ahlâk kavramının bir dayanağını daha yıkmış, kalıntısını beraber götürüyor olmasalardı.

Beka sorunu

Demokratik imkânları bir tehdit gibi algılamaya başlayan AKP ve MHP'dir "beka sorunu" yaşayan. Bu ülke gerçekten beka sorunu yaşadığı bir dönemden, 1920'de, Anadolu halklarını temsil eden bir Meclis kurarak çıkmıştır.

ALP ALTINÖRS

16 Nisan referandumunda oylanacak "başkanlık" teklifi gerek Devlet Bahçeli gerekse Tayyip Erdoğan tarafından, "Beka sorununu çözeceğiz" gerekçesiyle savunuluyor. Neredeyse 'Evet' cephesinin yegâne gerekçesi bu. 'Evetçilerin bunca ağırlık verdikleri bu teze dair muhalefetten de pek bir itiraz yükselmiyor, ciddi bir tartışma görülüyor.

Gerçekten Türkiye, Türk halkı bir "Beka sorunu" mu yaşıyor? Türkiye "hasta adam" mı oldu? Kanımızca hayır. Yoktur böyle bir sorun.

Osmanlı'nın "hasta adam" olması iki yüzyıl almıştır. Türkiye, iki yılda mı "hasta adam" oldu? Zira 7 Haziran 2015'ten önce ne Erdoğan ne de Bahçeli "beka sorunundan" bahsetmişti. İki yıl önce çatışmasızlık ve diyalog süreci devam ederken kimsenin aklına Türkiye için böyle bir tanım yapma gelmezdi, gelmedi.

08 MART 2017

TÜRKİYE'NİN Mİ AKP İKTİDARININ MI?

90 yıllık Cumhuriyet tarihinde ilk kez kadim bir meselesini, Kürt sorununu diyalog zemininde çözmeye girişmiş bir ülkenin “hasta adam” olduğunu, “beka sorunu” yaşadığını kim öne sürebilirdi? Aksine Kürt meselesinin askeri yöntemler dışında bir yoldan politik zeminde çözülmeye çalışılması Türkiye'nin ulaştığı toplumsal gelişme aşamasının bir göstergesi, bir sağlık belirtisi değil miydi? AKP nefesi çözüme yetmediyse “başkanlık” hırsı uğruna ülkeyi yeniden savaşa sürüklediyse bu Türkiye'nin mi AKP iktidarının mı “beka sorunu”dur.

Yine 90 yıllık Cumhuriyet tarihinde ilk kez generaller kademesinin yarısının iştirak ettiği bir askeri darbeyi toplumsal dirençle bertaraf etmiş bir ülkenin “hasta adam” olduğunu, “beka sorunu” yaşadığını söylemek doğru mudur? Aksine en zıt siyasi görüşteki kesimlerin darbeye karşı birleşmiş olması, Türkiye'nin eriştiği toplumsal gelişme aşamasının güçlü bir belirtisi değil midir? AKP, darbenin yenilgisiyle toplumda açığa çıkan demokratik taleplere sırtını döndüyse darbeyi “Allah'ın lütfü” sayıp tam tersi istikamette yürüdüyse böylece ülkeyi kalıcı bir istikrarsız ortamına sürüklediyse burada “beka sorunu” kime aittir?

SEÇİLİMİŞ PADİŞAHLIK

Öyleyse mesele Türkiye'nin bekası değildir. Türkiye'nin ulaştığı toplumsal gelişme aşamasının gerisine düşen, ortaya çıkan demokratik imkânları bir tehdit gibi algılamaya başlayan AKP ve MHP'dir “beka sorunu” yaşayan. Bu iki parti “beka sorunu” söylemiyle 7 Haziran demokratik gündeminin karşısına savaş, OHAL, baskı, tek adam yönetimi gündemini koymuştur. Türkiye'yi demokratik gelişme yönünden saptırmıştır. Türkiye halkları beka sorunu umacıyla, iptidai (ilkel) bir devlet modelini kabul etmeye zorlanıyor. Bütün yetkilerin bir güçlü adamda toplanması, adeta bir seçilmiş padişahlık “çare” diye sunuluyor. Korkutulan yurttaşlardan teba olmayı kabul etmeleri isteniyor.

“

Bu iki parti “beka sorunu” söylemiyle 7 Haziran demokratik gündeminin karşısına savaş, OHAL, baskı, tek adam yönetimi gündemini koymuştur. Türkiye'yi demokratik gelişme yönünden saptırmıştır. Türkiye halkları beka sorunu umacıyla, iptidai (ilkel) bir devlet modelini kabul etmeye zorlanıyor. Bütün yetkilerin bir güçlü adamda toplanması, adeta bir seçilmiş padişahlık “çare” diye sunuluyor. Korkutulan yurttaşlardan teba olmayı kabul etmeleri isteniyor.”

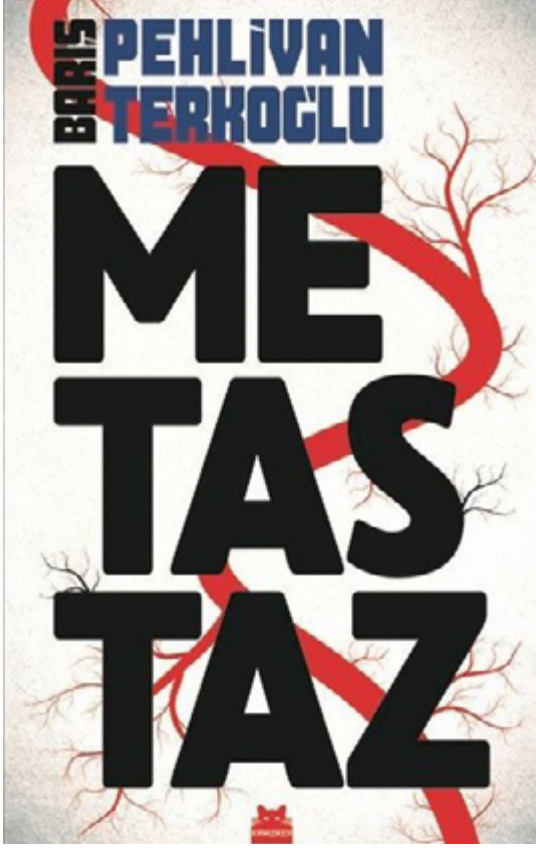

Oysa tam tersine Türkiye ulaştığı toplumsal gelişme düzeyinde evrensel bir demokrasi programını hayata geçirebilir. Çoğulcu, yerel demokrasiye dayanan, yerel meclislerden TBMM'ye uzanan bir meclisler sistemini kurabilir. Kaldı ki, bu ülke gerçekten beka sorunu yaşadığı bir dönemden, 1920'de, Anadolu halklarını temsil eden bir Meclis kurarak çıkmıştır. İstanbul Sarayı'nda oturan Padişah Vahideddin'in tahtını korumak uğruna imzaladığı Sevr'i Türküyle, Lazıyla, Kürdüyle, Çerkesiyle, Türkiye halkları yırtıp atmıştır.

DEMOKRATİK SÖZLEŞME

Bin yıldır yaşadığı Anadolu toprağının kadim halklarından olan Türk halkı yirminci yüzyılı Kürt, Arap, Çerkes, Laz, Ermeni, Süryani, bütün Türkiye halkları ile demokratik bir sözleşme yaparak karşılayabilir. Birinci Meclis'in kabul ettiği, Kurtuluş Savaşı'nın temelini oluşturan 1921 Anayasası böyle bir sözleşme idi. Ne var ki bu sözleşme Cumhuriyet'in ilanının ardından yok sayıldı.

16 Nisan'da sandıktan "Hayır" çıkarsa bu Türkiye için demokratik bir başlangıç imkânı yaratacaktır. "Hayır", Türkiye halklarına yeniden birlikte yaşam aşısı yapacaktır. Türkiye'nin toplumsal gelişmesinin önüne konulan tıkaçları açacaktır. Böylece ülkemiz gerçek gündemine yani demokratik bir Anayasa ile demokratik Cumhuriyeti yaratma mücadelesine yeniden dönebilecektir.

Metastaz

Yayına Hazırlayan: **Barış Pehlivan, Barış Terkoğlu**
Yayınevi: **Kırmızı Kedi**
Baskı Yılı: **2019**
Sayfa Sayısı: **264**

Türklük Sözleşmesi

Yazar: **Barış Ünlü**
Yayınevi: **Dipnot Yayınları**
Baskı Yılı: **2018**
Sayfa Sayısı: **386**

Kitaplarda 'Beka'...

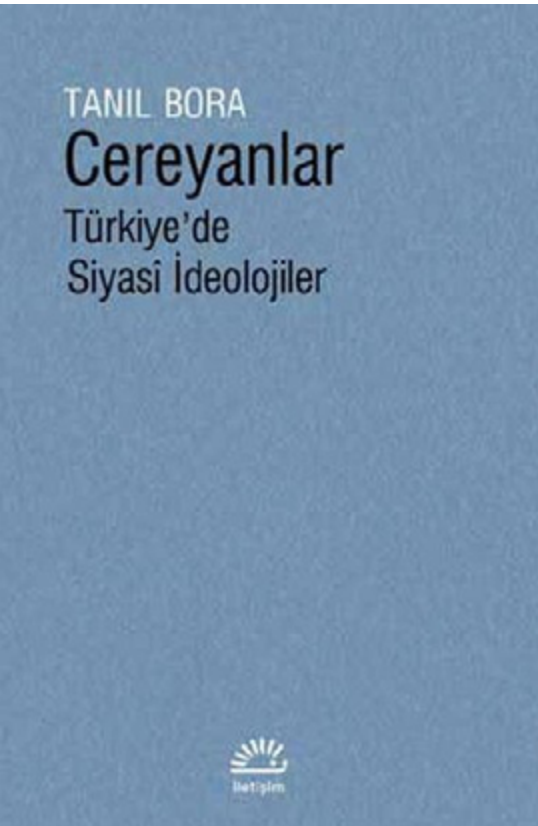
Dünden Bugüne Jeopolitik Dünya ve Türkiye

Yazar: **Yılmaz Tezkan , M. Murat Taşar**

Yayınevi: **Ülke Kitapları**

Baskı Yılı: **2013**

Sayfa Sayısı: **503**

Cereyanlar-Türkiye'de Siyasi İdeolojiler

Yazar: **Tanıl Bora**

Yayınevi: **İletişim Yayınları**

Baskı Yılı: **2018**

Sayfa Sayısı: **926**

**TÜRKİYE'NİN
DÜZENİ
DÜN BUGÜN YARIN
DOĞAN
AVCIOĞLU**

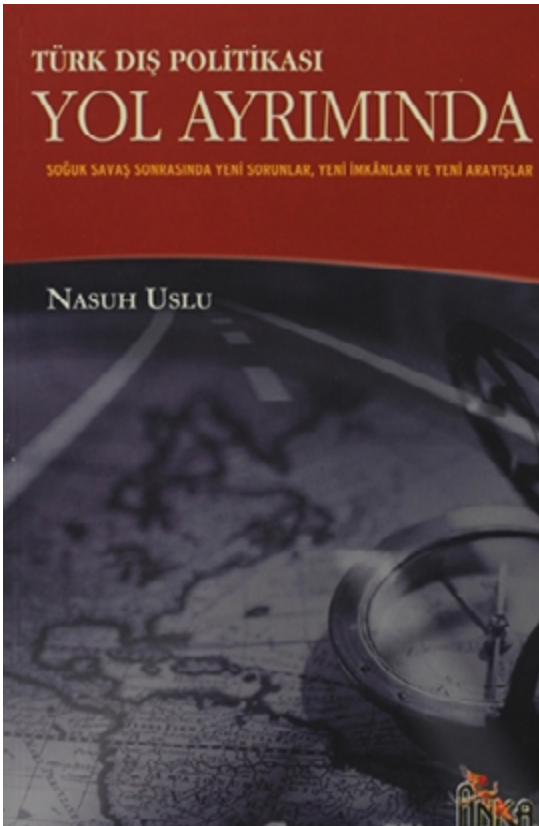
**Türkiye'nin Düzeni : Dün
Bugün Yarın**

Yazar: **Doğan Avcıoğlu**

Yayınevi: **Kırmızı Kedi Yayınları**

Baskı Yılı: **2012**

Sayfa Sayısı: **204**

**Türk Dış Politikası Yol
Ayrımında**

Yazar: **Nasuh Uslu**

Yayınevi: **Anka Yayınları**

Baskı Yılı: **2006**

Sayfa Sayısı: **375**

Kitaplarda 'Beka'...

Milliyetçilik: Türkiye'nin Çıkmazı

Yazar: **Erdoğan Aydın**

Yayınevi: **Literatür Yayıncılık**

Baskı Yılı: **2014**

Sayfa Sayısı: **284**

İttihat ve Terakki'nin Müslümanları İskân Politikası

Yazar: **Fuat Dündar**

Yayınevi: **İletişim Yayınları**

Baskı Yılı: **2002**

Sayfa Sayısı: **284**

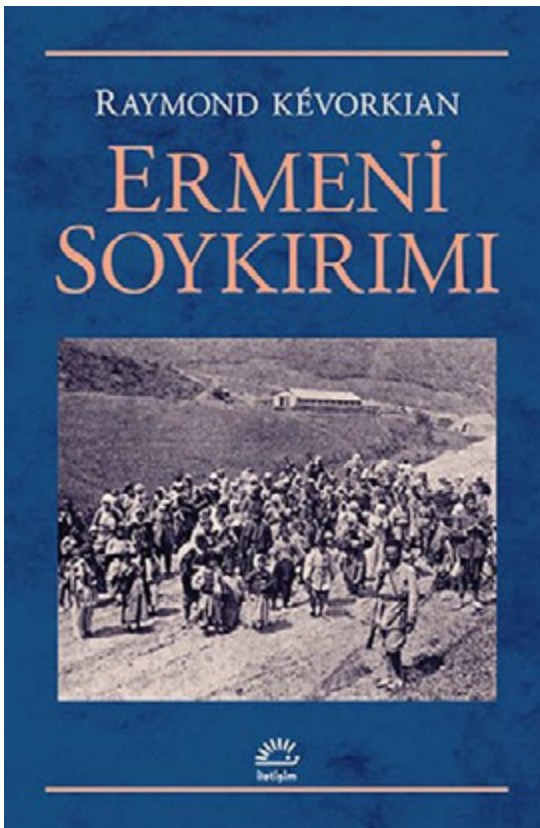
Türkiye Toplumunun Bunalımı

Yazar: **Ahmet İnel**

Yayınevi: **Birikim Yayınları**

Baskı Yılı: **1990**

Sayfa Sayısı: **325**

Ermeni Soykırımı

Yazar: **Raymond Kevorkian**

Çevirmen: **Ayşen Ekmekçi**

Yayınevi: **Memleket Yayınları**

Baskı Yılı: **2015**

Sayfa Sayısı: **1167**